BIBLIOTECA MUNICIPALĂ
„MIHAIL SADOVEANU"
Inventar Nr. 25958

Biblioteca Bucureştilor

2
Februarie
2001

REVISTA ASOCIAŢIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN BUCUREŞTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

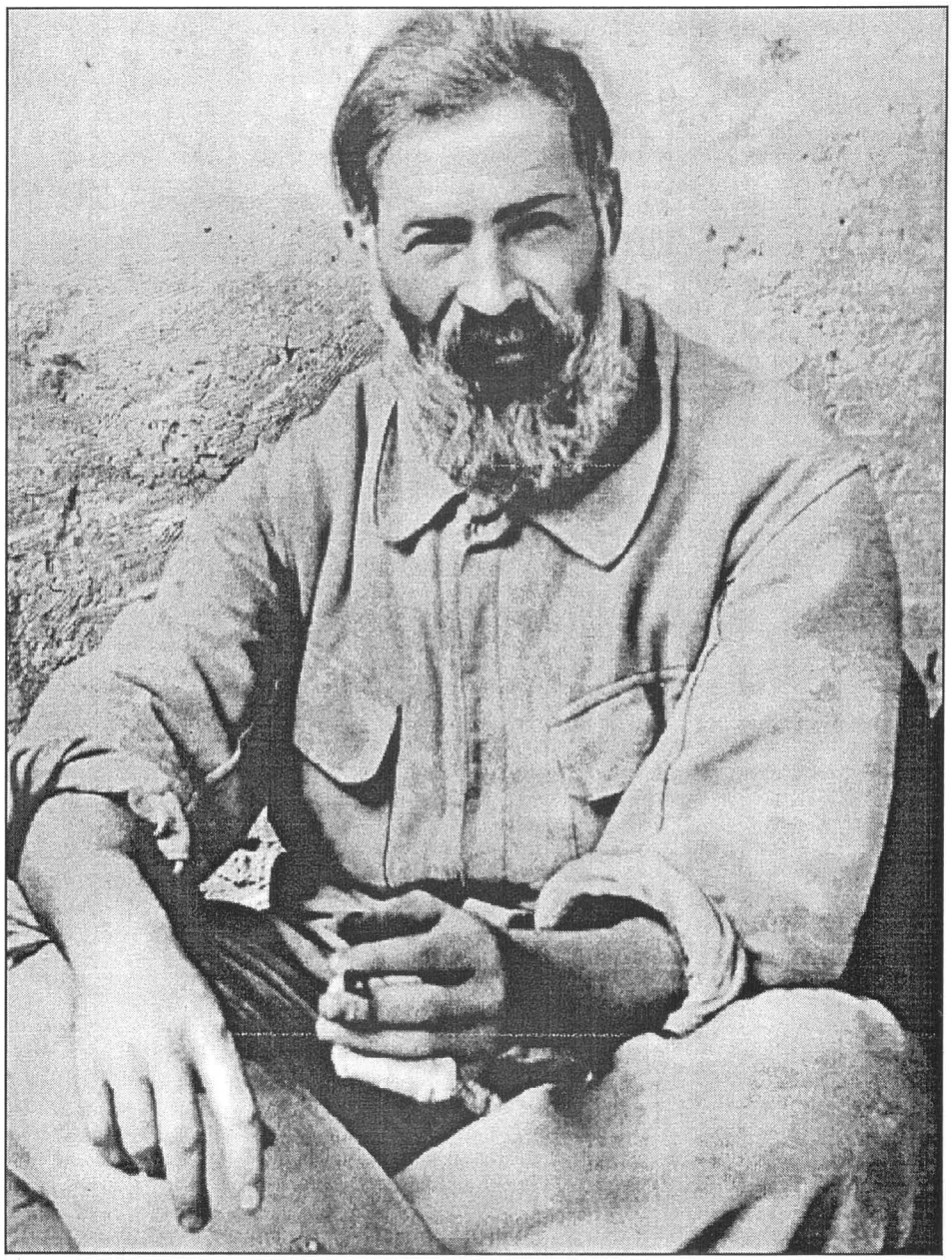

1876 – 2001

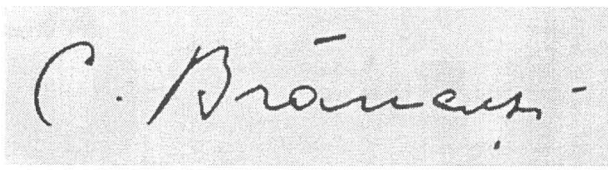

"Zămisleşte ca un Dumnezeu,
porunceşte ca un rege,
trudeşte ca un rob".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Anul Brâncuși 2

Bucureștii de altădată

Dan CERNOVODEANU – Istoricul stemei oraşului Bucureşti 4

Ana Maria ORĂŞANU – Vechi zidiri bucureştene – Aşezământul Domnița Bălaşa ... 12

Autografe contemporane

Mircea Horia SIMIONESCU – Revelațiile unchiului Robert 14

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – "Efectul Coandă"– Primăvara... (I) 17

Puncte de vedere

Şerban C. ANDRONESCU – Sindromul faustic şi New Age 18

Meridian biblioteconomic

Consiliul Europei – Legislație şi strategie în domeniul bibliotecilor în Europa ..21

Catalog 36

Agenda culturală

Lansare de carte 38

Calendarul evenimentelor culturale – februarie 2001 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

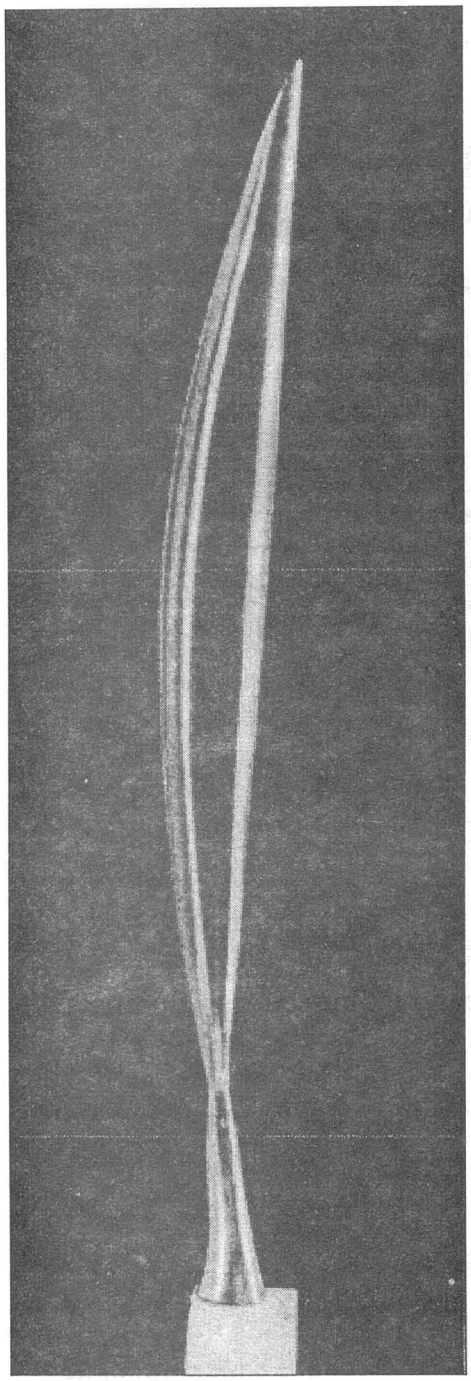

Lucian Blaga

Pasărea sfîntă

întruchipată în aur de sculptorul C. Brâncuși

În vîntul de nimeni stîrnit
hieratic Orionul te binecuvîntă,
lăcrimîndu-şi deasupra ta
geometria înaltă şi sfîntă.

Ai trăit cîndva în funduri de mare
şi focul solar l-ai ocolit pe de-aproape.
În păduri plutitoare-ai strigat
prelung deasupra întîielor ape.

Pasăre eşti? Sau un clopot prin lume purtat?
Făptură ţi-am zice, potir fără toarte,
cîntec de aur rotind
peste spaima noastră de enigme moarte.

Dăinuind în tenebre ca în poveşti
cu fluier părelnic de vînt
cînţi celor ce somnul şi-l beau
din macii negri de subt pămînt.

Fosfor cojit de pe vechi oseminte
ne pare lumina din ochii tăi verzi.
Ascultînd revelaţii fără cuvinte
subt iarba cerului sborul ţi-l pierzi.

Din văzduhul boltitelor tale amiezi
ghiceşti în adîncuri toate misterele.
Înalţă-te fără sfîrşit,
dar să nu ne descoperi niciodată ce vezi.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Geo Bogza

Brâncuși

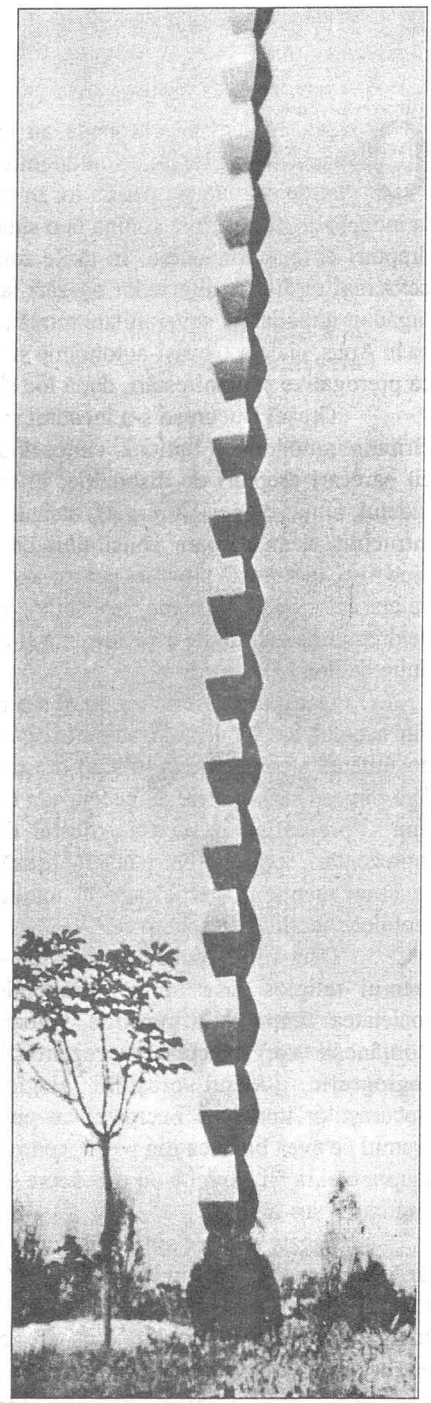

S-a născut la Hobița în 1876.

Tăind piatra şi lemnul cu mîinile lui de țăran din Gorj, el a deschis artei şi spiritului omenesc poarta unui nou univers.

El este mai mult decît un sculptor, este un profet.

Tăind piatra şi lemnul cu mîinile lui de țăran din Gorj, el a impus materiei fluiditatea spiritului.

El este mai mult decît un profet, este un artist de geniu.

Tăind piatra şi lemnul cu liniştea sufletească şi înțelepciunea unui lung şir de strămoşi, el a mers direct la esențe, la expresivitatea formelor primordiale, la sîmburii vieții şi ai cosmosului.

El este mai mult decît un artist de geniu, este un vizionar.

Tăind piatra şi lemnul cu mîinile lui de țăran din Gorj, el a descătuşat din miezul materiei zborul unic al pasării măiastre.

El este mai mult decît un sculptor, este un profet.

Tăind piatra şi lemnul cu mîinile lui de țăran din Gorj, el a descătuşat din miezul materiei coloana fără sfîrşit, geometrie şi ritm al infinitului.

El este mai mult decît un profet, este un artist de geniu.

Tăind piatra şi lemnul cu mîinile lui de țăran din Gorj, cutezător întotdeauna şi niciodată încercat de eroare, el a îmbogățit muzeele lumii şi cerul ce se bolteşte deasupra pămîntului cu opere ce prevestesc filozofia şi arta viitorului.

El este mai mult decît un artist de geniu, este un vizionar.

Tăind piatra şi lemnul cu mîinile lui de țăran din Gorj, el a impus materiei fluiditatea spiritului, a descătuşat din miezul ei fierbinte pasărea măiastră şi coloana fără sfîrşit, a deschis artei şi spiritului omenesc poarta unui nou univers.

El este mai mult decît un sculptor, mai mult decît un artist de geniu. Este un demiurg.

S-a născut la Hobița în 1876 şi nu va muri niciodată.

(*Masa tăcerii. Simposion de metafore la Brâncuşi*, Antologie de texte de Ion Caraion, Editura Univers, 1970)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Istoricul stemei orașului București

Dan CERNOVODEANU

Orașele medievale europene au cunoscut de-a lungul veacurilor un regim de autonomie foarte diferit – după țara de origine și apariția lor în timp – care a mers de la independența absolută și pînă la o subordonare cu oarecari drepturi de autoconducere. În țările românești, promovarea ceva mai tardivă a diferitelor așezări la nivelul de oraș n-a îngăduit niciodată o suveranitate totală acestor centre urbane ca în Apus, ci doar o cvasi-autonomie și ea destul de variabilă ca prerogative și manifestări, după loc și epocă.

Orașul București s-a încadrat și el în acest sistem de cîrmuire autonomică limitată, cunoscînd o conducere locală cu oarecari drepturi de dispoziție, în fruntea căreia se afla județul, ajutat de cei 12 pîrgari, alcătuind astfel o autoritate întrucîtva asemănătoare consiliului comunal din timpurile moderne. În această situație, pentru a-și întări diferitele acte ce era autorizată să emane, respectiva autoritate s-a bucurat de dreptul de sigiliu, de care fireşte a și uzat în limitele îngăduite de domnie.

Dacă, din nefericire, nu ni s-a păstrat nici o pecetie din secolul al XV-lea, în schimb ne-au rămas pe diferite documente emanate de la județul orașului București (cu sau fără pîrgarii săi), o serie de peceți – în ceară sau pe negru de fum – prezentînd o varietate destul de mare de tipuri și reprezentări, spre deosebire de alte așezări urbane românești, ce și-au menținut, parțial sau în totalitate, emblemele sau mobilele heraldice respective.

Dată fiind epoca apariției lor – epocă în care elementul religios juca un rol preponderent în stat și în societatea timpului – pecetiile viitoarei capitale a Țării Românești vor aparține reprezentărilor sigilare de tip hagiografic, județul orașului alegînd ca emblemă a Bucureștilor imaginea Fecioarei cu pruncul în brațe, după hramul ce avea biserica din pazar, centrul comercial al urbei, asupra căruia își exercita cu precădere autoritatea dregătorul municipal sus-amintit.

Legate deci de simbolul Fecioarei Maria, reprezentările sigilare ale orașului București vor cunoaște în perioada 13 mai 1563 (data primului document dotat cu o pecetie a autorității orășenești, pecetie din nefericire sfărîmată) și 10 martie 1699 (data ultimului act emanat de județul și de pîrgarii bucureșteni), următoarele tipuri iconografice[1]:

Tipul I, varianta A. Epoca cuprinsă între 13 mai 1563 – 14 aprilie 1590. Ne-au rămas 10 documente municipale posedînd sigilii în ceară (unele sfărîmate) cu **efigia Fecioarei, în bust, ținînd în brațe pruncul la senestra.**

Tipul I, varianta B. Epoca cuprinsă între 23 aprilie 1619 – 8 decembrie 1628. Ni s-au păstrat 6 documente dotate cu sigilii în ceară (unele căzute) cu **efigia Fecioarei, în întregime, stînd pe tron și ținînd pruncul pe brațul drept.**

Tipul I, varianta C. Epoca cuprinsă între 23 decembrie 1631– 20 mai 1634. S-au conservat 3 documente cu sigilii aplicate pe negru de fum, purtînd **efigia Fecioarei, în întregime, stînd pe tron și ținînd pruncul pe brațul stîng; în registrul superior al pecetiei apare un soare la dextra și o lună la senestra.**

Tipul II, varianta A. Epoca cuprinsă între 14 octombrie 1653 – 12 decembrie 1666. Distrugîndu-se biserica pazarului orașului în urma calamităților cauzate de invaziile turcești, județul și pîrgarii bucureșteni aleg ca biserică de hram pe cea a Curții domnești închinată tot Fecioarei, însă sub forma Bunei-Vestiri, sigiliile orășenești din această perioadă înfățișînd deci respectiva scenă hagiografică. S-au păstrat 9 documente dintre care unul (din 27 februarie 1666) dotat cu un sigiliu în ceară și celelalte opt cu pecetii aplicate pe negru de fum, reprezentînd pe **arhanghelul Gabriel la dextra, cu mîna stîngă ridicată în sus, iar pe Fecioara la senestra, ambii în picioare, aureolați și afrontați.**

Tipul II, varianta B. Epoca cuprinsă între 15 martie 1667 – 11 octombrie 1693. Ne-au rămas 18 documente posedînd, toate, pecetii aplicate pe negru de fum cu **efigia Bunei-Vestiri, la dextra arhanghelul Gabriel cu o floare în mîna stîngă, la senestra Fecioara, ambii în picioare, afrontați și stînd pe un dalaj de lespezi.**

Tipul II, varianta C. Epoca cuprinsă între 29 martie 1698 – 17 iulie 1698. S-au conservat doar două documente, cu sigilii aplicate pe negru de fum, purtînd în efigie **scena Bunei-Vestiri, la dextra arhanghelul Gabriel, ținînd în mîna stîngă o suliță, la senestra Fecioara cu o furcă de tors în mîna stîngă, ambii în picioare, afrontați** și într-o poziție mai naturală, mai puțin hieratică decît în tipul sigilar precedent. Se remarcă de asemeni un decor mai complex, o fîntînă în centru pe care stă o glastră cu trei flori, iar în spatele Fecioarei o bancă; mai în fund, un zid cu o fereastră zăbrălită, totul pe un **dalaj romboidal**. În registrul superior un fundal arhitectonic alcătuit din două biserici, la dextra cea din Nazaret, la senestra cea care cuprindea și casa lui Iosif, avînd între ele un fragment din discul solar emanînd raze care luminează capul Fecioarei[2].

Această variantă ne atrage atenția în mod special, dat fiind că ea după cum vom vedea mai jos – va servi ulterior, în cea mai mare măsură, ca model pentru realizarea primei reprezentări de factură heraldică a emblemei orașului București, în secolul al XIX-lea.

După cum se știe, la finele veacului al XVII-lea, Constantin Brîncoveanu desființează autonomia conducerii orășenești a Bucureștilor, abolind instituția județului și a celor 12 pîrgari ai orașului, cea din urmă carte a acestora datînd din 10 martie 1699. În tot secolul al XVIII-lea nu vom mai întîlni, deci, nici un sigiliu cu vreo emblemă a capitalei Țării Românești, dat fiind că instituția care condusese treburile acestui oraș nu mai exista la acea epocă.

După 1821, cu prilejul reînscăunării domnilor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

pământeni, apare pe steagul agiei Bucureştilor din 1822 – de data aceasta însă sub o formă heraldică – vechea emblemă a oraşului, înfăţişînd Buna-Vestire, bineînţeles într-o reprezentare iconografică mai modernă.[3] Într-un scut oval mărginit de două ramuri cu frunze de palmier ce se împreună la extremităţi şi timbrat de o coroană domnească, se află reprezentat la dextra arhanghelul Gabriel înconjurat de nori luminoşi, ţinînd în mîna stîngă o floare şi avînd mîna dreaptă ridicată spre cer, la senestra Fecioara, aşezată, cu mîinile împreunate pe piept şi flancată de două măsuţe joase pe care se află cîte o carte, una deschisă, cealaltă închisă. Fundalul arhitectonic e format dintr-un zid de piatră cu o uşă la senestra, în spatele Fecioarei; în registrul superior, de asemeni înconjurat de nori luminoşi, apare Sf. Duh în formă de porumbel, emanînd un fascicol de raze ce luminează capul Maicii Domnului. Scutul oval este flancat de o serie de trofee, la dextra un tui, două steaguri, o suliţă, două fanioane, ţeava unei puşti şi o tobă; la senestra, un buzdugan, două steaguri, o suliţă, două fanioane, un topor, crosa unui pistol şi de asemeni o tobă; la baza scutului oval, pe centru, apare o balanţă, simbol al dreptăţii de care agia, imparţială, trebuie să ţină seama. În registrul superior al steagului se află la dextra soarele, iar la senestra luna, sub formă de crai-nou. Ceea ce este demn de remarcat în această scenă a Bunei-Vestiri ca emblemă a oraşului Bucureşti, e faptul că după o perioadă de întrerupere de 120 ani a unei atari reprezentări iconografice, ea revine în actualitate reluînd o serie de elemente din varianta a 3-a a celui de al doilea tip, ca spre exemplu: poziţia celor două personagii, floarea din mîna arhanghelului, decorul arhitectonic, precum şi soarele la dextra şi luna la senestra, din varianta a 3-a a primului tip. Este, deci, de presupus că acei ce primiseră misiunea de a alcătui steagul agiei Bucureştilor dotat cu emblema oraşului, să fi cunoscut aspectul vechilor peceţi orăşeneşti aparţinînd celor două tipuri amintite mai sus, menţinînd astfel o continuitate în tradiţia iconografică a reprezentării respectivei embleme.

Pecetia din 1828 a lui Costache Cantacuzino

În 1830, cu prilejul înfiinţării, sub ocupaţia rusească, a unei comisii pentru aprovizionarea cu alimente a Bucureştilor, se creează un sigiliu oval ce reprezintă un snop de grîu peste care se suprapune o balanţă, dedesubtul lor aflîndu-se o bovină stînd pe o terasă de ierburi; în bordură, legenda în caracter cirilice: "Comisia îndestulării politii Bucureşti 1830". Aceste reprezentări, firește, nu pot fi interpretate sub nici o formă ca înfăţişînd vreo emblemă a oraşului, rostul lor fiind extrem de explicit şi anume aprovizionarea cu făină şi cu carne de vită a locuitorilor respectivei urbe, alimente ce urmau desigur să fie cîntărite în momentul distribuirii lor.

Pecetia din 1831 a Sfatului orăşenesc

În 1831, odată cu crearea Sfatului orăşenesc Bucureşti, s-a abandonat vechea imagine cu caracter religios a Bunei-Vestiri ca însemn al municipalităţii, adoptîndu-se în acest sens însăşi emblema Ţării Româneşti, adică acvila cruciată şi încoronată, însoţită de legenda în caractere cirilice: "Sfatul oroşenesc (sic) al politii Bucureştilor, 1831". Tot în acelaşi an, mai întîlnim încă cîteva tipuri de pecetii (unele în negru de fum, unul singur în ceară roşie) ale aceleiaşi autorităţi municipale şi anume: a. pecetie circulară, în negru de fum, reprezentînd acvila valahică, conturnată, cruciată şi încoronată, cu aripile deschise, ţinînd în ghiara dextră o spadă şi în cea senestră un sceptru; pasărea heraldică este înconjurată de două ramuri cu frunze, la dextra de stejar (?), la senestra de palmier, ramuri ce se întretaie la baza lor, fiind legate pe locul intersectării cu o panglică cu fundă. Legenda, de asemeni în caractere cirilice, conţine textul: "Sfatul oroşenesc (sic) din Bucureşti 1831" şi se află plasată în bordura pecetiei; b. pecetie circulară, în negru de fum, reprezentînd de asemeni acvila Ţării Româneşti, încoronată, cu aripile larg deschise, ţinînd în cioc crucea, în ghiara dextră o balanţă şi în cea senestră un snop de grîu. Legenda, în caractere latine majuscule, cuprinde textul: "Municipalitatea Capitalei Bucuresci 1831"[4]; c. pecetie circulară, în ceară roşie, înfăţişînd tot acvila valahică (însă conturnată), cruciată şi încoronată, cu aripile deschise şi zborul în jos, stînd pe o ramură dreaptă (fără atributele cunoscute în ghiare) şi înconjurată de două ramuri, de stejar la dextra, de laur la senestra, ramuri ce se întretaie la bază, fiind legate pe locul intersectării lor cu o panglică cu fundă. Legenda, în caractere cirilice, conţine textul: "Sfatul oroşenesc (sic) din Bucureşti" şi nu poartă nici o dată; d. pecetie circulară, în negru de fum, cu o reprezentare iconografică foarte asemănătoare cu precedenta, cu deosebirea că ambele ramuri ce înconjoară acvila sînt de laur şi legenda (de asemeni în cirilice) cu un text identic, mai conţine şi data 1831.

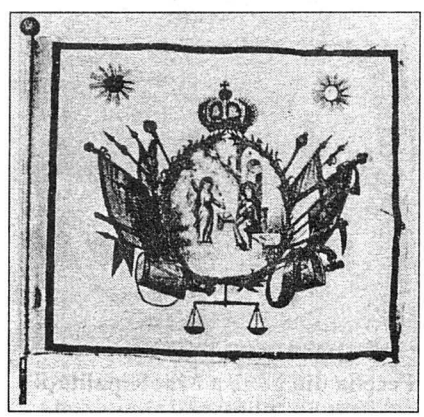

Stema oraşului Bucureşti, 1822

Tot în acelaşi an, 1831, se vor confecţiona şi unele sigilii ale autorităţilor comunale din cele cinci văpsele (sectoare) ale oraşului Bucureşti, precum cel din

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pecetia din 1844 a lui Ioan Oteteleşanu

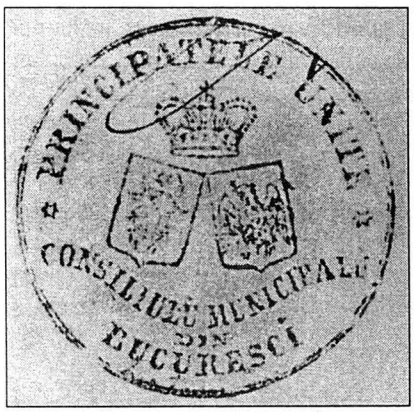

Pecetia nedatată (aplicată pe un act din 1862) a Consiliului Municipal din Bucureşti

Pecetia din 1862 a Municipalităţii Bucureşti

mai 1831 al Comisiei din văpseaua verde, sau cel al Comisiei văpselii negre din acelaşi an şi lună, ambele aplicate pe negru de fum. Primul dintre aceste însemne reprezintă acvila cruciată însă neîncoronată, cu aripile deschise şi zborul în jos, stînd pe o terasă, dedesubtul căreia se află înscrisă data (mai 1831), legenda, în bordură, în caractere cirilice, fiind: "Comisia ot văpseaua verde Bucureşti"; cea de a doua pecetie prezintă însă o deosebire însemnată, în sensul că acvila – de asemeni neîncoronată şi cu aripile deschise – nu mai poartă crucea în cioc, ci o balanţă. Data (mai 1831) se află înscrisă sub terasa pe care stă pasărea heraldică, textul în caractere cirilice al sigiliului fiind: "Comisia văpselii negre". Mai semnalăm pentru această perioadă pecetia nedatată (tot în negru de fum), purtînd în bordură, de asemeni în cirilice, legenda: "Comisia văpselii albastre", în care acvila cruciată stă pe o filacteră, precum şi pecetea din 1835 (aplicată tot în negru de fum) a văpselii galbene, cu o reprezentare neieşită din comun a acvilei cruciate stînd pe o terasă sub care este scrisă data şi purtînd legenda în acelaşi gen de caractere ca şi precedentele: "Comisia văpselii galbenă".

Aparţinînd aceleiaşi perioade, mai întîlnim pe un act din 1837 o altă pecetie (în negru de fum şi nedatată) a secţiei arhitectonice a Sfatului orăşenesc din Bucureşti, reprezentînd acelaşi gen de acvilă cruciată, aşezată însă pe o jumătate de roată cu spiţe (poate o ruletă de arhitect?), plasată pe o masă pe care se află suluri şi planuri, precum şi un compas, masă ce constituie în acelaşi timp şi un postament pe care este scrisă, în caractere cirilice, inscripţia pe trei rînduri a sus-menţionatei secţii. Pecetea mai poartă în bordură o inscripţie în acelaşi gen de caractere şi anume: "Oraşul Bucureştilor", ceea ce arată că, la data aceea, acvila valahică – deşi reprezentată în diverse ipostaze – devenise în mod obişnuit nu numai emblema capitalei Ţării Româneşti, dar şi a autorităţilor comunale în subordinea organelor municipale centrale.

Tot printre primele pecetii cu emblemă ale oraşului Bucureşti, constituind însă o excepţie faţă de reprezentările iconografice curente, se situează şi aceea nedatată, aflată pe o adresă din 1832, şi care înfăţişează, stînd pe o terasă, un personaj în picioare (probabil vornicul de politie) ţinînd în mîna dreaptă o filacteră şi în cea stîngă o cheie (desigur cea a oraşului), deasupra căruia este plasată, în dimensiuni reduse, nelipsita acvilă cruciată, cu aripile larg deschise, dar fără nici un atribut în ghiare.

În studiul emblemelor oraşului Bucureşti de la această epocă nu trebuiesc omise şi antetele hîrtiilor de corespondenţă oficială ale sfatului orăşenesc din respectiva urbe. Astfel, în 1834 întîlnim pe o adresă a sus-amintitei autorităţi municipale un asemenea antet reprezentînd un personaj alegoric, Dreptatea, sub forma unei femei legate la ochi, drapată într-o rochie largă, încinsă peste piept cu o eşarfă şi ţinînd în mîna dreaptă o balanţă cu talgerele în echilibru. Această reprezentare simbolică clasică, care în mod obişnuit a fost şi rămîne un atribut al Ministerului de Justiţie şi al tribunalelor, ne-ar putea părea destul de ciudată pe un antet al unui consiliu municipal, dacă n-am lega însă prezenţa ei de tradiţiile de autonomie locală şi de dreptul de judecată ce-l avuseseră pe vremuri judeţul şi pîrgarii oraşului, a căror replică modernă o constituiau, pînă la un punct, conducătorul şi membrii sfatului orăşenesc de la această epocă. De altfel, prezenţa balanţei ca element simbolic în emblematica municipală bucureşteană apare destul de frecvent, începînd de la steagul agiei din 1822 (unde ea figurează desigur legată şi de atribuţiile acestei instituţii) şi apoi, după cum am văzut, şi pe reprezentările de tip sigilar analizate mai sus, precum: pecetia din 1830 a Comisiei de îndestulare a politii Bucureşti, cea din 1831 a Municipalităţii Capitalei Bucureşti, în care acvila ţine în ghiara dextră o balanţă, în sfîrşit pecetia, tot din 1831, a Comisiei văpselii negre, în care pasărea heraldică ţine în cioc respectivul simbol al dreptăţii.

Un alt antet cu emblemă, de astădată din 1841, întîlnim pe adresa nr. 1632 din 22 mai a "Sfatului orăşenesc al politii Bucureşti", antet reprezentînd, pe o terasă de pămînt şi iarbă, o movilă de pietre de pavaj dispuse pe trei rînduri suprapuse, peste care se află culcat la orizontală un snop de grîu cu spicele la dextra, emblemă legată desigur de îndatoririle de pavare a străzilor respectivei autorităţi municipale, cu contribuţia locuitorilor oraşului.

Dar aceste reprezentări izolate care fac excepţie de la cele curent întrebuinţate de organele conducerii orăşeneşti a Bucureştilor, nu vor impieta asupra emblemei consacrate pînă atunci – acvila valahică – folosită de această autoritate,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ele apărînd doar ca nişte încercări timide (şi nu prea inspirate) de creare a unor însemne proprii municipalităţii Capitalei care să fie distincte de cele ale ţării.

În perioada următoare, acvila va constitui în continuare elementul dominant în reprezentările sigilare ale diferitelor autorităţi comunale bucureştene ca, spre pildă, pecetia din 1844 a lui Ioan Oteteleşanu, vornicul oraşului Bucureşti, în care pasărea heraldică, inclusă într-un scut circular timbrat de coroana domnească, apare cu toate atributele cunoscute – cruce în cioc, coroană pe cap, spadă în ghiara dextră şi sceptru în cea senestră – prezentînd în plus un element distinctiv faţă de reprezentările anterioare, şi anume avînd aripile deschise, cu zborul în sus.

Manifestările revoluţionare din perioada paşoptistă nu vor influenţa, după cum ne-am fi putut aştepta, emblema adoptată de municipalitatea bucureşteană, întrucît întîlnim şi după această epocă sigilii aparţinînd unor autorităţi comunale dotate cu acvila valahică, ca spre exemplu pecetia din 1849 a Comisiei văpselii negre, în care pasărea heraldică apare în forma sa obişnuită, adică cruciată şi încoronată, cu aripile deschise şi zborul în jos, stînd pe două ramuri de laur, aşezate în cruciş, legenda în bordură fiind în caractere cirilice; de asemeni, şi în pecetea din 1851 a Comisiei văpselii galbene, acvila, cruciată şi încoronată, se înfăţişează conturnată, cu aripile deschise şi cu zborul de asemeni în jos, ţinînd în ghiara dextră spada şi în cea senestră sceptrul, dedesubtul ei aflîndu-se data 1851 şi avînd legenda în bordură, tot în caractere cirilice. În sfîrşit, acelaşi tip de reprezentare a acvilei cruciate şi încoronate, cu aripile deschise şi zborul în jos, stînd pe o terasă, mai întîlnim şi în sigiliul Comisiei văpselii roşie din 1854, cu legenda în bordură, în cirilice.

În aceeaşi epocă şi autorităţile poliţieneşti create şi legate de municipalitatea Bucureştilor vor prezenta pe antetele sau sigiliile lor acvila valahică, prezenţă explicabilă desigur în mai mare măsură, ele fiind totuşi reprezentante ale puterii executive. Astfel, sigiliul din 1854 al "Şefului Poliţiei Capitalei Bucureşti" înfăţişează pasărea heraldică a Ţării Româneşti, cruciată şi încoronată, cu aripile deschise şi cu zborul în jos, stînd pe două ţevi de tun plasate în cruciş şi fiind înconjurată de o serie de alte trofee, precum şi steaguri, săbii, o puşcă, o trompetă şi o tobă, atribute frecvente în heraldica şi heraldica sigilară a secolelor XVIII şi XIX, în genere pentru persoane sau autorităţi militare. Tot astfel, apare acvila valahică şi în pecetea din 1858 a Escadronului de jandarmi al Poliţiei Capitalei în care pasărea principatului muntean, de asemeni cruciată şi încoronată, e reprezentată în aceeaşi ipostază, adică înconjurată de un gen similar de trofee, precum şi drapele, fanioane, săbii, o tobă, avînd însă aripile deschise, cu zborul în sus. O imagine a acvilei cruciate şi încoronate, dar conturnată, fără trofee, avînd însă spada în ghiara dextră şi sceptrul în cea senestră, cu aripile deschise şi zborul în jos, ne-o oferă sigiliul Biroului Sergenţilor Capitalei Bucureşti, nedatat, confecţionat pentru a fi aplicat pe ceară.

În 1859, cu prilejul Unirii celor două principate româneşti, municipalitatea Bucureştilor va menţine în continuare ca emblemă a oraşului însăşi stema ţării, de data aceasta fiind vorba de scuturile acolate ale Munteniei şi Moldovei, timbrate de coroana domnească. Astfel, atît pe sigilii, cît şi pe antete, respectiva autoritate orăşenească va arbora, începînd de la această dată, o reprezentare heraldică propriu-zisă şi nu doar o emblemă neîncadrată într-un scut, cum avusese pînă atunci. O serie de sigilii şi antete ale diverselor autorităţi municipale bucureştene din respectiva perioadă vor înfăţişa, în diferite variante, noua stemă de stat a Principatelor Unite. Astfel, purtînd chiar data 1859, întîlnim pecetiile în negru de fum ale tuturor celor cinci culori (sectoare) ale Capitalei, care prezintă scuturile acolate ale Moldovei şi Ţării Româneşti, timbrate de coroana domnească şi înconjurată de trofee precum steaguri, arme şi două ţevi de tun aşezate în cruciş, dedesubtul cărora se află data 1859. În bordură, pe două rînduri în registrul superior, pe unul singur pe cel inferior, se află legenda în litere latine: "Principatele Unite, Comisia colori (sic) neagră (respectiv roşie, albastră, verde, galbenă) din Bucureşti". Tot cu această dată se mai păstrează şi sigiliul Comisiei colorii Negre (oarecum replica pentru ceară a însemnelor precedente), care conţine o reprezentare asemănătoare, adică cele două scuturi acolate, de astă dată ale Ţării Româneşti şi Moldovei, înconjurate de trofee precum steaguri, ghiulele şi două ţevi de tun aşezate de asemeni în cruciş, dedesubtul cărora se află înscrisă data 1859. În bordură, tot astfel pe două rînduri în registrul superior, pe unul singur în cel inferior, se găseşte legenda în caractere latine, identică ca text cu precedenta.

Stema municipiului Bucureşti, 1864

Stema municipiului Bucureşti modificată în 1865

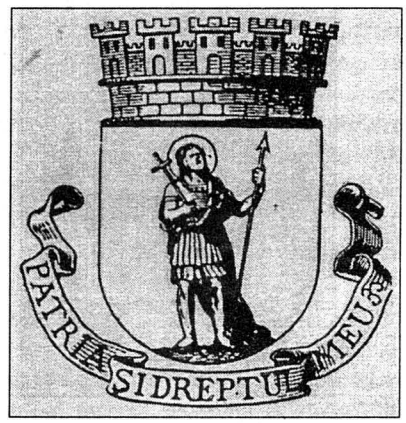

Stema municipiului Bucureşti în viziunea heraldiştilor germani

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Stema municipiului Bucureşti, 1878

Stema municipiului Bucureşti, 1911

Stema municipiului Bucureşti, 1893

Din aceeaşi perioadă, dar nedatate, mai putem menţiona cîteva sigilii cu stemele acolate şi încoronate ale celor două principate române (însă fără trofee), precum şi cel al Consiliului Municipal din Bucureşti, apoi cel al "Dreptăţii I din coloarea Albastră a oraşului Bucureşti", în care cîmpul scuturilor Moldovei şi Ţării Româneşti este înfăţişat în ambele ecusoane pe azur.

Mai putem aminti şi două antete cu stemele principatelor, acolate şi încoronate, precum cel din 1859 al Consiliului Municipal din Bucureşti, apoi cel din 1862 al Comisiei culorii de roşu din Capitală, în primul aflîndu-se în ecusonul din dextra stema Moldovei, în cel de al doilea găsindu-se în acest loc stema Ţării Româneşti.

O remarcă se impune privitor la reprezentările heraldice ale stemelor Principatelor Unite în postura de emblemă a oraşului Bucureşti, anume aceea că, în urma studierii lor atente, putem desprinde concluzia că n-a existat nici o dispoziţiune legală precisă care să se refere la plasarea la dextra sau la senestra a ecusoanelor celor două ţări româneşti. În principiu, în perioada statutului provizoriu de uniune personală pînă la unirea definitivă din 1862, în Ţara Românească se întrebuinţa pe sigilii, antete sau pe alte însemne oficiale prevăzute cu ambele steme, scutul acestui principat aşezat în primul loc de onoare, la dextra heraldică, în timp ce acel al Moldovei era plasat la senestra; fenomenul era invers pe teritoriul acestei din urmă ţări, unde se dădea, firește, prioritate scutului cu capul de bour, cel valah fiind situat pe locul al doilea, la senestra. Din analizarea pecetiilor dotate cu stemele acolate ale celor două principate, trebuie să tragem concluzia că cele mai multe dintre ele nu respectă principiul enunţat mai sus, întîlnind însemnele celor mai înalte autorităţi municipale bucureştene, deci ale însăşi Capitalei Ţării Româneşti, care poartă stema Moldovei pe locul întîi.[5]

Totuşi, pe sigiliile autorităţilor poliţieneşti legate de municipalitatea oraşului Bucureşti, sigilii dotate cu stemele celor două ţări române, precum cel al Prefecturii Poliţiei Capitalei (2 însemne, unul din 1859, celălalt nedatat) cel al Despărţirii VI a Comisariatului poliţienesc din culoarea Albastră, în sfîrşit cel al Direcţiunei Penitenciarului din Bucureşti, constatăm că – din patru asemenea însemne – trei dintre ele prezintă pe locul întîi, la dextra, scutul cu stema Ţării Româneşti, în timp ce numai unul (cel al Prefecturii Poliţiei Capitalei din 1859) dă prioritate ecusonului cu stema Moldovei.

În sfîrşit, mai întîlnim un ultim caz, de astă dată din domeniul antetelor, în care diferite autorităţi municipale bucureştene arborează nu numai stema celor două principate reunite, dar şi pavilionul de purpură căptuşit cu hermină şi timbrat de coroana domnească prezent doar în stema ţării. Citäm în acest sens antetul Prefectului Capitalei Bucureşti imprimat pe o adresă din 1862 şi pe o alta din 1863, precum şi pe cel al Comisiei culorii de Albastru din Bucureşti pe un act din 1864; în ambele cazuri, scutul despicat la verticală conţine stema Ţării Româneşti în primul cartier.

Deşi, precum am văzut, municipalitatea capitalei adoptase după 1859, ca emblemă a oraşului, scuturile acolate şi timbrate de coroana domnească din stema ţării, constatăm totuşi, şi posterior datei menţionate, persistenţa emblemei cu acvila valahică din perioada anterioară, şi aceasta nu datorită întrebuinţării în continuare a unor sigilii vechi, ci prin confecţionarea unor noi asemenea însemne. Astfel, găsim pe diverse acte din această perioadă pecetii purtînd data 1860, ce înfăţişează pasărea heraldică a Ţării Româneşti în diverse reprezentări; citäm dintr-asemenea cazuri sigiliul Comisiei culorii Roşie care are gravată în centru acvila valahică conturnată, cruciată şi încoronată, cu aripile deschise şi zborul în jos, purtînd în ghiara dextră sceptrul şi în cea senestră spada. Dedesubtul ei se află înscrisă data 1860. Legenda, în bordură, în caractere latine, pe două rînduri în registrul superior, pe unul singur în cel inferior, are ca text: "Principatele Unite. Comisia colorii Roşie din Capitala Bucureşti". Un alt sigiliu de aceeaşi factură este şi cel al Comisiei culorii Verde, care prezintă similitudini cu precedentul, cu diferenţa că acvila, de asemeni conturnată, cruciată şi încoronată, are o reprezentare mai masivă (vădind asemănări cu acvila imperială napoleoniană), ţinînd de data aceasta, invers, spada (cu aspect mai degrabă de iatagan) în ghiara dextră şi sceptrul în cea senestră. Legenda de bordură, gravată de aceeaşi manieră şi în acelaşi caractere, este: "Principatele Unite. Comisia coloarei Verde din Capitala Bucureşti", data 1860, aflîndu-se de asemeni dedesubtul acvilei. O reprezentare identică, cu deosebirea numai a numelui diferit al culorii, o prezintă şi sigiliul "Comisia coloarei Galbenă din Capitala Bucureşti", purtînd

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

gravat aceeaşi dată 1860 şi acelaşi tip de acvilă.

Tot în primii ani de domnie ai lui Alexandru Ioan Cuza, mai precis în 1862, apare, concomitent cu reprezentările heraldice cunoscute şi analizate mai sus, o nouă emblemă a Municipalităţii Bucureştene ce conţine de astădată elemente proprii, distincte de cele ale ţării. N-ar fi imposibil ca această emblemă să fi derivat din cea de pe antetul Sfatului Orăşenesc din Bucureşti din 1834 (deşi aproape trei decenii separă pe una de cealaltă), însemn ce înfăţişa, precum am văzut, pe Themis, zeiţa dreptăţii, legată la ochi şi ţinînd în mîna dreaptă nelipsitul ei atribut, balanţa. Totuşi, noua reprezentare la care ne referim, deşi prezintă oarecari asemănări cu alegoria Justiţiei, are în schimb şi deosebiri care îi dau un caracter perfect precizat, ce exclude orice confuzie care s-ar putea produce privitor la interpretarea ce i s-ar da. Este vorba de o pecetie circulară a Municipalităţii din Bucureşti ce înfăţişează un personaj feminin, purtînd pe cap o coroană murală cu cinci turnuri, drapat într-un peplum şi ţinînd în mîna dreaptă o balanţă cu talgerele în echilibru, iar în cea stîngă, un corn de abundenţă din care ies spice şi flori; personajul e aşezat pe un scaun, la rîndul lui plasat pe o terasă, dedesubtul căreia se află înscrisă data 1862. Legenda, în bordură, în caractere latine majuscule, pe un singur rînd, are ca text: "Municipalitatea Capitalei Române (sic) Bucureşti". Personajul alegoric feminin reprezintă, fără nici o îndoială, însăşi Capitala ţării, coroana murală pe care o poartă pe cap neîngăduind nici o altă interpretare posibilă în acest sens.[6] Balanţa o putem pune în legătură cu dreptul de judecată avut cîndva de conducerea orăşenească bucureşteană în secolele XVI – XVII, după cum am mai amintit, iar cornul de abundenţă simbolizează bunăstarea şi prosperitatea la care ajunsese respectiva aşezare urbană în acea epocă.

Dar nici reprezentarea alegorică a Bucureştilor nu va dăinui multă vreme ca emblemă a oraşului, deoarece doi ani mai tîrziu, în 1864, domnitorul Alexandru Ioan Cuza – atît în urma raportului lui cu Mihail Kogălniceanu, ministru de Interne, Agricultură şi Lucrări Publice, cît şi aceluia al Consiliului comunal al oraşului – va stabili o altă stemă a oraşului Bucureşti, aceasta reprezentînd din nou un simbol cu caracter religios, şi anume într-un scut în cîmp de azur, pe Sf. Mucenic Dimitrie; scutul va fi timbrat de o coroană murală cu cinci turnuri, avînd ca tenanţi (susţinători) la dextra un păstor cu un cîine simbolizînd pe ciobanul Bucur, fondatorul legendar al oraşului, iar la senestra un herald purtînd armele ţării, amintind că urbea este Capitala Principatelor Unite. Motivul ce a determinat autorităţile de stat sus-amintite să adopte ca emblemă a Bucureştilor pe Sf. Dimitrie constă în faptul că acest sfînt devenise, încă din secolul al XVIII-lea, patronul oraşului. După cum se ştie, în timpul campaniei ruso-turce din 1796 – 1774, generalul rus Ivan Petrovici Saltîcov (1730 – 1805) adusese în Bucureşti acatistele Sf. Dimitrie din localitatea Basarabov de lîngă Rusciuc şi le depusese provizoriu în biserica Mitropoliei, cu gîndul să le ducă în ţara sa la sfîrşitul ostilităţilor. Dar bogatul şi influentul negustor bucureştean Hagi-Dimitrie rugase şi convinsese pe generalul rus să lase aceste relicve în oraş şi să le dăruiască Mitropoliei Ungrovlahiei, Sf. Dumitru Basarabov devenind de atunci protectorul capitalei Ţării Româneşti.[7] Aceste considerente vor determina mai tîrziu, în 1864, hotărîrea Consiliului Municipal de a reprezenta în stema oraşului Bucureşti efigia sfîntului cu acest nume, deşi **trebuie precizat că imaginea ce va apărea, în multiple variante, pe armeriile Capitalei noastre începînd de la data mai sus amintită şi pînă în 1948, nu va fi cea a cuviosului Dimitrie, călugăr în mănăstirea Basarabilor din Bulgaria ci cea a sfîntului militar Dimitrie, martir roman din epoca diocleţiană.**[8]

Dar nici stema Bucureştilor din 1864, descrisă mai sus, nu va dăinui decît puţină vreme deoarece în 1865 întîlnim pe antetele Primăriei oraşului o stemă diferită ca aspect de precedentele, în care, într-un scut (în cîmp de argint?) va apărea Sf. Dimitrie călare, în armură romană, cu capul gol, cu o mantie fluturîndu-i pe umeri şi ţinînd în mîini o lancie cu vîrful în jos. Scutul este înscris într-un cartuş, la rîndul său timbrat de o coroană murală cu cinci turnuri şi flancată de doi tenanţi, la dextra un ţăran îmbrăcat în port naţional (cu cămaşă lungă, brîu, iţari, opinci şi o pălărie rotundă, simbolizînd, poate, tot pe Bucur ciobanul, dar fără cîine), iar în senestra un paj (copil de casă), cu capul gol, cu plete lungi, purtînd o tunică brodată pe piept (dorind poate să reprezinte, într-o altă variantă iconografică, tot un herald?). Coroana murală este flancată la dextra de ustensile agricole (o furcă, o coasă şi o lopată) şi de o suliţă, iar la senestra, de o serie de trofee precum o lancie, o ţeavă de tun, o puşcă cu baionetă şi două steaguri fanioane. Deşi în piedestalul ornamental pe care stă scutul şi cei doi susţinători ai săi se destinge o panglică, pe ea nu apare însă nici o deviză.

Cîteva luni mai tîrziu, mai precis la 26 aprilie 1867, stema oraşului Bucureşti se modifică din nou, Consiliul comunal fixînd-o la acea dată în felul următor: într-un scut de cîmp de azur, Sf. Mucenic Dimitrie ţinînd în mîna dreaptă o cruce şi o ramură de dafin, iar în cea stîngă o lancie. În partea stîngă de jos a scutului se află o cheie şi o spadă încrucişată. Ca susţinători sînt la dextra un leu, iar la senestra o femeie dacă ţinînd un arpi în mîna stîngă. Pe o eşarfă de azur apare înscrisă deviza oraşului Bucureşti în caractere latine majuscule: "Patria şi dreptul meu", totul plasîndu-se sub un pavilion de purpură, tivit cu azur, căptuşit cu hermină şi timbrat cu o coroană murală cu cinci turnuri de azur. Această stemă urma să împodobească stindardele gărzii orăşeneşti din Bucureşti, inaugurate cu prilejul zilei de 10 mai 1867, trebuind însă, în prealabil, să fie aprobate şi de ministrul de Interne.

Respectivele armerii, în forma preconizată de Consiliul comunal al Capitalei în şedinţa sus-amintită, nu s-au menţinut decît circa trei luni şi anume pînă la 4 august al aceluiaşi an, cînd survine o nouă modificare a lor din partea autorităţii municipale menţionate, în sensul că se desfiinţează pavilionul de purpură şi hermină care rămîne întrebuinţată numai pentru armele ţării, iar scutul în cîmp fasciat tricolor (roşu, aur şi azur) va conţine ca mobilă heraldică pe "Sf. Dimitrie Basarabianul (sic) patronul Bucureştilor", fiind timbrat de o coroană murală şi însoţit de o eşarfă albastră purtînd deviza oraşului "Patria şi dreptul meu", îndepărtîndu-i-se deci şi cei doi susţinători, leul şi femeia dacă.

Nici această reprezentare heraldică nu va dăinui decît pînă în 1868, cînd stema oraşului va fi în sfîrşit definitiv stabilită. Într-adevăr, la începutul acestui an, Consiliul comunal va schimba cîmpul fasciat, revenind la cîmpul de azur al scutului, în interiorul căruia va apare Sf. Dimitrie în picioare, văzut din faţă, în armură romană, cu capul nimbat de raze, cu o mantie pe umărul stîng, ţinînd în mîna dreaptă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Stema municipiului Bucureşti, 1921

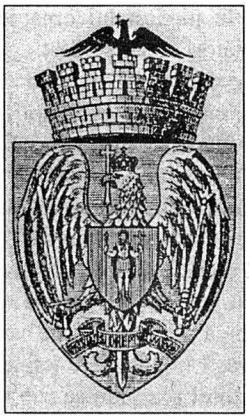

Stema municipiului Bucureşti, 1930

Stema municipiului Bucureşti, 1970

o cruce, în cea stîngă o suliță cu vîrful în sus şi stînd pe o terasă. Scutul este timbrat de coroana murală cu cinci turnuri şi în continuare nu mai este flancat de tenanți, fiind înconjurat pe trei părți de eşarfa ondulată ce menține în caractere latine majuscule deviza "Patria şi dreptul meu".

Chiar după această dată, vechiul obicei de a lua emblemă însăşi stema țării nu dispare încă din practica unora dintre autoritățile comunale bucureştene, deoarece întîlnim, de pildă, la 1874 pe un sigiliu al Despărțirii V din culoarea de Negru armeriile României de la acea epocă, adică scutul scartelat avînd în cartierele 1 pe azur şi 4 pe aur acvila Țării Româneşti, în 2 şi 3 bourul Moldovei, scut flancat de cei doi susținători, femeia dacă la dextra, leul la senestra şi purtînd deviza "Nihil sine Deo", totul aflîndu-se sub un pavilion încoronat de purpură, căptuşit cu hermină.

Revenind la stema oraşului Bucureşti purtînd în efigie pe Sf. Dimitrie, în formă definitivă din 1868, precizăm că acest tip iconografic va cunoaşte felurite variante, în genere neesențiale, ca spre exemplu varianta 1879, în care sfîntul poartă o mantie scurtă, atîrnînd în jos de pe umărul stîng şi terminată printr-un ciucure, sau varianta 1880, în care acelaşi personaj calcă în picioare un dragon solzos plasat în terasă; urmează apoi varianta 1881, unde se mai conservă urme vagi din capul şi trupul balaurului şi variantele 1884 şi 1885, în care se înregistrează mici deosebiri în reprezentarea costumului şi a mantiei sfîntului, a vîrfului lanciei şi a crucii, în sfîrşit o variantă din aceeaşi epocă, cca. 1886, în care stema oraşului apare într-o ipostază specială, şi anume purtînd atîrnată de scut, printr-o verigă, crucea unei decorații care desparte pe mediană eşarfa cu deviz. După aspect decorația nu aparține celor româneşti de la acea epocă, amintind mai degrabă crucea ordinului rus de război Sf. Vladimiri (deşi aceasta nu posedă spade plasate în cruciş între brațele crucii ca în cazul de față).[9] Se succed apoi: varianta 1887 în care sfîntul apare înveşmîntat într-o mantie amplă ale cărei falduri cad pînă la pămînt, varianta 1889 ce prezintă pe Sf. Dimitrie într-o reprezentare în poziție pe trei sferturi, mai redusă ca proporții şi inclusă într-un scut cu un aspect compozit, neîncadrabil în nici una dintre formele clasice pe care le poate cunoaşte un ecuson în arta heraldică, în sfîrşit varianta 1890, mai exact proiectul Ştefan D. Grecianu din acel an, în care singura modificare sensibilă a fost propunerea ca eşarfa de sub scut să fie roşie în loc de albastră, cum fusese pînă atunci.

Ca o curiozitate, menționăm şi reproducem stema Bucureştilor în viziunea heraldiştilor germani din acea epocă a finelui de secol (imaginea e luată din *Meyers Lexicon* din anul 1888)[10], în care se văd armeriile Capitalei României într-o reprezentare idealistă, foarte corectă din punct de vedere al ştiinței blazonului, dar care n-a avut niciodată vreo circulație în țară. În sfîrşit mai amintim o variantă din 1891 în care e reluată poziția pe trei sferturi a sfîntului, scutul timbrat de coroana murală şi înconjurată la bază şi pe flancuri de eşarfa cu deviză, fiind inclus în alt scut mai mare cu inscripția în registrul superior "Ur(bea) Bucureşti", şi în sfîrşit varianta 1911, interesantă prin aceea că sfîntul apare sub o formă foarte juvenilă, aparent fără mantie, într-un veşmînt mai degrabă asemănător cu cel românesc rustic, ținînd în mînă o cruce şi o lancie minuscule.

Reprezentarea Sf. Dimitrie în atari variante, fără vreo semnificație deosebită, va continua pînă în 1930 cînd Comisia consultativă heraldică (înființată în 1921) va modifica din nou stema municipală a Bucureştilor, introducînd de astă dată alte elemente tradiționale, dar într-o reprezentare mai modernă. Astfel, într-un scut în cîmp de azur va apare acvila Țării Româneşti (vechea emblemă a oraşului din perioada 1831 – 1859 şi 1860) de aur, cu toate atributele cunoscute (coroana pe cap, crucea în cioc, spadă în ghiara dextră, sceptru în cea senestră) purtînd pe piept un scut mai mic, în care în cîmp roşu se află imaginea Sf. Dimitrie văzut din față, îmbrăcat în tunică romană, cu o mantie mai scurtă, purtată pe ambii umeri, cu sandale în picioare şi ținînd în mîna dreaptă sulița şi în cea stîngă crucea. În cantonul inferior, de la vîrful scutului, peste coada acvilei, se află o panglică ondulată, roşie, purtînd deviza cunoscută "Patria şi dreptul meu". Scutul cel mare este timbrat de o coroană murală cu şapte tunuri de argint care poartă în cimier o acvilă cruciată neagră. Această stemă municipală, întrebuințată de autoritățile de resort pînă în 1948, a fost provizoriu reactualizată începînd din iulie 1970, înlăturîndu-i-se însă elementele care reprezentau concepții mistice sau simboluri ale unor instituții abolite. Astfel, în scutul în cîmp de azur apare acvila Țării Româneşti, de aur, ținînd în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ghiara dextră şi în cea senestră un sceptru (însemnele suveranităţii de stat) şi purtînd pe piept un scut mai mic în care, pe roşu, se află reprezentată, în argint, clădirea Ateneului Român, vechi lăcaş de cultură bucureştean, cunoscut şi peste hotarele ţării, atît datorită televiziunii române cît şi festivalurilor muzicale "George Enescu". Acvila poartă, de asemeni, în cantonul inferior al scutului, peste coadă, o panglică tricoloră cu deviza "Civitas Bucurestiorum nostra" (înlocuită ulterior prin "Municipiul Bucureşti"), scutul cel mare în care este inclusă respectiva pasăre heraldică fiind timbrat de o coroană murală cu şapte turnuri de argint, însemn municipal uzual.[11]

În prezent, în urma decretului Consiliului de Stat din luna decembrie 1970, instituindu-se o Comisie guvernamentală pentru elaborarea stemelor judeţelor şi municipiilor ţării (comisie ale cărei lucrări sînt în curs), încă nu putem preciza care va fi aspectul definitiv al armeriilor oraşului Bucureşti, dacă se va menţine proiectul iniţiat în iulie 1970 (descris mai sus), sau se va crea o stemă nouă cu un cu totul alt aspect. În orice caz, sîntem convinşi că în realizarea unor asemenea armerii, cei în drept vor ţine seama atît de realităţile actuale, cît şi de tradiţiile iconografiei municipale bucureştene, precum şi de regulile stricte ale ştiinţei heraldice.

Note:

1. Paul Cernovodeanu şi Nicolae Vătămanu. *Consideraţii privitoare la pecetiile oraşului Bucureşti în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea* în "Materiale de Istorie şi Muzeografie", IV. 1966, pp. 3 – 14. În acest studiu, pe lîngă riguroasa clasificare a tipurilor sigilare amintite, mai găsim şi reprezentarea lor iconografică (v. pp. 5, 7 şi 11). Un alt studiu documentat despre sigiliile Bucureştilor îl constituie şi cel al prof. Emil Vîrtosu, *Din sigilografia Moldovei şi Ţării Româneşti* în "Doc. privind la Ist. Rom." Introd., vol. II, Bucureşti, 1956, pp. 441 – 443, 498 – 501, cu numeroase reprezentări iconografice ale acestor sigilii, fig. 32 – 41, pp. 550 – 552. V. de asemeni şi G.I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureştilor*, Bucureşti, 1899, pp. 723 – 732.

2. V. descrierea acestui tip sigilar şi la Emil Vîrtosu, op. cit., p. 501; reprezentarea D. 552. Nu subscria însă interpretării date de autor în cuprinsul aceluiaşi studiu tipului II, varianta A, al sigiliilor municipale din cea de a doua jumătate a veacului al XVII-lea, pe care respectivul autor nu îl consideră ca o reprezentare a Bunei-Vestiri, ci a unei alte scene hagiografice şi anume Întîmpinarea Domnului. De asemeni, nu sîntem de acord nici cu interpretarea lui B.P. Haşdeu, care vede în emblematica oraşului Bucureşti tot trei tipuri iconografice, dar cu următoarele aspecte: 1. Fecioara cu pruncul; 2. Sf. Constantin şi Elena (?); 3. Buna Vestire (v. B.P. Haşdeu, 12 acte municipale bucureştene între 1570 – 1670 cu trei tipuri iconografice similare). Şedinţa din 15 mai 1897. În "Analele Academiei Române", seria II, tomul X (1887 – 1888), p. 4.

3. V. reprezentarea în culori a steagului Agiei Bucureştilor din 1822 în P.V. Năsturel, *Steagul, stema română, însemnele domneşti, trofee*, Bucureşti, 1903, pp. 46 – 47, fig. 14.

4. V. Arh. St. Buc., Fil. Mun. Buc., Fond Pr. or. Buc., Dos. nr. 109/1859, fila 66; pecetia e aplicată pe autorizaţia de construcţie nr. 1837 din 18 noiembrie 1858 a Secţiei Arhitectonice a Primăriei Municipiului Bucureşti; facem aceeaşi remarcă privitor la menţinerea în funcţiune a acestui tip de sigiliu comunal după 27 ani de la apariţia lui. V. şi Cristina Dinu op. cit., p. 17. Totuşi analizînd mai atent aspectul acestui sigiliu datat, e drept, foarte vizibil, 1831, trebuie să emitem oarecari dubii privitor la valabilitatea acestei date. După părerea noastră, credem că este vorba mai degrabă de o eroare de gravare, în loc de 1851 meşterul pecetar gravînd 1831. Fundamentăm această afirmaţie prin următoarele argumente: a) la epoca respectivă (anul 1831 şi următorii) legendele sigiliilor autorităţilor din Ţara Românească erau redate în caractere cirilice, ori în pecetia de faţă legenda este în litere latine; b) termenii "Municipalitatea Capitalei Bucuresci" din textul legendei este anacronic pentru epoca 1831, la acea dată întrebuinţîndu-se constant formula "Sfatul orăşenesc al oraşului" (sau al politii) Bucureşti"; c) aspectul acvilei valahice din punct de vedere heraldic este de asemenea prea modern pentru începutul celui de al patrulea deceniu al secolului XIX; acest tip de acvilă, cu aripile larg deschise şi în forma de pe sigiliul în cauză, este specific perioadei de la finele domniei lui Gheorghe Bibescu şi mai ales domniei lui Barbu Ştirbei, data de 1851 propusă de noi fiind deci plauzibilă şi din acest punct de vedere.

5. Ar mai exista o explicaţie care să justifice, în cazul scuturilor acolate, prezenţa Moldovei pe locul întîi şi anume faptul că respectivul principat a fost primul care a ales ca domn pe Alexandru Ioan Cuza la 5 ianuarie 1859, acesta devenind de abia la 24 ianuarie şi domn al Ţării Româneşti.

6. Totuşi, înseşi autorităţile municipale vor confunda mai tîrziu, în 1869, personajul alegoric simbolizînd Capitala ţării cu zeiţa Themis, deoarece în procesul verbal nr. 3529 din 25 martie 1868 (V. Arh. St. Buc. Fil. M.B., Fond Pr. O. Buc., Doc. 104/1868, fila 6 recto şi verso, v. şi Emil Vîrtosu, *Bucureştii şi sigilografia* în "Materiale de Istorie şi Muzeografie", IV, 1966, p. 127), semnat de însuşi primarul oraşului Bucureşti de la acea dată, C. Panaiot, se afirmă că în urma confecţionării, în respectiva lună, a unor noi sigilii ale municipalităţii s-au distrus două pecetii mai vechi, dintre care una din 1862 reprezenta "Dreptatea ţinînd în mînă o balanţă", eroare evidentă, care poate fi uşor dovedită prin prezenţa pe capul personajului alegoric feminin a coroanei murale, atribut al oraşelor, consacrat de secole în ştiinţa heraldică.

7. V. Melchisedec, episcopul Romanului, *Schiţe biografice din viaţa Mitropolitului Ungro-Vlahiei Filaret al II-lea 1792 şi ale altor persoane bisericeşti contemporane cu dînsul*, Bucureşti, 1887, p. 64 şi G.I. Ionescu-Gion, op. cit., pp. 153 şi 465.

8. În această situaţie, nu ne putem explica pentru ce Ştefan D. Grecianu, op. cit., p. 141, blazonează stema Bucureştilor: "Scut de smalţ lăzuriu, încărcat cu Sf. Dimitrie Basarabov, ţinînd crucea în dextra şi sulita în senestra toate d'auriu".

9. Ar fi posibil ca Bucureştii să fi primit o asemenea înaltă distincţie în urma războiului victorios al României alături de ruşi în campania din 1877 – 1878, drept care Capitala ţării să fi fost recompensată în acest fel.

10. V. *Meyers Koversation Lexicon.* Eine Encyklopädie das allgemeinen Wissens. Vierte Auflage. Band III, Leipzig, 1888, p. 611 (la articolul *Bukarest*, pp. 610 – 612).

11. Această reprezentare iconografică a ultimei steme municipale a Bucureştilor, cît şi majoritatea armeriilor acestui oraş, anterior amintite în prezentul studiu, se află incluse în planşele 123, 124 şi 125 ale unui album de heraldică românească, lucrare în mss. a autorului, în curs de publicare.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Vechi zidiri bucureștene

Așezământul Domnița Bălașa

Ana Maria ORĂȘANU

"Domnița c(e)-a răposat
Supt piatra-aceasta s-au îngropat
Bălașa a fost numită,
Cu neam mare-npodobită
Băsărăbească chemată
Și din-ceput luminată."
(*Epitaf*, 2 mai 1752)

Bălașa, al nouălea copil al voievodului Constantin Brâncoveanu și al Doamnei Marica, s-a născut "pe la anul 1693". Împlinind 15 ani, în 1709 tânăra domniță a fost căsătorită, după cum relatează cronica, cu "un fecior de boier țarigrădean, anume Manolache (Lambrino), fiind cuparul Măriei Sale și de mică vârstă crescut în casă." Ceremonia a fost fastuoasă. Nunta ca-n povești a ținut șase zile și a adunat cele mai alese personalități din București și Fanar. Stolnicul Constantin Cantacuzino a fost nun, delegat să-l reprezinte pe însuși Patriarhul Hrisant Nottara al Ierusalimului, iar Gherasim, Patriarhul Alexandriei, a oficiat slujba de cununie.

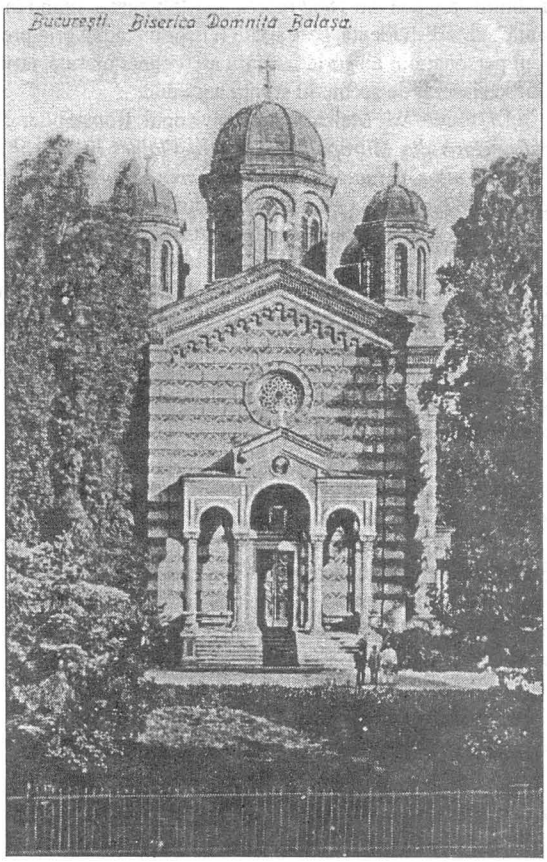

Biserica Domnița Bălașa

Viața tinerei familii a decurs în tihnă până când urgia s-a abătut asupra neamului brâncovenesc. Printre cei puțini scăpați cu viață în 1714 au fost Domnița Bălașa și Manolache Lambrino. Cei doi au reușit cu greu în anii următori, ajutați și de domnii din familia Mavrocordaților (Ioan, Constantin și Nicolae) să revină în țară, să-și recapete averile și să dobândească demnități. După îndelungi strădanii și-au împlinit un gând pios, urmat de-a lungul întregii vieți. Au zidit pe moșia lor din mahalaua Prundului o mică biserică purtând hramul Botezul Domnului. Lucrarea s-a terminat în 1774, iar în anul următor ctitorii au fondat un așezamânt închinat bisericii, înzestrat cu importante danii imobiliare necesare cheltuielilor de tot felul, inclusiv "cu dascălii și școlarii". Așadar, așezământul a cuprins de la început o școală primară, particulară și gratuită pentru copiii săraci, inițiativă comunitară generoasă, puțin obișnuită în acele vremuri. În acea școală s-au pregătit numeroase generații de preoți, secretari particulari sau mici funcționari bucureșteni.

O însemnare din același an ne informează că "în iunie 16 leat 1745 au răposat dumnealui Manolache Lambrino vel ban, duminică în vremea liturghiei". Domnița Bălașa a mai trăit șapte ani, timp în care, cu tenacitate și multă cheltuială, și-a desăvârșit ctitoria. În 1750 începea zidirea altei biserici, mai mari și mai arătoase, considerând că cea existentă este nesatisfăcătoare nevoilor comunității, drept pentru care a lăsat-o în folosul privat al familiei. Tot de atunci datează, după cum se precizează în pisanie, "xenodohionu" (azil pentru sărmanii fără cămin), adăugat așezământului odată cu noi danii. Sfințirea din septembrie 1751 a însemnat actul de naștere a Așezământului Domnița Bălașa în noua sa alcătuire, spre lauda și împlinirea sufletească a ctitorei, care va răposa la scurt timp, îndurerată de destinul tragic al familiei și lipsită de urmași.

Administrarea averilor, ca și funcționarea așezământului erau probleme dificile. Descendenții Brâncovenilor s-au implicat după puteri. Remarcabile au fost contribuțiile lui Grigore Brâncoveanu, ultimul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

descendent direct al familiei, şi mai apoi ale soţiei sale, vestita Safta Brâncoveanu, fondatoarea Aşezămintelor brâncoveneşti, femeie aprigă şi energică ce a reuşit să păstreze preştigiul familiei şi să fie folositoare comunităţii. În vremea ei s-a refăcut biserica mare, grav avariată de cutremurele din 1802 şi 1838 şi s-au asigurat întreţinerea şi funcţionarea aşezământului.

Statuia Domniţei Bălaşa, opera sculptorului Karl Storck (1826 – 1887)

O altă intervenţie radicală a avut loc în anii 1881 – 1885. În atenţia specialiştilor a fost din nou biserica mare. Refacerea de atunci a modelat edificiul dându-i înfăţişarea pe care o are şi în prezent. Arh. Alex. Orăscu, Benesch şi Hartman, pictorii vienezi Kott şi Rihovsky, sculptorii Mihail şi Petre Babic sunt principalii realizatori. Tot de atunci datează monumentul funerar al Domniţei Bălaşa amplasat în interior (sculptor I. Georgescu) şi statuia sa de lângă biserică (sculptor Karl Storck).

Noul edificiu era mai trainic rezolvând în mare parte problemele structurale datorate amplasamentului. Înfăţişarea rafinată de inspiraţie neoromânească se racorda estetic Spitalului Brâncovenesc cu care se învecina. Silueta impunătoare este încununată de cinci turle. Faţadele sunt acoperite cu benzi din cărămidă roşie şi galbenă, intercalate cu altele din tencuială. Numeroase elemente din piatră, ca: ancadramente, coloane, capiteluri şi traforuri îmbogăţesc decorul şi reeditează ornamentica tradiţională inspirată după modelul Bisericii Episcopale din Curtea de Argeş. Interiorul accesibil printr-un pridvor are proporţii monumentale şi o tratare plastică opulentă.

Şi celelalte clădiri ale aşezământului au suferit transformări de-a lungul timpului. Treptat au fost înglobate în anexele spitalului. În 1985 au dispărut odată cu acesta.

În prezent se păstrează numai biserica, preţios edificiu arhitectural al oraşului. Mărturie a vocaţiei ctitoriceşti a Bălaşei Brâncoveanu. Ipostaza în care a fost imortalizată de Karl Storck este semnificativă pentru personalitatea ei. Citeşte actul de ctitorire a aşezământului, iniţiativă filantropică remarcabilă pentru istoria comunităţii bucureştene, căci protecţia sa a fost îndreptată atunci către copiii săraci şi bătrânii neajutoraţi. Ambele instituţii fondate în acest scop, şcoala şi azilul, au funcţionat aproape 150 de ani, până când la sfârşitul secolului XIX au fost preluate de stat.

Aşezămintele brâncoveneşti la 1895

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Mircea Horia SIMIONESCU

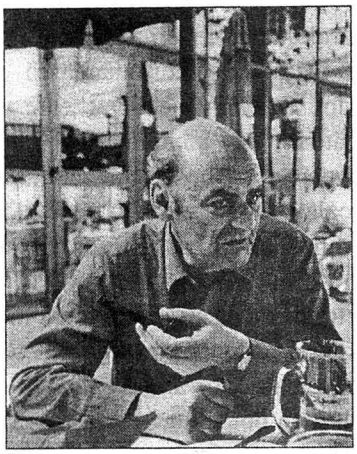

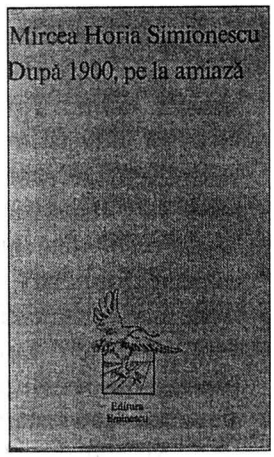

Bibliografie

- Tetralogia *Ingeniosul bine temperat* (1969 – 1983)

1. *Dicționar onomastic*, EPL, 1969 (Ed. II, Editura ALLFA, 2000)
2. *Bibliografia generală*, Editura Eminescu, 1970 (Ed. II, Editura Nemira, 1992)
3. *Breviarul (Historia Calamitatum)*, Editura Cartea Românească, 1980
4. *Toxicologia sau Dincolo de bine și dincoace de rău*, Editura Cartea Românească, 1983

- *După 1900, pe la amiază*, Editura Eminescu, 1974
- *Răpirea lui Ganymede*, Editura Sport-Turism, 1975 (Ed. II, Editura Elion, 2000)
- *Jumătate plus unu*, Editura Albatros, 1976
- *Nesfârșitele primejdii*, Editura Eminescu, 1978
- *Învățături pentru delfin*, Editura Albatros, 1979
- *Ulise și umbra*, Editura Sport-Turism, 1982
- *Banchetul*, Editura Eminescu, 1982
- *Redingota*, Editura Cartea Românească, 1984
- *Licitația*, Editura Eminescu, 1985
- *Trei oglinzi*, Editura Cartea Românească, 1987
- *Asediul locului comun*, Editura Militară, 1988
- *Îngerul cu șorț de bucătărie*, Editura Clusium, 1992
- *Povestiri galante*, Editura Minerva (BPT), 1994
- *Paltonul de vară*, Editurile Universal Dalsi și Albatros, 1996
- *Fărădelegea vaselor comunicante*, Editura Cartea Românească și Asociația Scriitorilor, 1997
- *Febra*, Editura Vitruviu, 1998
- *Târgoviște – Scurt excurs sentimental*, Editura Bibliotheca, 1999

Revelațiile unchiului Robert

Nu despre unchiul Robert, funcționarul, va fi vorba în această povestire. Dacă totuși încep cu evocarea numelui său gotic, o fac constrîns de faptul că întîmplările pe care am de gînd să vi le înfățișez mi-au fost procurate de el, voi arăta îndată în ce împrejurări, cu puțin înainte de pensionarea și plecarea lui fără urmă în lume, cînd, neîmpăcîndu-se cu perspectiva inactivității, a simțit în piept îndemnul să facă ceva cu totul neobișnuit. Nu cunosc amănuntele care au pregătit aventura, fapt cert e că n-a plecat singur, de vreme ce tot atunci a fost semnalată fuga de acasă a croitoresei Mietta, nostima și frivola Mietta, cea care nu știa să deosebească niciodată culorile ațelor și despre care nimeni n-a mai vorbit decît pe șoptite și, dacă nu greșesc, întotdeauna într-o manieră vădit răutăcioasă.

Fusese un slujbaș exemplar, asta era convingerea nu numai a celor din familia noastră, dar și a altora, care îl cunoscuseră ca pe un bărbat de o incoruptibilă seriozitate, etern închis în sine, preocupat numai de probleme esențiale, confiscat în veci de răspunderi copleșitoare. Își dedicase toate energiile și, s-ar putea spune fără teamă de a exagera, întregul său destin intereselor instituției, la care se angajase cu treizeci de ani în urmă, a doua zi după liberarea din armată.

Se știa că rămăsese credincios pe viață instituției care-i acordase prima încredere, deși nimeni nu cunoștea precis cum se numește acea instituție, unde își are sediul, pentru că, din discreție, nimeni nu se interesase vreodată încotro grăbește unchiul dis-de-dimineață, cum își petrece întreaga zi, iar el nu ar fi vorbit despre așa ceva nici să-l tai. Mi-l amintesc din puține ocazii: o reuniune de familie, cînd o imitase formidabil pe Josefine Backer, o seară în casa bunicii, unde, în timp ce bătrînei i se puneau lipitori, a povestit cu farmec inimitabil despre atentatul de la Sarajevo și, în sfîrșit, vizita în Calea Plevnei, unde locuiam, cînd a venit să-mi încredințeze servieta lui doldora de hîrtii, era în preziua călătoriei sale fără întoarcere.

Ultima întîlnire, cea cu servieta, avusese loc prin toamna lui 46. Nici prin gînd nu-mi trecuse mai înainte că ar putea veni vreodată să mă vadă. Ce însemnam eu, adolescentul cu note proaste la toate materiile, cu excepția caligrafiei, în ochii lui cenușii, ce garanții putea oferi persoana mea unui om activ și perfect ca el?

Mi-a explicat în termeni foarte convingători hotărîrea de a părăsi neîntîrziat orașul, făcîndu-mă să înțeleg că nu poate trăi nici o clipă inactiv printre concetățenii care-l prețuiseră pentru hărnicia lui. "Să mă apuc la vîrsta mea de îngrijirea grădinii, spunea cu tristețe, să cad în damblaua colecționarilor de timbre sau să mă dărui jocului de cărți? Asta niciodată!" Omul era realmente deznădăjduit, îi vedeam pentru prima oară ființa legănîndu-se în simțăminte omenești cu oarecare înțeles, afectată de situații de netrecut. "Ești bărbat, curînd vei merge la

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

facultate, a adăugat, pe măsură ce vei cunoaşte viaţa şi te vei integra în societate, vei înţelege mai bine raţiunea hotărîrii mele. Nu ţin să-mi iau rămas bun de la nimeni, nici întîlnirea noastră de acum n-aş vrea să fie tulburată de sentimentalisme. Am de rezolvat cu tine o chestiune de afaceri..."

Şi, vorbind astfel, deschise servieta, din care scoase trei caiete şi un dosar voluminos, pe care mi le puse în braţe. Îmi explică, nu fără un uşor tremur al vocii, că, dacă îşi împlinise conştiincios datoria, pentru care şi fusese sărbătorit de colegi, şi pleca fără să lase în urmă restanţe, o singură problemă meritase o mai mare solicitudine din partea şefilor. Era vorba despre conţinutul caietelor şi dosarului, de o importanţă ce depăşeşte obişnuitul. Încercase de cîteva ori să le înfăţişeze superiorilor săi, nu găsise la nici unul audienţa pe care ar fi dorit-o. Subsecretarul de stat citise întregul material, dar i-l înapoiase, mulţumindu-se să-i spună "e-n regulă, domnule director!" Unchiul Robert singur nu reuşise desigur să sondeze şi să explice dedesubturile, deşi unele legături dintre fapte, cîteva implicaţii începuseră să se contureze. Presimţirile sale, anume că din toată această arhivă personală este foarte probabil să se desprindă cîndva unele concluzii de un interes deosebit pentru administraţie, îl îndemnau să mi le încredinţeze, împreună cu rugămintea de a le primi, de a le ocroti şi, mai tîrziu, cînd voi avea răgazul necesar, de a le studia pe îndelete. "Elucidarea faptelor solicită răbdare şi multă luciditate", spusese atunci.

Am luat cu mare emoţie caietele şi dosarul, asigurîndu-l că interpretez alegerea mea drept semnul unei mari încrederi. După plecarea lui, preocupat de alcătuirea unei metafore începute încă de dimineaţă, am aruncat documentele într-un dulap, şi acolo le-am lăsat să zacă pînă ieri seară.

Le-am descoperit din întîmplare, pe cînd căutam printre vechituri o cutie cu acuarele, primită în liceu din partea ajutorului american, pe vremea foametei. Le-am scuturat de praful care le înecase, le-am adus în camera mea şi am început să le răsfoiesc.

E de prisos să spun că dezvăluirile acelor hîrtii ciudate nu m-au lăsat să închid ochii întreaga noapte. Dosarul cuprinde şase rapoarte cu cîte opt secţiuni, cinci procese verbale şi o mulţime de note şi adrese. De un interes îndoielnic fiecare în parte, ele se descoperă împreună ca un tot ce se vădeşte unitar şi concludent, aşa cum intuise cel ce adunase hîrtiile. Asta se va constata pe măsura parcurgerii însemnărilor, operaţie la care îl invit pe cititor să mă însoţească, spre a se convinge singur că nu exagerez importanţa neobişnuită a acestei arhive.

Şi acum, pentru că persoana unchiului Robert nu ne mai acaparează atenţia, să zăbovim asupra operei sale şi să vedem în ce măsură strădania lui s-a cristalizat într-o moştenire utilă. Ţin să mai precizez că alegerea, numerotarea şi prezentarea documentelor îmi aparţine:

1. Biroul districtual nr. 5 către Laboratorul experimental pentru cercetarea situaţiilor obiective. "Trimitem spre analiză următoarea situaţie:

În ziua de 26 iulie crt. individul K.S., de profesiune compozitor, necăsătorit, a deschis fereastra în jurul orei 20, strigînd neobişnuit de puternic ajutor pentru că în încăpere i s-a introdus, chipurile, un inorog. Vecinii, oameni paşnici şi săritori la nevoie, au dat fuga în ajutorul celui inoportunat. Au spart uşa. Compozitorul i-a întîmpinat cu recunoştinţă, dar nu a putut face nici o dovadă, şi cum ar fi putut-o face, cînd se cunoaşte că vietatea reclamată lipseşte de pe lista elementelor virtual periculoase? Jigniţi de prostul gust al farsei, vecinii s-au adresat inspectoratului general, care a dispus anchetă. S-a indicat amendă pentru compozitor şi o supraveghere discretă a casei.

A doua zi către seară, K.S. a dat iarăşi alarma. Agenţii inspectoratului, aflaţi în apropiere, au intervenit imediat, pregătiţi a pune pe turbulent în cămaşa de forţă. De această dată însă faptele s-au confirmat: în încăpere se afla un inorog, după cum reiese şi din procesul verbal încheiat pe loc."

Proces-verbal nr. 608: "Noi, comisar principal G.P., însoţit de agenţii V.M. şi P.I., pătrunzînd în casa compozitorului K.S. (urmează datele cunoscute), am găsit în încăpere, alături de locatarul legal, care zăcea în nesimţire pe covor, un animal masiv şi înalt, de culoare verde, învelit în solzi, cu coada împletită şi dantură ameninţătoare, făcînd mişcări reţinute, liniştite, după părerea noastră lipsit de intenţii agresive, chiar nedumerit de situaţia penibilă de a avea de-a face cu poliţia. S-a încercat, cu ajutorul unor bucăţele de zahăr, să i se ceară explicaţii, dar animalul a întors capul. Nu s-au putut face nici măsurătorile legale, în afară de imprimarea amprentei. După zece minute de tratative zadarnice, inorogul a părăsit camera aşa cum venise, îndreptîndu-se spre parcul primăriei, unde a dispărut în boschete. Vă rugăm să analizaţi şi să dispuneţi."

2. Secţia a III-a. Observaţii de către d-l şef al Departamentului accidente (confidenţial): "În noaptea de 18 august a.c., locuitorii oraşului nostru s-au bucurat unanim de lună plină. Stimulaţi de frumuseţea naturală a peisajului, mulţi cetăţeni au ieşit în dumbrava de lîngă podul Filaret, împreună cu soţiile sau cu persoane mai convenabile, neidentificate, spre a gusta farmecul local şi aerul îmbălsămat al împrejurimilor. Maiorul G., celibatar, cunoscut pentru serviciile aduse ţării, se aventurase de unul singur pînă la terasa inferioară a rîului, ca să privească graţioasele sălcii de pe malul dimpotrivă. Acolo, către orele 22,30, el a observat că pe cer, alături de luna ştiută, a mai apărut una, de dimensiuni aproape egale, deşi de culoare diferită, portocaliu-carmin, cu panglici şi spade. A semnalat cazul cîtorva trecători – în speţă domnilor G.L., de profesie tinichigiu, cu soţia, şi, respectiv, M.Z., profesor. Cei doi au constatat exactitatea informaţiei, pentru care au dat pe loc, în lumina sporită, declaraţiile pe care le alăturăm. Am dispus maximă discreţie în legătură cu faptul petrecut. Nu am considerat necesar să luăm măsuri restrictive de circulaţie în zona unde s-a revelat fenomenul."

Pe marginea notei, cu creionul roşu: "A se raporta de urgenţă durata fenomenului de dublură a satelitului şi a institui anchetă." Semnează inspector indescifrabil.

3. Comisia de expertiză nr. 8 către Biroul zonal pentru controlul activităţilor. Raport nr. 4262: "La întrebarea insistentă a d-lui consul-şef şi la recomandările de a fi foarte sinceri în relatarea noastră, vă răspundem următoarele: Citim cu toţii pe rupte. Dl. director al uzinei studiază cu creionul în mînă *Iliada*, izbucnind adeseori în strigăte de entuziasm cînd întîlneşte comparaţii lungi, cu termeni simetrici; contabilul şef preferă poezia germană, cunoaşte pe dinafară numeroase versuri de Hölderlin şi Rilke. Comisia pentru determinarea pierderilor la laminoare a schimbat ieri ordinea de zi a consfătuirii indicate de dv., înlocuind-o cu un reuşit spectacol de balet pe muzică de Lully, activitatea marelui compozitor fiind

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

mai puțin cunoscută domnilor membri. Inspectorii de teren fac lecturi în mare măsură haotice, ca exemplu F.G., care a trecut brusc de la Valéry la *Cronica* lui Dino Compagni, ceea ce a dus la dereglări organice în serviciul nostru de noapte. Corespondența cu beneficiarii cuprinde numai observații critice privitoare la Spinoza și Pascal, cu rare excepții, cînd se indică starea vremii din punct de vedere (indescifrabil) sau unele păreri personale privitoare la spectacolele văzute."

Nota Biroului zonal pentru controlul activităților către Comisia de expertiză nr. 8: "Luat notă despre activitatea dv. însuflețită. Felicitări! Dl. consul-șef întreabă dacă nu poate afla în depozitul uzinei dv. o ediție completă Francesco de Sanctis sau, în lipsă, numai *Saggi critici*."

4. X.R., detectiv privat, către dl. șef al Corpului 7 sinteză: "Fiind invitat în ziua de 8 martie crt. la masa dată de dl. P.G. în cinstea foștilor camarazi infanteriști, am fost de față la următoarea relatare: după cîteva pahare, actualul diriginte al poștei, pe nume H.V., și-a dat drumul, povestind cum în timpul liber obișnuiește să meargă la concerte de muzică simfonică. Tot frecventînd acele spectacole, el a observat că persoane robuste și fără antecendente patologice cad, curînd după audiție, în grea suferință, cu infarct miocardic, uneori chiar sfîrșind din această cauză. A urmărit îndeaproape fenomenul și a ajuns la concluzia că accidentele lovesc numai persoane 1. care s-au realizat în carieră și 2. care merg la concerte *pentru prima dată* în viață, atrase fatal de lumina cupolei sub care își dă întîlnire numai lumea bună, prilej de confruntare a nevestelor, a toaletelor, a altor însemne particulare ale izbînzii. Muzica îi moleșește, le înlătură armura de învingători, îi străpunge pînă la fibrele intime, unde afectează organe rudimentare, atavice, foarte friabile.

Consider de datoria mea să previn asupra pericolelor cărora le pot cădea victimă persoane încă utile societății."

Corpul 7 sinteză către X.R., detectiv privat: "Fenomenul s-a aflat multă vreme în studiul nostru. Vă putem informa că investigațiile au fost sistate, deoarece specialiștii trimiși în sălile de concert n-au putut să-și scrie ulterior rapoartele din motive de deces (infarct). Dintre melomanii cu rezistență la acțiunea muzicii n-am putut recruta colaboratori, toți răspunzînd că preferă să-i asculte pe Bac și Vivalti fără alte preocupări. Riscul infarctului nu-i impresionează."

5. *Raport* (de la cine către cine?): "La adresa dv. prin care ni se făcea cunoscut că mai mulți copii din cartierul gării folosesc în jocurile lor nume istorice de prestigiu, vă răspundem următoarele: la fața locului s-a deplasat comisia onomastică permanentă, condusă de dl. președintele I.L., care, amestecîndu-se printre cei mici a constatat că, într-adevăr, un băiat a strigat în gura mare că el este Iulius Caesar. I s-a cerut o declarație, dar puștiul a refuzat cu aroganță. Urmărindu-i comportarea, am constatat că în zilele următoare pîrîtul a întreprins o expediție în Egipt, a apărut de două ori în senat, ironizînd pe cei ce-l avertizaseră că i se pregătește asasinarea, a semnat o serie de decrete și a trimis cîteva frumoase scrisori Cleopatrei. Li s-a atras atenția părinților să-l supravegheze mai de aproape, aceștia însă au lăsat să se înțeleagă că de mai mulți ani nu se mai pot opune voinței lui imperiale. La rîndul lor, Antoniu, Brutus, Tarquiniu Socer au proferat necuviințe la adresa membrilor comisiei.

Părerea domnului președinte I.L. este că, în actuala conjunctură, amestecul comisiei noastre în această afacere nu este oportun, avînd în vedere și gradul înalt de combativitate al numeroaselor legiuni de care împăratul dispune. Pe de altă parte, codul de procedură roman nu permite folosirea constrîngerii înainte de publicarea dovezilor. Și, dacă Caesar apelează la soldații săi fideli din Galia, nu complicăm atunci și mai mult situația?"

Nota Serviciului perspectivă: "Motive superioare ne sfătuiesc a evita deocamdată orice fel de acțiuni menite să indispună pe Împărat. Se preconizează tratative diplomatice. Pînă la noi dispoziții, comisia să studieze temeinic *De bello Gallico* și să dea la mica publicitate din *Universul* un anunț: «Se caută bărbați tineri capabili să traverseze Rubiconul.»"

Marginal, cu creionul roșu: "Rog pe dl. Robert de la Înaltul Oficiu să raporteze de urgență care e calea cea mai scurtă pînă în Dalmația, cum se numește guvernatorul acelei provincii, dacă e căsătorit sau nu, dacă îi plac vestalele și din care sorturi?!"

6. *Secțiunea a V-a divizionară către Centrul de referate și prospecțiuni* (confidențial): "După cum reiese din datele de care dispunem, numitul George Gordon Byron, de profesiune lord și poet, a trăit între anii 1788 și 1824."

7. *Raport al prefectului Z.O. către Maiestatea-Sa Regele* (strict secret): "La înalta invitație a Maiestății-Voastre din 16 aprilie a.c., permiteți-ne să raportăm:

După îndelungate cercetări și investigații, întreprinse în localitate și cu toată discreția, am constatat că în spatele fațadelor ce se văd din stradă se află fie birouri publice, fie apartamente și alte încăperi, în care familii sau indivizi izolați se retrag la diferite ore ca să mănînce, să doarmă, să citească, să se spele, să scrie, să tăifăsuiască la o cafea, să se certe, să se bată, să se iubească, să se ucidă, să facă o mulțime de alte lucruri prevăzute în nomenclatorul de servicii și habitudini. La anumite ore, aceleași persoane ies din casă, aleargă la tramvai sau merg pe jos, ducîndu-se la slujbă, la piață, la întîlniri și cinematograf. Adeseori se introduc la diferite adrese piane, mobilă, covoare, cărți, mașini de cusut, veselă, tablouri, fetițe și băieți. Uneori, se scot din case sicrie. Ușile clădirilor se tot deschid și se închid, de aceea unele dintre ele se defectează și scîrțîie penibil.

În orașul nostru, soarele răsare și apune conform programului oficial. Mai adăugăm că femeile din localitate, cele tinere în special, sînt nu numai frumoase și atrăgătoare, dar știu să poarte și o conversație foarte aleasă."

(Din volumul *După 1900, pe la amiază*,
Editura Eminescu, 1974)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Itinerar francofon

Efectul Coandă – Primăvara...

(I)

Teofil BĂLAJ

Nevoia de înălțime a românilor, întemeiată parcă pe structura însăși a geografiei fizice a țării, care îndeamnă la suiș de la plajele nivelului mării spre culmile Moldoveanului și Ceahlăului și Omului, s-a scris în viața și opera multora dintre cei dinaintea noastră și din vremea noastră cu majusculele recunoașterii universale în cele mai diferite domenii de activitate.

Dintre prietenii zborurilor înalte numai Constantin Brâncuși și Henri Coandă au fost colegi în atelierul titanului sculpturii franceze Rodin. Păsările lor, păsările lui Brâncuși și celelalte păsări, păsările lui Henri Coandă s-au desprins din liniștile acestui pământ ducînd în toate colțurile lumii această poftă și nevoie de înălțime a românilor.

Parisul zborurilor noastre a fost un Paris primitor.

Cele mai importante expoziții anuale de pictură și sculptură din Franța sunt Salonul independenților, Salonul artiștilor francezi, Salonul societății naționale de arte frumoase, Salonul de toamnă, Salonul de la Tuilleries și Salonul artiștilor decoratori. Numai la Paris există, de asemenea, trei sute de galerii de artă în care peste optzeci de mii de artiști speră să expună și să vîndă cît mai multe din lucrările lor cu care s-a alcătuit la Paris una dintre cele mai mari piețe de artă plastică din lume. În afara Parisului mai există numeroase galerii, colecții sau fundații, aproape în toate orașele țării. Sudul Franței se mîndrește în această privință cu cîteva colecții într-adevăr ieșite din comun.

... Saint-Paul-de-Vence într-un sfîrșit de săptămînă oarecare. Două imobile imaginate de arhitectul catalan Sert, portocali, terase, alte clădiri, pădure, grădină. Mult verde și alb și iarăși verde și alb.

În anul 1932, la Cannes, un bărbat în vîrstă intră în magazinul unui litograf tînăr pe care îl roagă să-i multiplice o lucrare recentă. Tînărul litograf – care se numea Aimé Maeght și avea 26 de ani atunci – se împrietenește cu bărbatul în vîrstă – Bonnard – și se naște proiectul "Fundației Maeght". Realizarea trebuia însă amînată deoarece izbucnește al doilea război mondial și Franța este ocupată. Activitățile clandestine ale litografului (tipărirea unor cărți de identitate false, cartele de pîine false, manifeste) îl fac suspect și refugierea în *maquis* pe drumul dinspre Coursegoule îl învecinează cu Matisse, a cărui prietenie o merită în curînd.

Mai tîrziu, după război, proiectul Fundației se concretizează. În 1946 totul este definitivat. Atașat de presă al Fundației: Maurice Chevalier.

... Pereți albi, roșii, albaștri, cuburi, sfere, bare, pînze triunghiulare, discuri, arcade suspendate, cornuri ale abundenței, în afară de Brâncuși – Kandinsky, Giacometti, Chilldia, Miró, Calder, Chagall, Picasso, Braque, Strindberg, Bazaine, Riopelle, Rebeyrolles, Kelly, pretutindeni. Un univers incomparabil. O lume fără rezervele de nici un fel ale lui Aragon sau Jacques Prévert, ale Elsei Triolet sau Delphine Seyrig, martorii fideli ai vernisajelor continue din acest anotimp permanent al calmului și violenței culorilor și voalumelor, al liniștilor și muzicii, deopotrivă.

În fiecare an – două expoziții de importanță internațională, organizate de François Wehrlin. În fiecare vară – concertele de muzică modernă, spectacolele de balet și de poezie contemporană ale lui Francis Miroglio.

Aimé Maeght este fără îndoială cel mai mare colecționar de artă al Franței de după război.

Am să aleg un singur exemplu: există la Luvru cîteva tablouri ale lui Watteau a căror singură sursă de inspirație a fost un timp prea puțin cunoscută. Printre ele, celebra *Gilles*. Destul de puțini dintre cei care o admiră știu că vestita compoziție, impresionantă cu adevărat, a fost inspirată de serbările în aer liber organizate de marele prieten al lui Watteau, boiangiul Jullienne, care i-a și cumpărat cele mai bune pînze.

Rapsozii acestor serbări i-au oferit pictorului modelul și printre aceștia se numără de bună seamă și cei alungați de doamna de Maintenon cu cîțiva ani înaintea regenței, din pricină că s-a recunoscut în *Mironosița* jucată de nomazii prieteni ai Thaliei. Paiața, personajul central al compoziției, a fost schițată de Watteau plecînd de la o melodie altădată foarte cunoscută.

Îmbarcarea pentru Citera (1717) – altă pînză a aceluiași Watteau este un comentariu cu penelul al nu mai puțin cunoscutului duet: *"Veniți pe insula Citérii/ Frumoasele – o știm cu toții/ Nu pleacă din țara plăcerii/ Fără-și găsi iubiți ori soți"*.

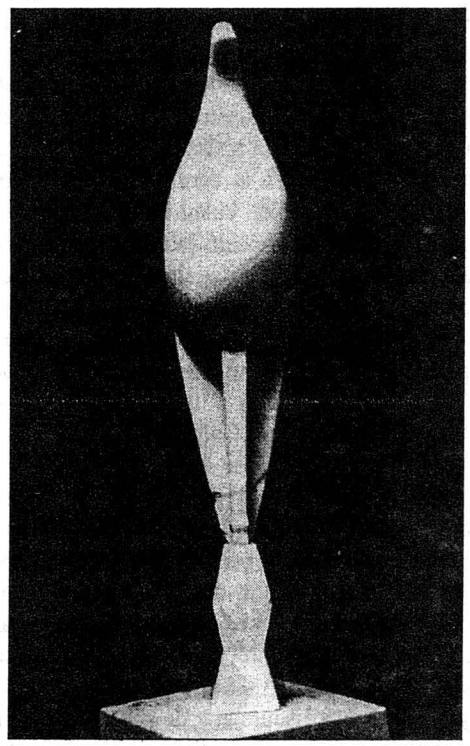

Brâncuși – *Pasăre*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Puncte de vedere

Corespondență din New York

Sindromul faustic și New Age

Șerban C. ANDRONESCU

De câteva secole legenda Dr-ului Faust se află în atenția scriitorilor și compozitorilor, cele mai cunoscute opere concepute pe această temă aparținând în literatură lui Goethe, în muzică lui Gounod, amândouă fiind încă actuale. Succesul universal al temei se datorește faptului că ea face să vibreze în noi o coardă comună, tentația către o împlinire supremă pe care o căutăm în parametri omenești (când ea, de fapt, este de ordine divină). Când Faust caută să spună clipei trecătoare, "mai stai, ești atât de frumoasă", el aspiră la o împlinire supremă către care aspirăm toți. Chiar dacă pentru moment avem impresia că am atins stadiul numit îndeobște fericire, în momentele următoare ne dăm seama că n-am trăit decât o iluzie – și ne cuprinde senzația contrară, de altfel complet justificată, amărăciunea, deziluzia. Așa s-a întâmplat și cu legendarul Dr Faust, omul care a plătit scump iluzia fericirii. Încercase pe tot parcursul vieții sale, atât în tinerețe cât și la epoca maturității, și pe toate căile posibile, să obțină un succes care să-l facă fericit. La bătrânețe, profund dezamăgit, cedează ademenirii lui Mefisto. Acesta îi promite fericirea dar îi cere, în schimb, sufletul. Faust acceptă târgul și, spre nenorocirea sa finală, își pierde sufletul pentru un strop de iluzie trecătoare!

Acest tip de tocmeală cu Diavolul constituie ceea ce unii literați numesc "sindromul faustic" în patologia căruia omul a căzut mereu, de pildă când a optat pentru industrializare sacrificând o viață mai apropiată de natură, sau când își riscă libertatea pentru o vilă somptuoasă obținută prin furt și înșelăciune, sau când ucide închipuindu-și că prin omor pune capăt unei dispute. Sub lozinca amăgitoare a "eliberării femeii", multe din semenele noastre devin curve, își uită rolul sfânt de mamă a familiei și de apărătoare a copiilor când bărbatul se află la muncă. Țara în care trăiesc azi cunoaște un exemplu ilustru în materie, cazul unui evreu american, Dennis Levine, care și-a folosit inteligența și aptitudinile financiare pentru a-și însuși ilegal peste 11 milioane de dolari. Arestat, judecat și condamnat, a ieșit din închisoare complet schimbat ajungând să denunțe public, prin conferințe și reuniuni sociale repetate, practicile financiare oneroase care l-au tentat în așa măsură încât și-a pierdut cinstea, îmbogățindu-se în detrimentul altora. Evanghelistul Matei (4:8) relatează cum Diavolul l-a dus pe Iisus pe un munte de unde i-a arătat lumea, gloria și bogățiile ei nenumărate. "Toate sunt ale Tale", i-a spus Diavolul, "dacă mi te închini mie" iar Iisus i-a răspuns prin celebrul "Retro Satana", "înapoi, Satană", refuzând atât oferta cât și imensa tentație. Este fără îndoială cel mai cunoscut exemplu de respingere a pactului cu Diavolul căruia atât de mulți îi cădem pradă sub o formă sau alta. În 1978 Al. Soljenițîn a rostit la Harvard University, în SUA, un discurs atât de actual încât și azi este citat pentru vehemența cu care a divulgat simulacrul de fericire materială (oferit de societatea occidentală de consum) în mrejile căruia cad nenumărați semeni ai noștri, americani sau altfel. Prestigiul Premiului Nobel care-i fusese decernat lui Soljenițîn cu câțiva ani înainte, aureola de profet al generației sale și de cel mai ilustru dizident sovietic, au asigurat discursului o receptivitate neobișnuită. Mai multe au fost elementele care au contribuit la succes.

Mai întâi, în cursul prezentării ce i s-a făcut, s-a spus că Soljenițîn a fost victima unui holocaust puțin cunoscut în SUA, cel ce a urmat Revoluției din octombrie 1917 soldat cu moartea, pe parcurs de câteva decenii, a cca. 60 de milioane de oameni – asupra căruia mass media americane păstrează o tăcere explicabilă poate doar prin preeminența acordată holocaustului evreiesc (6 milioane de oameni). S-a arătat că Soljenițîn a fost timp de 8 ani pensionar al Arhipelagului Gulag, după care a stat 3 ani în exil în propria sa țară, într-un oraș de graniță, și că a fost expulzat în cele din urmă în 1974 după ce primise Premiul Nobel în 1970. În 1976, a mai spus prezentatorul, Soljenițîn s-a stabilit în statul american Vermont împreună cu a doua sa soție. Fac aici o paranteză ca să arăt că am fost în contact cu Soljenițîn în vremea când a locuit în Vermont. I-am publicat un articol, prin 1982, în revista pe care o scoteam pe atunci, "New York Spectator", articol în care comenta una din ideile dezvoltate în celebrul discurs rostit la Harvard în 1978. Cum menționam mai sus, scriitorul denunțase la Harvard racilele societății occidentale de consum, rezultat firesc al oricărei forme de "pact cu Diavolul", de vânzare a conștiinței, și rostise denunțul în aceeași manieră sinceră dar usturătoare pentru unii în care, cu ani înainte, denunțase racilele din propria sa patrie. A rostit atunci multe adevăruri neplăcute pentru urechile occidentale, atât de neplăcute încât unii nepricepuți l-au acuzat de criptocomunism, afirmând că venise în SUA anume ca să introducă și acolo comunismul. Unii compatrioți ai subsemnatului, tot atât de pricepuți în ale culturii, m-au acuzat și pe mine de criptocomunism pentru că publicasem articolul lui Soljenițîn și, în subsidiar, pentru că promovam idei asemănătoare, denunțând racilele exilului românesc, racile care rezultau din același tip de abandon moral, de vânzare a conștiințelor românești unor interese străine. Azi, după atâția ani, se vede clar câtă dreptate avusese scriitorul la Harvard. Nu pronunțase termenul de "sindrom faustic", dar se referise la exact aceeași patologie morală. Redau câteva idei din partea în care denunțase exploatarea conștiințelor:

"... dar lupta pentru dominația planetei noastre, fie fizic sau spiritual, luptă de proporții cosmice, nu este doar o problemă vagă de viitor. Forțele răului au declanșat ofensiva lor decisivă; toți îi simțiți presiunea; dar ecranele și publicațiile voastre nu transmit decât zâmbete. Vă întreb direct: PENTRU CE ZÂMBIȚI? PENTRU CE?... Reprezentanți ai societății voastre, ca George Kennan, spun că nu putem folosi criterii morale în politică. Urmarea este că am ajuns să

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

amestecăm ceea ce e bun cu ceea ce e rău şi să facem loc în lume răului absolut când ar trebui, din contra, să ne bazăm numai pe criterii morale".

A mai vorbit despre doctrina care domină în America modernă, umanismul secular, o doctrină care susţine că nu există păcat, nici deosebire între rău şi bine, şi că scopul suprem al existenţei noastre este bunăstarea materială bazată pe succese personale. Cultivarea acestor idei, a spus Soljeniţîn, îl absolvă pe om de orice responsabilitate faţă de Creator; omul ajunge să se bazeze din ce în ce mai mult pe cuceririle sale tehnice, pe mecanică, electronică, fisiune atomică şi rachete spaţiale, realizări admirabile fără îndoială dar care creează un tip de om trufaş şi indiferent faţă de Creatorul său, ba chiar contestatar al Divinităţii şi adversar al Bisericii. Oricât de coruptă e America de azi, aceste observaţii n-au fost trecute cu vederea, nu s-au uitat, iar lucrurile nu s-au oprit acolo.

Nu mult după conferinţa de la Harvard, Soljeniţîn a dat publicităţii un articol care a provocat stupoare; a scris că revoluţia din octombrie din Rusia, fiind condusă de Trotzky şi alţi evrei, n-a folosit poporului rus. Dacă paralela anterioară între holocaustul rus şi cel evreiesc a fost ignorată, de data asta mass media au luat poziţie: Soljeniţîn este antisemit! Revistele literare americane nu l-au mai pomenit decât ca să-i critice opera. N-a mai fost primit la Casa Albă, nici chiar când a cerut-o expres. Cât a mai stat în Vermont, nu i s-a mai acordat atenţie. S-a înapoiat în 1992 în Rusia, dar se pare că nici acolo nu şi-a recâştigat prestigiul de odinioară.

Sindromul faustic suscită aşadar reacţii variate. Cu toate denunţările severe, efectele acestui sindrom n-au fost nici singularizate, nici repudiate de societatea modernă. Nici nu aveau cum să fie repudiate, ele constituind fundamentul evoluţiei societăţilor actuale. Din contra, au fost adaptate la curente sociale de mare anvergură, solid susţinute financiar, ca New Age, umanismul secular, contracultura, ale căror principii au fost preluate în România de formaţii ca Fundaţia Soros pentru o Societate deschisă, Grupul pentru Dialog Social, grupul de literaţi din jurul revistei "Dilema", *et al.* Cum principiile sunt asemănătoare, diferind numai în detaliile de aplicabilitate, voi lua călăuză în discuţia de faţă numai mişcarea New Age.

Amalgam de diferite religii şi curente de gândire laică, New Age şi-a câştigat la începutul activităţii sale numeroşi simpatizanţi cărora păgânismul vechiului Babilon în versiune modernă, bine susţinut financiar, li se părea o formulă de conduită interesantă. Mişcarea promova la început idei benefice, pacifismul şi antimilitarismul, recomandând adepţilor o alimentaţie sănătoasă, fără conserve, şi întărirea trupului prin exerciţii fizice. În paralel cultiva un liberalism excesiv, libertinismul, devenind cu timpul mişcarea cea mai bine organizată (mai bine decât contracultura şi umanismul secular) în vederea creării noului tip de cetăţean zis al lumii, cel ce se va încadra foarte uşor în Noua Ordine Mondială, omul deschis la toate ideile şi neavând nici una proprie, fiind aşadar cel mai uşor de diriguit. După cum amestecul de rase dă naştere celui mai detestabil caracter, corcitura, la fel New Age, prin amestecul celor mai diferite teze, dă naştere corciturii de gândire.

Spre deosebire de mişcările surori care se declară atee sau agnostice, New Age acceptă ideea de Dumnezeu dar o cultivă în paralel cu antipodul ei, satanismul; acceptă morala, dar în paralel cu pornografia; îmbrăţişează ocultismul, divinaţia, astrologia (nu astronomia), hipnoza, yoga, şamanismul, mitologia greacă şi romană, panteismul, vrăjitoria, spiritismul, meditaţia transcendentă, libertinismul, magia neagră etc., fiecare din aceste practici aducând, în viziunea promotorilor New Age, satisfacţie personală şi succes, fiecăruia după cum îi place, fericirea corciturii. New Age nu explică de ce astfel de practici ar fi mai eficiente decât respectarea comandamentelor religioase tradiţionale (ca ţinerea posturilor pentru dezintoxicarea corpului, evitarea păcatelor pentru sănătatea spirituală, iertarea duşmanilor pentru armonia socială etc.). Unele teze New Age frizează escrocheria, cele ce pretind că prin sugestie şi hipnoză omul poate atinge orice scop (de pildă, poate deveni bogat sau inteligent), sau că prin repetarea constantă a anumitor versete biblice se pot declanşa "forţele primare" latente în fiecare om, instinctuale, inconştiente sau iraţionale (necesare, de pildă, pentru a cuceri o femeie sau un bărbat). Pentru cei dezamăgiţi de viaţă New Age recomandă pactul cu Satana, ca în Faust, şi practica metodelor antropozofice ale lui Rudolf Steiner; pentru cei anemici sau care obosesc repede, educaţia holistică (de la "whole", întreg, gimnastica trupului şi a tuturor membrelor); pentru cei nemulţumiţi de poluarea naturii, aderarea la partidele ecologice; iubitorii de pisici şi căţei sunt atraşi prin societăţile de protecţia animalelor; pentru angajaţii în industrie şi comerţ, New Age organizează cursuri de management; celor revoltaţi de foametea din Africa li se propune intrarea în societăţi de binefacere; creştinilor li se spune că New Age este pentru Christos; islamicilor că New Age este pentru Mahomed; evreilor li se vorbeşte călduros despre Mamona; şi aşa mai departe, fiecăruia după gust şi orientare, cu simpla condiţie să devină membri şi să-şi trimită obolul la centrală. Copiii şi adolescenţii sunt atraşi prin mulţimea de jocuri video la ordinea zilei. Aici este lovitura magistrală a reţelei New Age, tinerii fiind cei mai receptivi la cibernetică şi la senzaţionalism electronic, domenii în care relaţiile cu Divinitatea sunt excluse. Într-o campanie New Age din Canada axată pe *free-thinking* (liber-gândirism) se arăta laudativ că nici un film şi nici o carte New Age pentru tineret şi copii nu conţin relatări din viaţa lui Iisus Christos. Ideea era că morala creştină trebuie exclusă din preocupările tineretului deşi e menţinută la cei în vârstă. Cine vizionează filme TV americane pentru copii şi tineret, multe fiind difuzate şi în România, poate uşor verifica adevărul afirmaţiei de mai sus. Muzica rock este şi ea un mijloc super-eficient de a scoate morala creştină din gândurile tineretului. Sunetele speciale ale acestei muzici, asemănătoare zgomotelor, favorizează declanşarea instinctelor, a "forţelor primare" şi a pornirilor necontrolate (cum este coitul la comandă sau în grup). Minţile tinere, insuficient educate, sunt cele mai deschise oricărei aberaţii cu aparenţă artistică – de aceea muzica rock se adresează cu precădere tineretului.

În tânăra democraţie românească mentalitatea rock a şi fost însuşită de o parte a tineretului (cea fără educaţie). De pildă, în *Dicţionarul de argou al limbii române* definiţia muzicii simfonice e dată astfel: "muzică sifilitică de compozitori nebuni", ceea ce sugerează că muzica rock e compusă de oameni cu scaun la cap, că Beethoven şi Bach ar fi fost nebuni. În manualele şcolare zise alternative sunt persiflate sau negate cele mai multe valori tradiţionale ale culturii, isto-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

riei şi literaturii, de pildă, se contestă rolul lui Mihai Viteazul în prima unire a Principatelor, Eminescu trece mult în urma lui Ştefan Roll, se exprimă îndoiala asupra originii latine a românilor iar reviste ca "Dilema" şi "22" (în paginile cărora se cultivă contracultura) sunt prezentate ca publicaţii de mare calitate. Magnitudinea detractării culturale la care s-a ajuns în România fostului regim (Emil Constantinescu) apare în fapte la ordinea zilei, de pildă când un cunoscut critic, Nicolae Manolescu, profesor la Litere şi asociat Grupului pentru Dialog Social, face elogiul poeziei pornografice ale unui aşa-zis poet, Marius Ianuş, o poezie presărată cu obscenităţi adresate României, de pildă, "îţi bag penisul meu lung şi negru în gură, România". Profesorul Manolescu îşi închipuie că astfel de expresii constituie poezie şi proclamă astfel de aberaţii chiar la Facultatea de Litere din Bucureşti! Pe aceeaşi linie degradantă se situează un H.R. Patapievici ale cărui injurii la adresa patriei sale sunt bine cunoscute (el contestă românului orice vrednicie trecută şi orice şansă de viitor deoarece românul "are inima ca un cur"). În piesa *Evangheliştii*, Alina Mungiu îşi bate crunt joc de religia creştină a înaintaşilor ei prezentând pe apostoli ca fiind nişte beţivi, curvari şi lunatici ordinari din ale căror creiere bolnave au ieşit principiile călăuzitoare ale creştinismului. Nenorocirea pentru România constă în faptul că sub regimul trecut (al lui Emil Constantinescu) multe persoane cum sunt cele de mai sus, care îşi batjocoresc public propria ţară, nu-şi manifestă ideile nocive numai prin scrieri relativ izolate de care tineretul, viitorul activ al ţării, să poată fi oarecum ferit; din contră, ele se bucură de un suport financiar excelent pe care oamenii de cultură nu-l au, ceea ce permite detractorilor să se plaseze pe treptele sociale cele mai înalte, să dea în domeniu decizii inatacabile, în timp ce oamenii de cultură sunt denigraţi, scoşi din posturile ce li se cuvin de drept, marginalizaţi, persiflaţi sau chiar ignoraţi. "Pactul cu Diavolul" apare astfel în toată goliciunea lui înfiorătoare iar "sindromul faustic" se transformă în România, prin pacienţi ca cei de mai sus, într-o mentalitate de bordel tipică, pacienţii vânzându-şi serviciile oricui, mai ales celor ce dau mai mult.

Una din tezele New Age cele mai răspândite este că păcatul şi virtuţile nu există ca atare, că răul şi binele sunt unul şi acelaşi lucru, că omul este deci liber să facă absolut orice vrea. Mai sunt şi alte teze, tot atât de absurde. Spre deosebire de creştini, care cred că lumea a fost creată de Dumnezeu (teoria creaţiei), adeptul New Age susţine, ca şi umaniştii seculari, că lumea actuală a evoluat (teoria evoluţiei) dintr-un nucleu iniţial inanimat (ceea ce este o absurditate flagrantă, viaţa neputând lua naştere decât din ceva viu, materia moartă neputând da naştere vieţii). Tot spre deosebire de creştini, pentru care căsătoria este o instituţie respectabilă, adeptul New Age consideră că activitatea sexuală este un act obişnuit al vieţii diurne, ca spălatul pe mâini (de unde convingerea că te poţi spăla pe mâini la orice robinet). El e departe de a realiza că activitatea sexuală necontrolată este un fel de drog căruia practicantul îi devine sclav, ajungând în stare ca orice împătimit, ca orice drogat, să comită crime pentru a-şi satisface nevoile.

Din cele expuse mai sus se poate conchide că mentalitatea New Age operează în cultură aidoma fraudei în economie şi finanţe publice, efectul ei fiind destabilizarea societăţii. Aşa cum furtul de capital social provoacă falimentul unei bănci, la fel furtul sau distrugerea identităţii naţionale duce la desfiinţarea neamului, la prăbuşirea culturii şi civilizaţiei acestuia. Toate civilizaţiile antice s-au prăbuşit din aceeaşi cauză, mentalitatea de bordel a timpului. Aşa s-a întâmplat cu Roma imperială, cu Egiptul faraonic, cu strălucita civilizaţie a Babilonului. Roma imperială a căzut când senatul şi patricienii şi-au dat puterea pe mâna zarafilor care, până la urmă, au scos la licitaţie chiar tronul imperial, oferind pentru el milioane de sesterţi. Egiptul antic a căzut când austeritatea faraonilor a fost înlocuită cu sofismele grecilor invadatori. La fel Babilonul a căzut când nesăbuiţii vremii au înălţat turnul pe care să se suie la cer şi să-i ia locul lui Dumnezeu. În domeniul cultural, agentul care produce dauna este crima morală, blasfemia, hula de orice natură, păcatul în duh. Spre deosebire de crima obişnuită, crima morală nu e prevăzută de codul penal. Ca atare, trece neobservată, nu cade sub incidenţa legii, iar abilii ei autori activează nesupăraţi la adăpostul "libertăţii de expresie". Caz notoriu (petrecut şi el sub autoritatea regimului Constantinescu) a fost al Procuraturii din Braşov care, sesizată de publicarea Apelului la decenţă (care condamnă invazia pornografiei în cultură), a încercat să ancheteze doi aşa-zişi poeţi, de fapt doi autori de pornografie şi defăimători ai patriei. Contracultura română s-a sesizat imediat, a făcut uz de influenţa ei şi a modificat Codul Penal. Ca urmare, Procuratura a fost amuţită iar profesorul Nicolae Manolescu l-a prezentat laudativ pe unul din pornografi la Facultatea de Litere din Bucureşti, caz de nemaipomenită sfidare la adresa culturii.

Efectele sociale ale mentalităţii New Age se pot observa cel mai bine în SUA unde religia, principalul agent stabilizator în societate, a fost înlocuită cu umanismul secular, curentul înrudit cu New Age. Ca urmare, generaţii de tineri americani ies din şcolile publice complet neutralizaţi: nu cunosc deosebirea dintre bine şi rău (nu e nici o deosebire, proclamă New Age), dintre morală şi dezmăţ, dintre păcat şi virtute, pe scurt, dintre iad şi rai. Din fericire, în Statele Unite există şi şcoli particulare, altele parohiale, autorizate ca şi şcolile publice, dar unde umanismul secular n-are acces. Astfel, nu tot tineretul american este infectat. Totuşi, cum opina Soljeniţîn la Harvard, lupta de proporţii cosmice pentru cucerirea planetei de către adepţii umanismului secular se desfăşoară nestăvilit. Industria de filme de la Hollywood este de partea celor din urmă. Această industrie a reuşit să înlocuiască în mintea spectatorilor, în special a tinerilor cu educaţie îndoielnică, imaginea eroului naţional cu aceea a gangsterului, a magnatului de bursă şi a campionului sexual. Femeia cinstită a fost înlocuită cu hetaira. Ca urmare, în toate oraşele Americii se simte prezenţa unui tineret bezmetic, parţial robit de droguri, obsedat sexual, vânător tenace de dolari, admirator al degradării morale, al muzicii rock, al Madonnei americane şi al lui Michael Jackson. În spatele acestor fenomene degradante se află un grup influent şi amoral, posesor de disponibilităţi financiare imense, care se pregăteşte să preia puterea politică în momentul când mentalitatea de bordel va infecta întreaga societate iar ideile sănătoase vor fi definitiv marginalizate. În Statele Unite acest ţel nu va fi atins cu uşurinţă, cum pare azi, deoarece forţele culturale conştiente sunt încă vii şi în curs de reorganizare.

În România, unde conştiinţele sunt la pământ, ţara nu poate fi apărată de invazia contraculturii decât prin folosirea unui singur antidot: oamenii de cultură să-şi unească forţele şi să reînvie valorile tradiţionale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

CONSILIUL EUROPEI. CONSILIUL PENTRU COOPERARE CULTURALĂ. COMITETUL CULTURAL

Reuniunea nr. 19, Strasbourg, 12 – 14 octombrie 1999

În numărul 1/2001 "Biblioteca Bucureştilor" a publicat documentul *Legislaţie şi strategie în domeniul bibliotecilor în Europa. Recomandări. Proiect de hotărâri* – elaborat de **Consiliul Europei. Consiliul pentru Cooperare Culturală. Comitetul Cultural** la Reuniunea nr. 19 de la Strasbourg din zilele de 12 – 14 octombrie 1999.

Ţinând seama de importanţa acestui proiect legislativ, în perspectiva aplicării căruia se află şi preocupările biblioteconomice din ţara noastră, şi aşa cum se precizează în preambulul *Proiectului*, "având în vedere că obiectivul Consiliului Europei este de a stabili o uniune mai strânsă între membrii săi şi că acest obiectiv poate fi realizat prin acţiunea comună în domeniul cultural", – pentru mai buna cunoaştere de către cititorii revistei noastre a multitudinii aspectelor socio-culturale, biblioteconomice, a noilor tehnologii de informaţie şi a întregului cadru legislativ, aşa cum a fost discutat la sus-numita Reuniune, publicăm în acest număr, aşa cum ne-au parvenit, intervenţiile reprezentanţilor câtorva ţări europene. Cititorii acestor comunicări vor constata ce importanţă are cadrul general juridic al hotărârilor în cooperarea culturală europeană, în egală măsură cu aplicarea în cadrul legislaţiilor naţionale a legilor unanim acceptate, care au o importanţă de prim ordin pentru existenţa bibliotecilor în societatea informaţională. Este vorba, cum sublinia reprezentantul Spaniei, de "valoarea strategică a cooperării" care "trebuie stimulată în mod dinamic, promovată şi sprijinită de organisme regionale şi naţionale care se ocupă de politica în domeniul bibliotecilor".

Giuseppe VITIELLO

Cele patru chestiuni esenţiale ale Recomandării cu privire la legislaţia şi strategia în domeniul bibliotecilor din Europa

La început aş vrea să prezint ce a făcut Consiliul Europei în ultimii şapte ani în privinţa bibliotecilor. Proiectul privind conţinutul digital, cartea şi arhivele este rezultatul celei de a şaptea Conferinţe a Miniştrilor cu responsabilităţi în probleme culturale ai statelor membre ale Consiliului Europei, care s-au întâlnit în 1992 la Paris pentru a iniţia activităţi în favoarea cărţilor, a cititorului şi traducerilor în Europa.

Din 1992 amploarea acestui proiect a crescut şi obiectivele sale au fost modificate profund pentru a ţine seama de noile priorităţi culturale şi aşteptările mai mari din partea specialiştilor. Ţinta iniţială a proiectului a fost crearea unui comerţ de carte echilibrat în ţările din centrul şi estul Europei şi a le ajuta să instaureze un sector viabil care să înlocuiască vechea industrie a cărţii, care a fost în întregime în mâinile statului.

Problemele culturale care au apărut după cinci ani sunt diferite. Privesc mai mult globalizarea, privatizarea a numeroase instituţii culturale în fiecare din ţările noastre, rezerva imensă a ceea ce au devenit ocupaţii culturale şi emergenţa treptată a unei societăţi informaţionale care, sperăm, va fi de asemenea o societate inteligentă.

Proiectul "Editarea electronică, cărţi şi arhive" s-a adaptat acestor noi priorităţi în mod pragmatic, creând noi activităţi şi reorientându-le pe cele existente pentru a răspunde noilor probleme pe care le avansează societatea civilă.

În 1994, Consiliul Europei a organizat o dezbatere cu privire la "Reforma legislaţiei de bibliotecă în Europa Centrală, nevoi şi aşteptări". Concluziile acestei dezbateri au fost utile pentru stimularea revizuirii legislaţiei de bibliotecă într-o serie de ţări (Ungaria, Croaţia, Moldova etc.). În acel moment şi pentru scopul strict al dezbaterii, principiul inspirator a fost acela ca prevederi legislative şi reglementative pentru legislaţia bibliotecilor să fie redactate în conformitate cu categoriile tradiţionale ale bibliotecii, bazate pe clasificarea UNESCO: naţionale, universitare, publice, şcolare şi speciale.

După patru ani, aceste concluzii trebuie modificate, pentru cel puţin trei motive.

Primul este convergenţa. Convergenţa poate fi interpretată în două moduri. Pe de o parte, este o convergenţă obiectivă între categoriile tradiţionale de bibliotecă. Distincţiile între, să zicem, bibliotecile universitare şi bibliotecile publice se estompează. Pe de altă parte există o convergenţă graduală, deşi nu necontroversată, între diferitele verigi ale lanţului cărţii. Unul din rezultatele principale ale proiectului Noua Economie a Cărţii – un proiect major iniţiat de Consiliul Europei şi finanţat de fondul structural al Uniunii Europene – a fost observaţia că abilităţile profesionale şi competenţele cerute de editorii electronici şi de specialiştii în domeniul informării devin tot mai similare.

Cel de-al doilea motiv este globalizarea. Globalizarea a fost deseori înţeleasă ca o chestiune economică, constând în internaţionalizarea pieţelor, monedelor şi organizaţiilor corporatiste (societăţilor pe acţiuni). Există, totuşi, şi o situaţie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

socială, culturală şi politică în dezvoltare potrivit căreia există o interdependenţă şi o întrepătrundere crescândă de relaţii umane, alături de întrepătrunderea crescândă a vieţii socio-economice a lumii. În materie de biblioteci crearea bazelor de date şi a sistemelor internaţionale face posibil managementul bibliotecilor numai dacă există o cooperare crescândă, cel mai adesea la nivel internaţional.

Cel de-al treilea factor este participarea. Bibliotecile au fost întotdeauna foarte legate de societatea civilă, în măsura în care se presupune că ele împlinesc nevoile culturale şi educaţionale ale cetăţenilor. Noile tehnologii nu numai că le-au accentuat rolul tradiţional, ci le-au deschis şi un front nou în lupta împotriva analfabetismului tehnologic. Defavorizaţii de azi – care-i includ pe şomeri şi imigranţi, dar şi pe adulţii angajaţi şi alfabetizaţi – pot umple golul dacă li se permite să participe la un context de învăţătură pe tot timpul vieţii. Iar bibliotecile sunt elemente-cheie în strategiile privind învăţatul pe toată durata vieţii.

În locul unei abordări sectoriale, guvernarea fluxurilor informaţionale trebuie să ţină seama de noul rol şi de noile responsabilităţi ale bibliotecilor în societate şi de interdependenţa lor crescândă de strategiile globale din domeniul informaţiilor şi culturii. Pentru activitatea bibliotecii sunt relevante patru probleme, motiv pentru care trebuie avute în vedere o legislaţie pentru biblioteci sau măsuri strategice:

- libertatea expresiei şi accesul liber la informaţii;
- bibliotecile în cadrul strategiilor naţionale în domeniul informaţiilor;
- bibliotecile şi industriile în domeniul cunoştinţelor;
- protecţia patrimoniului bibliotecilor.

Aceste patru probleme esenţiale formează structura de bază a "Recomandărilor cu privire la legislaţia şi strategia în domeniul bibliotecilor" adoptate de Comitetul Cultural la a 19-a sa reuniune, la 12 octombrie 1999.

Prima este "libertatea de expresie şi accesul liber la informaţii". Atacuri recente asupra accesului liber la informaţii în biblioteci în câteva oraşe din sudul Franţei, guvernate de Frontul Naţional, au tulburat opinia publică şi au determinat proteste vehemente în alte ţări. Pe de altă parte, unele profesii legate de carte şi software şi asociaţii civice consideră acum că ciberspaţiul trebuie să se bucure de acelaşi nivel de libertate ca şi lumea cărţii. Există nevoia de a se proteja accesul liber la informaţie împotriva deciziilor parohiale neliberale ale autorităţilor publice. Recomandările Consiliului Europei s-au ocupat de aceste probleme şi au propus coduri practice de conduită, orientate în special spre managerii punctelor de acces public.

Cea de-a doua problemă priveşte situaţia bibliotecilor în cadrul strategiilor naţionale în domeniul informaţiilor. Una din cele mai curente probleme dezbătute în cadrul profesiei se referă la statutul reglementărilor privind bibliotecile, dacă să fie elaborate în forma unei legislaţii cu drepturi depline sau să fie configurate ca o legislaţie-cadru care să fie mai apoi întărită prin prevederi reglementative succesive. Unele ţări, ca Suedia, au de ani de zile o infrastructură satisfăcătoare în domeniul bibliotecilor, fără o legislaţie de bibliotecă, deşi recent şi Suedia s-a alăturat "clubului" bibliotecilor cu legislaţie. Evoluţiile în domeniul bibliotecilor din Franţa şi Portugalia au mers într-un ritm susţinut prin intermediul unor acorduri ad-hoc între stat şi municipalităţi. Problemele privind organele finanţatoare, structurile şi sistemele de biblioteci, coordonarea, personalul, resursele se înscriu în cadrul acestui set de consideraţii.

O problemă importantă pentru serviciile de bibliotecă este nivelul de responsabilitate al autorităţilor însărcinate cu serviciile de bibliotecă, dacă sunt în responsabilitatea statului sau a comunităţilor locale. Privatizarea este acum un cuvânt la modă, în special în Olanda, unde multe biblioteci au fost privatizate. Privatizarea bibliotecilor înseamnă că numai o parte a bugetului bibliotecilor vine de la alocaţii publice şi că bibliotecile trebuie să găsească alte surse de finanţare pentru a-şi îndeplini misiunea publică. În practică, fiecare bibliotecă devine o fundaţie şi duce o politică activă de colectare de fonduri prin asociaţii filantropice, fundaţii şi agenţii guvernamentale. Privatizarea bibliotecilor este un model de facto în ţările est-europene, unde sărăcia resurselor nu permite soluţii standard.

O nouă chestiune este, de asemenea, liberalizarea reţelelor de bibliotecă. În primul trimestru al anului 1999, OCLC, o importantă reţea americană de biblioteci, a luat acţiuni într-una din cele mai pline de succes reţele de biblioteci din Europa, PICA. Această americanizare a reţelelor de biblioteci din Europa s-a întâmplat desigur în mod neaşteptat. Oricum, nu ştim care vor fi consecinţele, dar asemenea incidente constituie desigur o problemă complet nouă pentru biblioteci. Acestei probleme esenţiale îi aparţine de asemenea chestiunea fundamentală dacă serviciile de bibliotecă să fie sau nu taxate.

Cea de-a treia problemă este "bibliotecile şi industriile de cunoştinţe". Istoria recentă a bibliotecilor publice, cel puţin în unele ţări, este una de reduceri şi comercializare, combinată cu o critică puternică a aspiraţiilor lor în domeniul serviciului public. Multe probleme, care sunt de regulă acoperite de legislaţia editorială, au devenit relevante bibliotecilor, cum sunt copyright-ul şi practicile de autorizare. Ne transferăm de la copyright la o paradigmă de autorizare. Trebuie stabilite reguli şi contracte noi între sectoarele privat şi public.

Cea de-a patra problemă este "bibliotecile şi protecţia patrimoniului scris". Această zonă esenţială se referă la probleme ce garantează conservarea patrimoniului scris din biblioteci ca parte a protecţiei patrimoniului cultural al unei naţiuni. El include de asemenea convenţii şi prevederi legate de transferul bunurilor culturale în caz de dezastre sau războaie. Aceasta este o problemă importantă în Germania şi urmează să fie o problemă pentru ţările fostei Iugoslavii. Pentru coordonarea acestei sarcini privind patrimoniul cultural al bibliotecilor, muzeelor şi arhivelor trebuie adoptate măsuri legislative. Trebuie găsite modalităţi de modernizare. În multe privinţe ar fi un avantaj armonizarea diverselor legislaţii sau reglementări utilizate la niveluri naţionale, regionale sau locale.

Datoria depozitării de exemplare din orice publicaţie este de sperat că se va extinde de asemenea la materiale audio-vizuale şi electronice. De fapt, Consiliul Europei lucrează de trei ani la redactarea unei convenţii referitoare la protecţia materialelor audio-vizuale. Acest proiect de convenţie urmează să fie adoptat de Comitetul Miniştrilor Consiliului Europei şi va fi curând deschis semnării statelor membre ale Consiliului Europei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Gabriele BEGER

Agenda. Principii și strategii. Nevoia de reglementări legislative

Pe baza "Recomandărilor cu privire la legislația și strategiile în domeniul bibliotecilor", cât și a discuțiilor și contribuțiilor din cadrul conferinței, următoarele principii și strategii trebuie să fie neapărat guvernate de legislație pentru a asigura ca o bază largă de populație să aibă acces la și să i se asigure informații:

1. Statul trebuie să recunoască semnificația bibliotecilor în cadrul unui sistem care garantează libertatea pentru cetățenii săi, de acces la informații și la formarea opiniei.

2. În acest scop, existența bibliotecilor trebuie asigurată prin finanțare de la stat.

3. Serviciile de bază oferite de biblioteci trebuie să fie gratuite pentru cetățeni.

4. Bibliotecile sunt responsabile pentru structura și aranjarea colecțiilor lor. Ele colectează, dezvoltă, studiază, păstrează și pun la dispoziție media și informații, indiferent de agenția de finanțare implicată.

Reglementări legislative în statele membre UE

1. O singură lege în domeniul bibliotecilor este un pas semnificativ dacă principiile menționate mai sus sunt luate ca obligatorii. Eforturile de detaliere a reglementărilor în probleme individuale de regulă au următoarele consecințe:

- obstrucționează evoluțiile viitoare;
- duc la eforturi continue de amendare a legislației;
- legiferează standarde minime pe baza situației financiare curente a țării.

2. Trebuie să se facă eforturi pentru exercitarea influenței în privința unor prevederi legale relevante, în sensul structurării și formulării principiilor menționate mai sus. Există o nevoie acută de reglementări și acțiune, în special în următoarele domenii legislative:

- trebuie obținută legiferarea excepțiilor la acordurile internaționale în domeniul copyright-ului. Trebuie emise directivele UE și legile naționale de copyright, care asigură că bibliotecile pot continua să furnizeze acces neîngrădit, deschis și disponibil tuturor tipurilor de media, pentru utilizatori. În acest scop, trebuie redefinită o reconciliere de interese pentru sectorul media digitale între autori și inițiatori, editori și interesele generale ale statului.
- trebuie stabilite reglementări pentru depozit legal gratuit la bibliotecile naționale și regionale la nivel național și regional pentru garantarea păstrării proprietății intelectuale pentru generațiile viitoare.
- principiul întreținerii bibliotecilor trebuie stabilit în constituțiile naționale și regionale.

Semnificația standardizării și cooperarea transregională

Alături de reglementări legal obligatorii, de elemente relevante pentru biblioteci, chestiunile legate de standarde și cooperare formează fundamentul cel mai important pentru o gamă de servicii oferite de biblioteci, caracterizate de eficacitate și eficiență. Standardele nu sunt obligatorii legal, dar reprezintă totuși o alternativă convingătoare pentru a se cere responsabilități uniforme și raționale, servicii, produse și reglementări de bibliotecă.

Cu cât sunt mai armonizate standardele (de exemplu, așa cum sunt stabilite de IFLA), cu atât va fi mai mare acceptarea lor.

Cooperarea este o formă legală de colaborare, în mod deosebit potrivită pentru realizarea coordonării ideale și structurarea eficientă a procedurilor identice, partajarea muncii în procese de orice natură și pentru interese similare în domeniile serviciilor și produselor. Standardele și cooperarea sunt îndeosebi importante în țări cu structuri descentralizate sau federale, ca modalitate de a depăși diversele zone de competență și relații ierarhice.

Semnificația de a face lobby și prezentarea în public a unei opinii uniforme

Atenția acordată în sfere politice și economice va fi pe măsura lobby-ului exercitat. Ținând seama de activitățile lor, bibliotecile merită un lobby eficient. Ele însele trebuie să contribuie la aceasta prezentând o opinie uniformă cu privire la sarcinile unui bibliotecar. Aceasta trebuie să însumeze activitățile sale cuprinzătoare, de la bibliotecarul tradițional până la cel de broker de informații în context digital, în interesul publicului general, cât și rolul său de partener în lanțul comunicării informațiilor. Aceasta include soluționarea responsabilă a excepțiilor definite legal, cât și lupta pentru standarde obligatorii în locul unor legi dispozitive privind exercitarea faptelor relevante de bibliotecă în cadrul integrării sociale a proprietății intelectuale. Semnificația bibliotecilor pentru învățământ, știință, cultură și, nu în ultimul rând, pentru dezvoltarea economică a unui stat trebuie prezentată convingător în public.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Tim OWEN

Legislația și strategiile în domeniul bibliotecilor în Marea Britanie

La început am să citez dintr-un raport guvernamental, un raport al unui comitet privind legislația bibliotecilor publice, care a observat că toate persoanele cu care s-a discutat au fost în favoarea alocării unor subvenții guvernamentale autorităților locale pentru bibliotecile publice. Concluzia acestui comitet a fost că acesta este unul din acele cazuri în care o sumă relativ mică de ajutor financiar poate realiza mult bine public. Cuvintele acestui comitet au fost scrise în 1849.

Ar fi putut la fel de bine să fie scrise în 1998, când guvernul a hotărât să aloce bani pentru crearea de conținut digital pentru bibliotecile publice, pentru pregătirea personalului bibliotecilor publice în a-i ajuta pe oameni să-l utilizeze și pentru infrastructura noii noastre rețele interbiblioteci, folosind bani nu de la impozite, ci de la Loteria noastră Națională. N-a fost nevoie de o legislație de bază; s-a realizat totul prin ordinul unui ministru. E caracteristic în privința modului în care am realizat schimbări de-a lungul anilor, în mod treptat. Marea Britanie are una din cele mai vechi legislații de bibliotecă din lume. Aveam legislație de bibliotecă în 1852, urmată de o a doua lege în 1892 și aceste două legi ale Parlamentului au dat autorităților locale puterea să înființeze biblioteci publice dacă doreau, dar nu aveau obligația s-o facă. Aceasta a venit odată cu Legea privind Bibliotecile Publice și Muzeele din 1964, care cerea anumitor autorități locale să asigure servicii publice de bibliotecă și nu aveau cum să eludeze această cerere.

Să ne oprim la această piesă legislativă mai în detaliu pentru că este încă legislația de bază pentru bibliotecile publice de astăzi din Marea Britanie. Ea stipulează că "autoritățile din domeniul bibliotecii au datoria să asigure servicii de bibliotecă cuprinzătoare și eficiente". Stipulează de asemenea că se așteaptă de la ele să vină în întâmpinarea cerințelor generale și oricăror cerințe speciale ale adulților și copiilor. Acum această piesă legislativă ridică o mulțime de probleme mai mult sau mai puțin pozitive pentru noi.

În primul rând, formularea că "autoritățile din domeniul bibliotecii trebuie să asigure servicii de bibliotecă cuprinzătoare și eficiente" este foarte vagă. Aceasta a fost un avantaj și un dezavantaj. Înseamnă că în termenii legislației autoritățile noastre bibliotecare sunt libere să instituie o astfel de gamă largă de servicii pe cât consideră că și-o pot permite și după cât simt că sunt adecvate comunității lor, fără să ceară permisiunea să o facă. Dezavantajul este desigur următorul: cum să definești "servicii cuprinzătoare și eficiente"? Este o formulare care se pretează la multe definiții și înseamnă firește că autoritățile locale care manifestă un angajament mai redus față de serviciile bibliotecii publice pot furniza acele servicii pe care ele le consideră cuprinzătoare și eficiente, chiar dacă serviciile de bibliotecă cele mai bune din țară nu le consideră astfel.

Avem o problemă în plus, legată de sciziunea în responsabilități între ministere. Indicațiile pentru bibliotecile publice, în Anglia cel puțin, vin de la Departamentul Culturii, Media și Sportului, dar finanțarea, de la Departamentul Mediului, Transporturilor și Regiunilor, ca venituri din taxe locale. Asta înseamnă că, indiferent de ce spune să se realizeze, Departamentul Culturii, Media și Sportului, în privința serviciilor de bibliotecă, are un control relativ mic în ceea ce privește cum se realizează și în ce ritm se realizează, deoarece nu deține resursele. Aici a trebuit să fim isteți și să adoptăm abordări ingenioase și creatoare.

Să revedem acum unele dintre legile-cheie. Avem o Lege a British Library (Bibliotecii Britanice) care a înființat British Library (Biblioteca Britanică) în 1972. British Library (Biblioteca Britanică), biblioteca noastră națională de depozit în acel moment, a preluat drepturile de depozit legal care reveneau anterior lui British Museum (Muzeului Britanic), drepturi stabilite prin Legea Copyright-ului din 1911. Trebuie să adăugăm la aceasta Legea Dreptului la Împrumut Public din 1979. Există un fond stabilit de guvernul central care rambursează autorităților în domeniul bibliotecilor pentru a-i plăti pe autori când li se împrumută cărțile de la bibliotecă. Pare un aranjament absolut teribil din punctul de vedere al bibliotecilor; în practică, numai cei mai populari autori, ca Dick Francis, Danielle Steel sau Goshim încasează ceva din banii proveniți din dreptul de împrumut public.

Trecând peste aspecte istorice intermediare, aș dori să mă opresc la înființarea Comisiei pentru Biblioteci și Informații. Aceasta a fost înființată în 1995 de Departamentul Patrimoniului Național, care este efectiv Ministerul Culturii. Rolul Comisiei este să consilieze guvernul în probleme de bibliotecă și informații, să atragă atenția asupra unor tendințe care se manifestă și să sugereze răspunsuri la aceste tendințe. Dar învățăm să fim o țară liberală și am avut întotdeauna un amestec complicat de legislații, uneori pentru Anglia și Wales, alteori incluzând și Scoția și Irlanda de Nord, deși în practică, în cele mai multe cazuri, legislația privind Scoția și Irlanda de Nord a fost separată de cea privind Anglia sau Anglia și Wales. Astfel, Comisia pentru Biblioteci și Informații are atribuții generale ce acoperă Anglia și Irlanda de Nord. Avem de asemenea responsabilități în privința problemelor internaționale și problemelor de cercetare care acoperă Scoția și Wales. Rămâne de văzut dacă acest lucru va continua.

Acum aș dori să prezint o oportunitate și o provocare care a apărut pentru serviciile noastre de bibliotecă și cum s-a reacționat la ele. Oportunitatea a venit de la o publicație editată de Departamentul Patrimoniului Național în 1997, cu titlul "Citind viitorul". Acesta era un raport care sugera cum ar putea evolua serviciile noastre publice de bibliotecă în viitor. El făcea o serie de recomandări, dintre care două erau: se cerea Comisiei pentru Biblioteci și Informații să raporteze despre cum urmau să se pregătească bibliotecile publice pentru era digitală și cerea tuturor autorităților din domeniul bibliotecilor din Anglia să elaboreze planuri pentru bibliotecile publice. Planuri care să reflecte care vor fi strategiile lor de viitor și cum vor interpreta cerința de a asigura "servicii cuprinzătoare și eficiente". Aceasta a fost oportunitatea.

Provocarea a venit dintr-un alt raport produs de o organizație numită Comisia de Audit, care este un organism

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de stat ce asigură ca autoritățile locale să obțină o valoare bună din banii investiți. Aceasta a găsit multe lucruri bune de spus despre serviciile de bibliotecă, dar și unul – două aspecte de îmbunătățit. Lucrurile bune erau că serviciile noastre pentru biblioteci publice sunt foarte populare. Avem o populație în Regatul Unit de 56 milioane, 33 de milioane dintre locuitori sunt membri ai bibliotecilor publice. Serviciile sunt eficiente. Ele costă aproximativ £13 de cetățean pe an. Dar raportul a constatat că orele de deschidere se reduceau, costurile cu personalul creșteau și cu cât acestea creșteau, banii cheltuiți pe cărți se diminuau. Și se înregistrase o reducere de 19% la împrumuturile de carte în zece ani. Raportul spunea că bibliotecile noastre publice trebuiau să-și îmbunătățească costurile la servicii. El mai constata că bibliotecile noastre publice trebuiau să-și revizuiască practicile de cumpărare și să profite de colapsul de fixare a prețului din Marea Britanie și să investească în tehnologii noi.

Calea care trebuia urmată a venit inițial de la Comisia pentru Biblioteci și Informații. Am redactat două rapoarte, unul în 1997 și al doilea în 1998, îndeplinindu-ne instrucțiunile de a explica cum se vor putea pregăti bibliotecile publice pentru era digitală. Primul raport, "Noua bibliotecă: Rețeaua oamenilor" a propus o viziune despre cum ar putea arăta serviciile bibliotecii publice conectate în secolul 21. Cel de-al doilea raport, "Construirea rețelei noii biblioteci" a formulat proiectul de cum ar trebui realizată această viziune, în trei strategii separate: infrastructura rețelelor, asigurarea conținutului digital pentru dezvoltarea infrastructurii și, nu mai puțin important, decât cele două, pregătirea personalului de bibliotecă să utilizeze această structură în beneficiul utilizatorilor bibliotecilor publice și să-i pregătească pe aceștia să o folosească.

Nu există nici o posibilitate de susținere prin legislație pentru nici una din aceste strategii. Nu există posibilitatea de noi bani. Probabil că replica guvernului nostru laburist "nu alți bani" este cunoscută. Este o replică care continuă să se aplice în Marea Britanie. Așa că am abordat o formulă a "bățului și a morcovului", bățul fiind pentru a bate măgarul și morcovul, de a-l încuraja să se urnească. "Morcovul" era o mare cantitate de bani pentru a transforma în realitate rețeaua de biblioteci publice. Banii de care am avut nevoie au venit de la Loteria Națională, printr-unul din fondurile pe care le avem pentru distribuirea banilor loteriei naționale, "Fondul noilor oportunități". "Bățul" a venit de la Ministerul Culturii, secretarul de stat pentru Cultură, Media și Sport, care a început acum să analizeze planurile anuale ale bibliotecilor pe care le trimiteau autoritățile noastre în domeniul bibliotecilor publice; ca rezultat, la 15 autorități de bibliotecă li s-a cerut să-și îmbunătățească planurile iar alte șase au fost avertizate să-și reconsidere reducerile pe care le propuneau sau altfel să se aștepte să fie supuse unor investigații serioase.

Așa că unul din rezultatele acestei analize a planurilor bibliotecilor publice este că ne confruntăm din nou cu problema cum să definim "servicii cuprinzătoare și eficiente". Departamentul Culturii, Media și Sportului lucrează acum cu Asociația Bibliotecarilor, unul din principalele organisme profesionale, la dezvoltarea declarației model de standarde pentru servicii a Asociației Bibliotecarilor. Este o declarație voluntară de standarde cu servicii de bază. Indicațiile respective propun standarde de acces în biblioteci, genul de facilități care ar trebui găsite acolo, genul de stoc și cantitatea de bani care să fie cheltuită pe stoc, serviciile de informații care să fie asigurate, nivelurile de pregătire a personalului și așa mai departe. Sunt foarte precise. De exemplu, acest cod stipulează că autoritățile în domeniul bibliotecilor trebuie să adauge 250 cărți pe an în stoc la 1000 de locuitori și să folosească cel puțin 1 angajat, timp complet, la 2.300 de locuitori. Aceste indicații sunt competente dar nu au forță legală. Ele constituie o bază valoroasă pentru definirea conceptului de "servicii cuprinzătoare și eficiente".

Avem o serie de probleme neterminate în momentul de față. Problemele care trebuie rezolvate reclamă bani, așa cum am menționat mai înainte. Sunt două departamente guvernamentale diferite, unul care se ocupă de biblioteci și altul cu finanțarea autorităților locale. Deocamdată nu avem evaluări de standarde de cheltuieli pentru serviciile de bibliotecă, standarde care se cer în toate sectoarele, iar o serie din membrii Comisiei noastre pentru Biblioteci și Informații consideră că și cheltuielile pentru biblioteci și informații trebuie incluse în sistemul de evaluări de standarde de cheltuieli.

Mai este problema programării la Parlament. Nu avem șanse în viitorul imediat pentru o nouă legislație. Nu există spațiu la Parlament pentru a promova o nouă legislație. Așa că trebuie să folosim alte metode pentru dezvoltarea serviciilor de bibliotecă și în domeniul informațiilor. Avem un consiliu consultativ pentru biblioteci. Ministerul Culturii a spus că va fi absorbit de Comisie, dar cum consiliul a fost înființat prin lege, fuziunea nu va putea avea loc până ce Parlamentul nu va schimba legea. O a doua problemă este depozitul legal pentru publicații netipărite. Avem o recomandare de la un grup de lucru care a propus să fie instituit un sistem statutar pentru depozitul legal de publicații netipărite. Așa că, pe moment, trebuie să ne bazam pe aranjamente de depozit voluntar.

Închei cu modul în care Marea Britanie răspunde "Recomandărilor cu privire la legislație în domeniul bibliotecilor" ale Comitetului Cultural al Consiliului Europei.

1. Libertatea expresiei și accesul liber la informație

Avem legislație în domeniul bibliotecilor publice și al bibliotecii naționale. Avem aranjamente voluntare pentru împrumuturi interbibliotecare, prin ceea ce denumim de asemenea servicii de bibliotecă regionale. Avem stimulente financiare pentru dezvoltarea rețelelor electronice, grație Loteriei Naționale.

2. Bibliotecile în cadrul strategiilor naționale în domeniul cărții și informației

Avem acum sistemul de planuri anuale în domeniul bibliotecilor și guvernul, pe baza Legii Bibliotecilor Publice din 1964, a cerut autorităților din sectorul bibliotecilor să le întocmească. Avem un program național de pregătire a personalului pentru noua rețea de bibliotecă, finanțat și el de Loteria Națională. Ne aflăm pe punctul de a institui o organizație națională de pregătire a personalului de bibliotecă pentru diverse servicii. Există de asemenea Comisia pentru Biblioteci și Informații, care asigură consultanță guvernului.

3. Bibliotecile ca agenți activi în cadrul lanțului cărții și informațiilor

Și aici am luat o serie de măsuri. Avem dreptul la

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

împrumutul public, care este o chestiune de legislație. Bibliotecile au de asemenea un Acord de Fair Copying cu editorii. Acesta este analizat în prezent. Avem de asemenea două organisme care autorizează bibliotecile să copieze. Agenția de Autorizare a Copyright-ului, care autorizează copierea din reviste și Agenția de Autorizare a Ziarelor, care permite copierea din ziare. Acestea sunt organisme create de industrie și bibliotecile au o relație stânjenitoare cu ele. În final, o inițiativă cu totul nouă de modernizare din partea guvernului, care permite dezvoltarea de servicii guvernamentale în domeniul cunoștințelor pe bază de rețele, care să valorifice evoluțiile tehnologice așteptate. Aceasta deschide posibilitatea unui guvern care ignoră granițele actuale între departamente și agenții și care furnizează de fapt servicii de care oamenii au nevoie în forma în care au nevoie. Ne așteptăm ca bibliotecile să joace un rol foarte important, ca o interfață între public și toate aceste servicii de informații guvernamentale care urmează să vină.

4. Protecția patrimoniului de bibliotecă

Avem o legislație de depozit legal bine stabilită, deși, așa cum am explicat, mai sunt aspecte de clarificat. Avem o bibliotecă națională nouă de care suntem foarte mândri. Și avem aranjamente în curs pentru depozitul de surse electronice, dar aici avem probleme legislative.

În plus, avem în curs o mulțime de inițiative în domeniul informației, de la o serie de ministere. Ele avansează paralel și nu comunică reciproc în mod satisfăcător în prezent. Comisia pentru Biblioteci și Informații argumentează continuu că avem nevoie de o strategie națională în domeniul informațiilor pentru a strânge laolaltă toate inițiativele, pentru a oferi servicii eficiente cetățenilor. Și în Europa avem această problemă gravă a copyright-ului pe care trebuie să o rezolvăm în folosul utilizatorilor de bibliotecă și pentru a continua dezvoltarea serviciilor de bibliotecă.

Kai WALTER

Depozitul Legal în legislația națională și regională

Sistemul constituțional german se bazează pe o structură federală și, pentru rațiuni istorice, a produs un număr mare de biblioteci cu depozit legal. Abia în 1919 și atât de târziu comparativ cu Europa, a fost înființat un institut central de colectare, Deutsche Bücherei, de către Asociația Federală a Comețului German de Carte, în care s-au asociat comerțul de carte cu industria editorială. Inițiativa a aparținut deci industriei private. Datorită condițiilor politice existente în 1947 și iarăși ca răspuns la o inițiativă și cu încurajarea hotărâtoare și sprijinul Asociației Federale a Comerțului German de Carte și editurile reprezentate în ea, a fost înființată Biblioteca Germană care și-a asumat aceleași responsabilități și sarcini ca Deutsche Bücherei, aceasta din urmă aflându-se atunci în Estul socialist.

Deutsche Bücherei a căpătat prima sa bază legislativă în 1935, la fel, Biblioteca Germană a primit un cadru legislativ pentru mandatul ei de colectare la mai mulți ani de la înființare, și anume în 1969.

Și astfel, ambele instituții și-au început colecțiile cu exemplare de referință voluntare, înainte de a-și putea baza activitatea pe prevederi de depozit legal. Problema care se află la originea conflictului idealist între exemplarul de referință voluntar și exemplarul obligatoriu este mai puțin problema legalității depozitului legal. Ca în cele mai multe țări europene, Germania a decis între timp asupra acestei probleme. Într-o hotărâre din 1981, Curtea Federală Constituțională a decis că exemplarul obligatoriu de depozit era legal și că nu reprezenta nici un act de expropriere, nici de sacrificiu special, ci reprezenta preocupările și interesele societății. Totuși hotărârea afirma de asemenea – și acesta a fost principalul ei scop – că în cazuri în care depozitul legal constituia o "povară nerațională" pentru partea trimițătoare, trebuia acordată o compensație. Aceasta este situația în care o lucrare medie este produsă într-un tiraj mic și când costurile de producție sunt ridicate. Cu mult înaintea acestei hotărâri, Deutsche Bibliothek a ținut seama de faptul că o povară nerațională trebuie echilibrată prin acordarea unei compensații, care se poate ridica până la jumătate din prețul de magazin sau prețul cu amănuntul.

Legea Deutsche Bibliothek a fost în pas cu timpul nu numai în această privință. În cei treizeci de ani care au trecut de atunci s-au probat de asemenea și aplicabilitatea și flexibilitatea când o nouă tehnologie informațională a apelat la potențialul ei de interpretare, lucru care nu putea fi prevăzut în nici un fel atunci când a fost legiferată.

Ce se are în vedere aici este definiția legală a obiectelor care să fie colectate. Definiția este "Druckwerk" (produs tipărit) în adevăratul sens al cuvântului: "Produse tipărite în sensul acestei Legi sunt toate reprezentările în scris, imagine și sunet care sunt produse în procese de duplicare și sunt destinate distribuirii". Această definiție se bazează pe premisa că un corp fizic este purtătorul textului, imaginii sau sunetului. Aceasta permite un lucru ce nu putea fi luat în considerare la alegerea terminologiei și anume ca publicațiile electronice să fie incluse în ea.

Deutsche Bibliothek s-a găsit în poziția avantajoasă de a putea colecta publicații electronice din momentul apariției lor pe piață. Numai odată cu apariția publicațiilor on-line s-a lovit de o barieră pe care n-a putut-o depăși cu prezenta legislație.

De câtva timp se lucrează la o nouă versiune a Legii Deutsche Bibliothek, ajungându-se la un proiect final. Definițiile – și din cauza evoluțiilor internaționale – au fost fundamental schimbate. În viitor, termenul central va fi "produs media". Această definiție acoperă ușor toate formele de publicații ce se pot concepe, inclusiv publicațiile on-line.

Chestiunea hotărâtoare este în ce condiții un produs media devine susceptibil pentru a fi cedat la depozit legal. Criteriile rezidă în duplicarea (multiplicarea) și distribuția (sau mai precis intenția de distribuție) a produsului media

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

dacă este o unitate fizică, sau respectiv publicația, dacă nu se intenționează distribuția nefizică.

Previzibila definiție a amendamentului la lege ar fi cam următoarea: "Produsele media în sensul acestei Legi sunt toate reprezentările fizice şi nefizice în scris, imagine, sunet, produse în procese de duplicare (multiplicare) şi sunt intenționate a fi distribuite".

Aceasta înseamnă că trei cerințe fundamentale pentru colectarea unui depozit legal au fost definite şi specificate: forma sa ca publicație analogă sau digitală fizică sau, respectiv, ca publicație on-line, chestiunea duplicării (multiplicării) şi intenția distribuirii. Legea copyright-ului acoperă această specificare cu definiția ei de "publicație" sau de "aparență" în acest înțeles precis.

În esență, legislația pentru depozit legal în Germania şi nu numai aici, se bazează pe aceste câteva definiții.

Dacă se voia să se permită ca mandatul de colectare să se bazeze pe termenul "produs media" cu toate aspectele sale de intenție de publicare, duplicare (multiplicare) şi distribuire, pe atât de general şi cuprinzător pe cât a fost înregistrat acolo, atunci biblioteca colectoare s-ar extinde pentru a deveni superarhiva națiunii. Dar odată cu Legea sa din 1969, Deutsche Bibliothek a stopat acest lucru şi va proceda la fel cu noul proiect. Ea intenționează să excludă în mod expres programele de radio şi televiziune din mandatul ei de colectare, pentru că sunt reguli separate în vigoare pentru arhivarea acestora. Biblioteca nu va colecta nici filme cinematografice în viitor, întrucât Arhiva Federală din Koblenz colectează deja filme germane şi alte filme de cinema. Părțile analizează dacă mandatul colectării sistematice a tuturor filmelor germane să nu fie transferat Arhivelor Federale, poate în legătură cu amendarea Legii privind Deutsche Bibliothek. Alte țări au găsit soluții similare.

Ceea ce colectează Deutsche Bibliothek este clarificat mai mult sau mai puțin. Aceasta se aplică până la un timp limită. Publicațiile sunt luate în considerare de la un anumit moment în timp – 1913, anul formării lui Deutsche Bücherei Leipzig, sau din 1945 pentru Deutsche Bibliothek Frankfurt. Chiar după fuziunea celor două biblioteci, aceste momente limită sunt în vigoare.

Mandatul de colectare acoperă lucrări scrise publicate în Germania sau produse media publicate în Germania. Totuşi, bibliotecile colectează de asemenea – desigur ca exemplare de referință sau prin cumpărare – lucrări în limba germană, traduceri de publicații germane în alte limbi şi publicații în limbi străine privind Germania. Această tradiție se extinde înapoi la 1913.

Totuşi, există unele restricții care s-au manifestat în cei treizeci de ani de practică. Legea stipulează ce nu se constituie ca depozit legal:

1. Produse de film, filme animate, filme sunet-diapozitiv şi diapozitive separate şi din păcate şi casete video, la care Deutsche Bibliothek renunță cu greu şi pe care le colectează ca exemplare voluntare de referință;

2. Rapoarte de afaceri, anuale şi administrative, dacă acestea sunt distribuite între persoane pentru care sunt determinate de lege, cartă sau articole de asociere;

3. Publicații care servesc exclusiv scopuri comerciale, de afaceri sau în cadrul companiei, dirijarea traficului sau viața casnică şi socială; de asemenea, de exemplu, bilete, orare, broşuri de reclamă de toate felurile, jocuri de societate şi alte lucrări comerciale tipărite.

Aceste standarde listate în Lege sunt mai precis definite prin prevederile de implementare în Reglementarea Depozitului Legal. Aceasta a recapitulat în 11 puncte produsele tipărite care nu fac obiectul depozitului legal, avansând astfel standardele conținute în Lege. Două exemple de materiale care nu fac obiectul depozitului legal şi care nu sunt deci colectate sunt: produse tipărite publicate în mai puțin de 10 exemplane, cu excepția lucrărilor universitare şi tezelor şi a lucrărilor publicate la cerere, cât şi produse tipărite de până la 4 pagini; natural, aceasta nu se aplică la carduri, microfişe, note muzicale, purtători de sunete, deşi se aplică la afişe, foaie de ziar, prospecte şi manifeste şi o mulțime de alte tipărituri comerciale.

Deutsche Bibliothek nu a luat şi nu ia singură şi izolat deciziile sale privind colecțiile la nivel național. Din contră, biblioteca este implicată într-un schimb continuu de experiență cu bibliotecile de depozit legal regionale. Astfel au loc permanente schimburi de informații referitoare la titlurile exemplarelor de depozit legal primite potrivit politicii comune şi au loc simpozioane în care este discutată problematica colecțiilor şi responsabilitățile legate de colecții şi sunt convenite profilurile dorite de colecții.

Aceste eforturi şi influențe reciproce au de asemenea efect asupra legislației însăşi. Deşi este nevoie ca Legea lui Deutsche Bibliothek să fie amendată, întrucât nu se mai aplică la tehnologia cea mai recentă, a fost până nu demult un model şi a dat impulsuri decisive legislației regiunilor, în special în privința definiției produselor tipărite, cât şi formalităților legate de depozitul legal. Necesitatea ca noile regiuni să introducă reglementările depozitului legal şi ca vechile regiuni să ia în considerare noile evoluții tehnologice a dus la un număr mare de proceduri legale. Nouă regiuni au noi prevederi privind depozitul legal; în regiunile vechi ele sunt guvernate prin legi separate, în timp ce în noile regiuni ele au fost încorporate în legile privind presa. Cu excepția uneia, toate regiunile au decis în favoarea unui depozit legal cuprinzător şi colecții obligatorii.

Majoritatea regiunilor au ales "produsul tipărit" care este duplicat (multiplicat) şi menit a fi distribuit ca definiție pentru produsele transmise pentru depozit legal. Ca şi în Legea lui Deutsche Bibliothek, această definiție este pe larg prezentată, iar ceea ce se înțelege prin produs tipărit în sensul legii este detaliat.

Cu toate acestea, unele regiuni au ales să păstreze termenul de "text" şi astfel au limitat mandatul colecției în aşa măsură încât Legea trebuie să specifice orice alte produse care să fie colectate. Acesta este un proces foarte precis, dar împovărător şi care nu lasă spațiu unor interpretări mai flexibile. Oricât de ciudat ar părea, legislația franceză în domeniul depozitului legal practică această metodă până la cel mai mic detaliu.

Acele regiuni care au preferat termenul "text" se dispensează de colectarea tuturor produselor tipărite care nu conțin text în sens convențional al cuvântului, de exemplu partituri şi muzică fără text, muzică pur instrumentală, descrieri picturale fără text, în afară de cazul când au reintrodus asemenea produse (legislația bavareză a depozitului legal).

Ambii termeni "produs tipărit" şi "text" permit în toate regiunile colectarea de microfilme şi publicații electro-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

nice fizic distribuite, întrucât toate lasă forma procesului de duplicare deschisă, deşi unele Legi regionale au menționat specific data media, pentru mai multă siguranță.

Practic, nici una dintre legile sau reglementările de depozit legal nu depăşesc, din păcate, legea depozitului legal al Deutsche Bibliothek. Se dispensează de publicații video şi cu certitudine de publicații on-line. Aşteaptă să vadă ce experiență va câştiga în timp Deutsche Bibliothek, cum va rezolva problemele şi cum va vrea să transforme aceste rezultate în legislație.

Singura excepție este Saxony-Anhalt. În prevederea sa cu privire la implementarea obligației de depozit legal pentru produse tipărite din 1998 sunt incluse expres publicațiile electronice ca exemplare obligatorii de depozit legal. Este de sperat că acest exemplu să aibă curând repercursiuni asupra situației legislative a depozitului legal în Germania şi că va accelera procesul de încorporare a acestor produse media în obligația de a fi depuse ca exemplare de depozit legal.

Rămâne a fi subliniat că noua tehnologie reclamă o nouă calitate a colaborării între bibliotecile regiunilor şi Deutsche Bibliothek. Într-adevăr va fi mai rațional şi mai eficient să se colecteze publicațiile on-line numai într-o bibliotecă, preferabil probabil biblioteca centrală națională, care în fapt înseamnă Deutsche Bibliothek. Această bibliotecă va trebui să garanteze arhivarea pe termen lung. Va trebui garantat în orice moment accesul pentru toate celelalte biblioteci de depozit legal care au dreptul la anumite publicații on-line în conformitate cu drepturile utilizatorilor, la care sunt îndreptățite.

Dar, desigur, sunt posibile şi alte modele. Nevoia deliberărilor comune şi a acțiunii comune este mai mare ca oricând.

Jürgen HEEG

Cu privire la scopul şi oportunitățile unei legislații naționale în domeniul bibliotecilor

Potrivit Recomandărilor formulate de Comitetul Cultural al Consiliului Europei s-a sugerat ca toate statele membre să implementeze principiile referitoare la legislația în domeniul bibliotecilor, înscrise în aceste recomandări, în legea lor națională sau să alinieze legislația lor existentă acestor principii. Până în prezent, nu s-a făcut nici o încercare de a se introduce o legislație de bibliotecă generală şi cuprinzătoare în Parlamentul național al Germaniei (Bundestag), pentru că o asemenea legislație cel mai probabil nu va găsi o largă aprobare.

Pentru a face o asemenea apreciere comprehensibilă unor observatori din afară, voi prezenta situația din Germania. Există în Germania două sectoare majore de biblioteci: sectorul de biblioteci publice şi sectorul de biblioteci ştiințifice-universitare. Bibliotecile publice sunt finanțate de autoritățile locale şi districtele locale, în timp ce bibliotecile ştiințifice sunt finanțate de regiuni (Länder) şi de guvernul federal (național). Nici cele 16 regiuni, în calitatea lor de deținători ai suveranității culturale, nici guvernul național nu au interesul să se angajeze şi să se oblige printr-o lege în domeniul bibliotecilor pentru bibliotecile publice. Agențiile finanțatoare ale bibliotecilor publice au un interes tot atât de mic într-o asemenea legislație. Din contră, acordă importanță ca drepturile lor locale să nu fie diminuate printr-o lege extensivă, atotcuprinzătoare. Ele vor fi pregătite numai să facă compromisuri, de exemplu, în privința standardelor pentru orientarea bibliotecilor publice, dacă li se vor asigura fonduri, fie de la regiuni (Länder), fie de la guvernul național. Ținând seama de evoluția bugetelor regiunilor şi de reduce-rile masive care se conturează, nu există decât mici speranțe de relații bune. Cu toate acestea, planurile de dezvoltare a unor regiuni au inclus prevederi privind responsabilitatea bibliotecilor publice de a asigura literatură. Alte regiuni le vor urma eventual exemplul. Şi procedând astfel regiunile se vor apropia întrucâtva de ceea ce intenționează Reco-mandările Comitetului Cultural al Consiliului Europei.

Există posibilități şi mai directe de a exercita influență în domeniul bibliotecilor ştiințifice. Bibliotecile universitare şi de învățământ superior sunt, în calitatea lor de facilități de servicii centrale ale instituțiilor de învățământ superior, direct finanțate de regiuni (Länder). Şi care este situația pe care o găsim în domeniul intim al legislației regiunilor? Multe regiuni pregătesc în prezent legi noi în sectorul învățământului superior. Ca exemplu reprezentativ aş dori să mă refer la Renania de Nord-Westfalia şi Hessa (North Rhine-Westphalia şi Hesse). În proiectele lor, termenii "bibliotecă" sau "asigurarea literaturii" nu mai apar deloc. În unele cazuri, există referiri la "media" dar serviciile de bibliotecă în sensul cel mai larg al termenului nu mai apar deloc în aceste proiecte de legi. Alte proiecte ale unor regiuni au tăiat drastic prevederile anterioare, "prevederile privind biblioteca" independente pentru sistemele de bibliotecă de la instituțiile de învățământ superior sau cele referitoare la asociațiile bibliotecare transregionale. Aceasta arată clar că şi la nivelul regiunilor, eforturile pentru realizarea unei legislații de bibliotecă nu prea găsesc un teren fertil. În cadrul dezbaterilor actuale cu privire la sistemul de învățământ german, autonomiei instituțiilor de învățământ superior – ceea ce înseamnă reducerea influenței statului – i se acordă cea mai mare prioritate. Mecanismele de control precum bugetul, un buget global propriu al universității independent administrat, delegarea în afara bibliotecii a unor servicii (*outsourcing*), impunerea de taxe pentru utilizarea serviciilor de bază ale bibliotecii, toate acestea fac evidentă tendința de reglementare. Pentru a-i da un nume putem vorbi de o străduință spre o "legislație slabă" în întreg sectorul de învățământ şi asta înseamnă de asemenea în sectorul bibliotecilor.

Dincolo de toate acestea, suntem de asemenea confruntați cu o piață informațională şi de comunicații într-o evoluție constantă. Limitele tradiționale între diversele responsabilități şi competențe ale bibliotecilor, media şi centrelor de calculatoare suferă constant un proces de schimbări

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

radicale. Este greu de făcut o previziune în privința diviziunii responsabilităților pentru bibliotecile din sectorul învățământului superior pentru anii ce vin sau chiar pentru o decadă.

Chiar și Uniunea Europeană a reacționat deja la acest fenomen în conceperea programelor sale. Secția de telematică a celui de-al 5-lea Program Cadru abordează problema societății informaționale prietenoase pentru utilizatori. Programul IST (Information Society Technologies), de exemplu, nu mai solicită numai bibliotecilor să-și trimită cererile, ci trebuie acum să prezinte proiecte coordonate, integrate și cuprinzătoare împreună cu muzee și arhive. Grupul de lucru KLMK privind "Problemele europene de bibliotecă" a organizat deja diverse evenimente referitoare la informații în Germania, la care s-au făcut primii pași de structurare a unor asemenea aplicații comune.

Exemplul Norvegiei ilustrează clar dilema la care poate duce o legislație de bibliotecă detaliată; după o luptă prelungită a fost votată cu succes în Norvegia o lege a bibliotecilor, care acum, după doi ani, urmează să fie din nou modificată, pentru că normele și standardele s-au schimbat. Prin urmare, se pune serios întrebarea dacă, ținând cont de situația financiară actuală strânsă în Germania și în numeroase alte țări, înregimentarea legislativă a bugetelor și standarde omonime în bibliotecă – indiferent de orientare și agenția finanțatoare – nu vor duce la a ne baza în mod dezastruos pe visteria goală a statului, văduvind astfel bibliotecile de întreaga lor libertate de acțiune.

Cred că orice încercare de a prezenta în Parlament o lege nouă, fundamentală și, pentru Germania, prima de acest gen sau chiar orice încercare de extindere a paragrafului 5 al Legii de Bază cu privire la libertatea de expresie este în această situație sortită eșecului. Istoria încercărilor de a promulga o legislație a bibliotecilor în vechile regiuni (Länder) ale Germaniei de Vest în anii 1970 și 1980 cât și încercările ezitante întreprinse când au fost stabilite noile regiuni la începutul anilor 1990 dovedesc rezerva politicienilor în această privință.

În calitatea mea de reprezentant al unui minister al Culturii știu din activitatea de zi cu zi cât de hotărâtor este pentru succesul unei probleme – care este desigur justificată obiectiv și bine fondată – a-i convinge pe cei cu responsabilități politice de necesitatea unui proiect. Funcțiile-cheie pe care le au bibliotecile în domeniile educației și formării pot servi politicienilor ca argumente plauzibile și convingătoare pentru o legislație de bibliotecă diferențiată. Aș acorda unei inițiative venite din partea regiunilor (Länder), cu sprijinul secretariatului de stat al Parlamentului, de a adapta legislația existentă cu prevederile Recomandărilor Comitetului Cultural al Consiliului Europei, o șansă reală de a realiza soluții pragmatice în Germania în beneficiul bibliotecilor și al responsabilităților lor indispensabile.

Este, desigur, necesară o conștientizare mai puternică în privința acestei probleme de către partea germană. Conferința Internațională cu privire la legislație în domeniul bibliotecilor în sistemele regionale și federale a fost un pas important în această direcție.

Harald MÜLLER

Legislație germană relevantă pentru biblioteci

Experiență și premise obligatorii

1. Legi și legislație pentru biblioteci în Germania

În Republica Federală a Germaniei poți să cauți în zadar, atât în legislația națională cât și în cea regională, ca să găsești o lege a bibliotecilor care să poată fi definită ca atare. Această situație pe care bibliotecarii străini o pot găsi întrucâtva neobișnuită nu a existat întotdeauna. Într-o parte a Germaniei cel puțin, și anume în Germania de Est, a fost în vigoare mulți ani un fel de Lege a bibliotecilor, din 1968. Printre alte aspecte, aceasta conținea stipulații detaliate privind responsabilitățile, structura și activitatea bibliotecilor. După reunificarea Germaniei, aceste prevederi au dispărut și au devenit un aspect istoric al sectorului bibliotecilor din Germania. În 1999, numai constituțiile a două regiuni conțineau autoritate de legi de bibliotecă, deși acestea nu au fost decretate.

În Germania, suveranitatea în chestiuni culturale revine regiunilor. Ca rezultat al principiilor federale, regiunilor li se permite să decidă în ce le privește dacă vor să adopte o Lege a bibliotecilor în cadrul constituției regionale respective. Până în prezent nici una n-a mers atât de departe. Dar aceasta nu înseamnă că Germania nu are nici o legislație cu relevanță pentru biblioteci. Într-adevăr situația este cu totul altfel! Dacă răsfoiești cele două colecții mari de legi importante și reglementări pentru biblioteci găsești multe prevederi legale pentru biblioteci. Activitatea de zi cu zi a bibliotecilor este guvernată la nivel regional și național de legi ca Legea germană a bibliotecilor, Legea bibliotecii de Stat pentru proprietatea culturală prusiană, Legile regiunilor pentru învățământul superior, Legile și prevederile cu privire la Depozitele Legale, Legea Copyright-ului, multiplele prevederi de legi bugetare și financiare, prevederile referitoare la protecția tinerilor sau diversele reglementări în domeniul dreptului muncii și industriei. În acest mod multe sute de legi, reglementări și prevederi guvernează activitatea bibliotecilor din Germania și pot fi considerate ca având relevanță pentru biblioteci.

Este în natura lucrurilor ca bibliotecarii să fie vital interesați ca legile care îi afectează și le afectează activitatea zilnică să fie redactate într-un asemenea mod încât să țină seama cât mai mult de munca practică și de interesele implicate.

2. Experiența practică câștigată cu legislația având relevanță pentru biblioteci

La o analiză atentă poate părea întrucâtva surprinzător faptul că bibliotecile și asociațiile de bibliotecari nu au fost practic deloc implicate direct în procesele legislative cu relevanță pentru biblioteci în primii patruzeci de ani de la constituirea Republicii Federale a Germaniei. Parlamentarii și funcționarii ministeriali au redactat sute de legi, prevederi și

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

reglementări cu privire la activitatea bibliotecilor, fără să-i întrebe pe bibliotecari ce cred despre ele. Această situație nesatisfăcătoare, în condiții de democrație, a început să se îmbunătățească din 1990. Asociațiile de bibliotecari au început să fie în mod regulat consultate în legătură cu planurile legislative în domeniu de Ministerul Justiției și reprezentanții lor au fost invitați la Bonn pentru consultări.

a) Amendamentul din 1992 la Legea Copyright-ului

În 1992, legiuitorii germani s-au văzut nevoiți să implementeze Directiva Comunității Europene cu privire la Protecția legală a programelor de calculator în legislație. În acest scop Legea Copyright-ului trebuia amendată prin inserarea noilor prevederi. La începutul anului 1992, Ministerul Federal de Justiție a pezentat un prim proiect și a convocat convorbiri la Bonn.

Juriștii în domeniul bibliotecilor, aparținând comisiei legislative a Institutului german pentru biblioteci, și-au dat seama că proiectul de lucru conținea redactări inadecvate pentru activitatea bibliotecilor. Astfel, în legătură cu folosirea programelor de calculator redactarea era de "dobânditor legal" (*lawful acquirer*). Chiar printr-o interpretare generoasă a legii nu era posibil să-l descrii pe utilizatorul bibliotecii drept dobânditor legal al oricărui soft oferit acolo. Cum bibliotecile privesc ca datorie a lor să pună la dispoziție softuri (programe) utilizatorilor la fel ca și alte media, în bibliotecă sau prin împrumut, a fost găsită o altă redactare.

Juriștii din domeniul bibliotecii au propus formularea "persoane îndreptățite" (*entitled persons*) care a întrunit acordul general.

În alte privințe, prima apariție a bibliotecarilor la o consultare într-o chestiune legislativă a produs o surpriză generală. Reprezentanții lobby-urilor industriale cu o activitate îndelungată luând notă cu surprindere că bibliotecarii pot exprima de asemenea interese deosebite într-un proces legislativ. Bibliotecile au fost satisfăcute cu rezultatul și de faptul că angajamentul lor pe linie legislativă a fost răsplătit de succes.

b) Amendamentul la Legea Copyright-ului din 1994

Din păcate, la mijlocul anilor 1990 bibliotecarilor germani nu li s-a oferit posibilitatea să se concentreze mai mult asupra provocărilor pe care le cauzau bibliotecilor societatea informațională, lăsând problema copyright-ului juriștilor. Un nou dezastru se contura cu implementarea Directivelor Comunității Europene privind Drepturile de Împrumut. Directiva anterioară cu privire la protecția programelor de calculator stipula că "împrumutul public rămâne în afara sferei acestei Directive". În consecință, Legea Copyright-ului n-a conținut prevederi în ce privește împrumutul până în 1995. Industria germană de software încercase ani de zile să împiedice bibliotecile să împrumute softuri prin prohibiție legală preferabil. În ianuarie 1994, Ministerul Federal al Justiției a prezentat un prim proiect de lucru cu privire la "cel de-al treilea amendament la Legea Copyright-ului", prin care Directiva Comisiei Europene privind împrumutul urma să fie implementată. Acest proiect nu conținea nici o prohibiție la împrumutul de software și corespundea deplin cu opinia bibliotecilor. Din păcate, o serie de forțe politice n-au fost de acord și au făcut intervenții. Au avut loc mai multe discuții serioase la Ministerul Afacerilor Economice. Ministerul Federal al Justiției și bibliotecile s-au străduit să găsească o soluție prin care să nu se încorporeze nici o prevedere specială pentru programe în Legea Copyright-ului. Pericolul unor prevederi legislative speciale rezidă în faptul că există teama extinderii spre alte zone media. În acest scop s-au depus eforturi pentru prevenirea includerii unei prohibiții de împrumut în Legea Copyright-ului. Pentru a se împăca și dorințele industriei a fost adoptată o declarație-angajament.

I. Bibliotecile vor împrumuta utilizatorilor bibliotecii asemenea programe de calculator operabile care sunt îndeosebi în pericol de a fi copiate ilicit și ai căror beneficiari vor suferi o pagubă considerabilă, numai după ce au obținut permisiunea deținătorilor de drepturi.

II. Bibliotecile vor proteja orice program media, așa cum e definit în Articolul 1, pe care îl dă în folosință utilizatorilor săi din bibliotecă prin toate mijloacele tehnice și organizaționale pentru a nu fi copiat ilicit.

III. Bibliotecile – în consultare cu asociațiile industriilor de softuri – vor adapta în mod continuu acest autoangajament pentru restrângerea împrumutului de programe de calculator în funcție de schimbarea situației de piață.

Cel de-al treilea amendament la Legea Copyright-ului a intrat în vigoare în 1995, fără clauza de prohibiție a împrumutului. Din punctul de vedere al bibliotecilor a fost parat din nou un atac masiv la adresa libertății de informare, iar asociațiile profesionale au reușit să exercite o influență pozitivă asupra legislației.

c) Propunerea Asociației Federale a Comețului German de Carte la Legea Copyright-ului

Un al treilea exemplu din domeniul legislației cu relevanță pentru biblioteci provine din 1997.

Timp de mai mulți ani, editorii nu erau mulțumiți cu prevederile legislative privind fotocopiile pe care bibliotecile le distribuiau prin poștă. În acest scop Asociația Federației Comerțului German de Carte a întreprins o acțiune în justiție. Curtea Federală de Justiție a decis în februarie 1999 că deținătorii de drepturi de autor aveau dreptul la remunerație pentru exemplarele pe care biblioteca le distribuie. În rest, a respins în alte privințe pretențiile Asociației, la fel ca și alte două instanțe anterioare.

Deși nu se putea prevedea în 1997 cu ce rezultat se va încheia cazul în fața Curții Federale de Justiție, Asociația a folosit ocazia pentru a trimite Ministerului Federal de Justiție propriul proiect de amendament la Legea Copyright-ului. Potrivit acestuia trebuia introdus în lege dreptul expres de a trimite cópii, iar societățile de colectare a copyright-ului să aibă responsabilitatea implementării lui.

După cum s-a văzut, din această inițiativă legislativă n-a ieșit nimic. Curtea Federală de Justiție a formulat o soluție diferită pentru trimiterea de cópii decât cea avută în vedere de Asociație. Cu toate acestea procesul merită a fi luat în considerare și îndeosebi în cercurile de bibliotecari. În fond, aceasta arată că se poate organiza un lobby pentru o chestiune legislativă bazată pe o situație. În multe țări, ca Statele Unite, Marea Britanie și altele din Uniunea Europeană, bibliotecile sunt angajate în lobby de mulți ani pentru a exercita influență asupra legislației ce are relevanță pentru biblioteci, în conformitate cu propriile lor interese.

3. Condiții pentru un lobby eficient al bibliotecilor în domeniul legislației

Dacă bibliotecile și organizațiile lor doresc să influ-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

enţeze legislaţia în favoarea lor, atunci trebuie să se angajeze în primul rând într-un lobby încununat cu succes. Un număr mare de publicaţii instructează în privinţa unui lobby eficient. Fără prea mare efort, te poate informa în privinţa premiselor organizaţionale pentru un lobby pozitiv.

• Bibliotecile au nevoie de o organizaţie profesională pentru activitatea asociaţiei şi federaţiei lor (Institutul German pentru Biblioteci, prin comisia juridică, oferă un bun punct de plecare).

• Sunt necesari membri ai personalului care să lucreze permanent ca lobbyşti. O activitate întâmplătoare a bibliotecarilor nu este suficientă pentru un lobby care să aibă succes.

• Trebuie convenită o opinie uniformă asupra unor probleme de substanţă în cadrul asociaţiilor de bibliotecari. Credibilitatea va fi afectată dacă diverşi reprezentanţi ai unui lobby exprimă în afară puncte de vedere diferite în chestiuni de substanţă.

• Cei ce iau decizii în sectorul bibliotecilor trebuie să se informeze continuu în legătură cu situaţia legislaţiei.

• Sunt importante contactele bune cu membrii Parlamentului la nivel naţional şi european (Parlamentul European) şi cu alţi oameni politici de decizie.

• Este importantă o activitate permanentă şi profesionistă de Public Relations.

Pe plan european, EBLIDA oferă un exemplu demn de recomandat de lobby bun şi încununat uneori de succes.

Experienţa din ultimii patru ani din Germania arată că asociaţiile de bibliotecari au fost capabile să influenţeze legislaţia cu relevanţă în domeniul bibliotecilor în conformitate cu interesele lor. Într-un mediu în care interesele comerciale prevalează, bibliotecile au responsabilitatea de a reprezenta în mare măsură aspectele culturale ale societăţii. În acest scop ele trebuie nu numai să inoveze continuu în activitatea lor zilnică, ci şi în domeniul legislaţiei. Bibliotecile pot întreprinde un lobby eficient, dacă acţionează la fel de profesionist ca şi alte grupuri de interese. Bibliotecile pot şi trebuie să-şi exercite influenţa asupra legislaţiei în conformitate cu interesele lor.

Aurelo AGHEMO

Strategia Bibliotecii Naţionale în Italia

Responsabilităţile faţă de biblioteci, faţă de serviciile pe care le oferă şi în privinţa accesului la informaţiile pe care le oferă revin în Italia diverselor autorităţi guvernamentale centrale şi locale. La nivel central de stat noul Minister pentru Patrimoniu Cultural şi Activităţi Culturale, care este succesorul şi înlocuitorul fostului Minister pentru Patrimoniul Cultural şi al Mediului, activează în domeniul serviciilor de bibliotecă prin Biroul Central pentru Patrimoniul Cărţii, Instituţii Culturale şi Chestiuni Editoriale. Numele său arată clar tipul de responsabilităţi şi funcţii cu care se ocupă în principal Biroul:

• să sporească utilizarea bibliotecilor şi prezervarea patrimoniului de carte;

• să sprijine Instituţiile Culturale Italiene care sunt Academiile şi Societăţile Erudite;

• să promoveze activitatea editorială în Italia.

36 de biblioteci publice de stat, generale şi de cercetare, operează sub controlul Biroului Central pentru Patrimoniul de Carte. Numai 5 regiuni, Umbria, Abruzzo, Moline, Sicilia, Valle d'Aosta şi provinciile Trento şi Bolzano nu au biblioteci de stat. Două institute centrale, unul pentru catalogul colectiv al bibliotecilor italiene şi pentru informaţii bibliografice, altul pentru prezervarea cărţilor şi problemele de restaurare se află de asemenea sub controlul Biroului menţionat, precum şi alte 11 biblioteci istorice anexe la monumente naţionale.

Preocuparea primordială a statului este răspândirea cea mai bună şi mai largă a serviciilor de bibliotecă tuturor cetăţenilor. Cele patru condiţii esenţiale pe care Comitetul Cultural al Consiliului Europei le pune pentru crearea unei legislaţii în domeniul bibliotecii în Europa sunt cuprinse în legile şi reglementările statului italian. Un procent semnificativ al recomandărilor acestui document a fost luat deja în considerare de legislaţia de stat. Voi încerca să le rezum, urmând ordinea subiectelor din Recomandări.

1. Libertatea expresiei şi accesul liber la informaţie

Serviciile de bibliotecă sunt oferite tuturor cetăţenilor indiferent de sex, rasă, limbă, poziţie socială şi opinii politice în virtutea articolului 3 al Constituţiei italiene. Bibliotecile publice de stat asigură serviciile lor generale în mod gratuit tuturor cetăţenilor, fără nici o restricţie, datorită statutului lor economic, potrivit preceptelor reglementărilor noastre privind bibliotecile, un decret al Preşedintelui Republicii din 1995. Cu toate acestea, servicii particulare la cerere pot fi taxate pentru cheltuieli şi drepturi de autor. Accesul fizic la bibliotecă este garantat tuturor. De aceea serviciile sunt organizate într-un asemenea mod încât şi persoanele handicapate să le poată folosi.

Pentru a da un exemplu de cooperare între autorităţile guvernamentale centrale şi cele regionale menţionez acordul semnat în 1984 de Ministerul Culturii şi regiuni. Prin acesta reţeaua pentru serviciile naţionale de bibliotecă – numite SNB (Servizio Bibliotecario Nazionale) a fost înfiinţată. Paralel cu acest acord au fost semnate alte acorduri locale pentru a permite un acces larg la reţeaua de informaţii şi la resursele bibliotecilor, acum disponibile de asemenea pe Internet. Întregul acces la informaţii trebuie acordat în asemenea mod încât să fie în conformitate cu regulile legii intimităţii în Italia.

2. Bibliotecile în cadrul strategiilor naţionale în domeniul cărţii şi informaţiilor

În prezent se discută diverse modalităţi şi căi de a îmbunătăţi cooperarea, funcţionarea, coordonarea şi pentru a clarifica responsabilităţile diferitelor biblioteci de diverse administraţii. Se discută, de asemenea, o propunere preliminară pentru o lege cadru pentru biblioteci. Biroul Central pentru Patrimoniul Cărţii a organizat o masă rotundă pentru a discuta problemele rezultate din editarea electronică cu asociaţiile editorilor italieni. În acest mod, relaţiile între biblioteci şi ceilalţi agenţi din lumea cărţii vor putea, sperăm,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

să fie clarificate. În plus, o comisie națională pentru cărți promovează producția și difuzarea de cărți italienești cât mai mult posibil.

Nu există nici o restricție în bibliotecile de stat pentru oferirea de acces la diverși purtători de informații. Sunt folosite standarde de către cei răspunzători de dezvoltarea rețelelor electronice și echipamentul conex. Adoptarea de standarde este cerută de legea italiană în privința lucrărilor de interes public și de această instrucțiune trebuie să se țină seama când sunt proiectate sistemele telematice de bibliotecă.

Pregătirea personalului este reglementată de acordurile colective naționale pentru cei ce muncesc. Acesta este de asemenea cazul Ministerului Culturii și bibliotecilor sale. Un exemplu de inițiativă în domeniul pregătirii, în care Ministerul a fost de asemenea implicat, a fost primul proiect "Noua Economie a Cărții". Importanta lege 112 din 1998, care modifică profund structura administrativă a Italiei, prevede responsabilitatea guvernului central de a stabili criterii generale privind pregătirea și cursuri de perfecționare a cunoștințelor pentru posturi tehnice și științifice în domeniul patrimoniului cultural, dar respectându-se responsabilitățile universității. Aceeași lege reglementează distribuirea competențelor între statul central și regiuni. Ea conferă regiunilor și altor organisme guvernamentale un mare număr din responsabilitățile fostei administrații de stat.

3. Bibliotecile ca agenți activi în cadrul lanțului cărții și informațiilor

În ceea ce privește dreptul bibliotecilor de a-și îndeplini funcția publică, indiferent de genul de materiale pe care le mânuiesc, avem o lege a copyright-ului și a altor drepturi conexe, care a integrat recomandările Directivei europene 90-100. Potrivit acestei legi bibliotecile, cele de stat și bibliotecile altor administrații publice, pot împrumuta materiale fără nici o autorizație de la cei ce le-au produs sau de la deținătorii de copyright și nu este nevoie de nici o plată. Obiectul acestui drept acordat bibliotecilor pentru promovarea culturii și pentru învățat individual sunt copiile documentelor tipărite, dar nu muzică tipărită și înregistrări sonore și video, când expiră cea de-a 18 lună de la cererea dreptului de distribuție de către posesor. Aceeași lege permite fotocopierea în biblioteci pentru uz personal și pentru serviciile de bibliotecă.

4. Protejarea patrimoniului de bibliotecă

Colecționarea documentelor naționale italienești este responsabilitatea celor două biblioteci naționale centrale din Roma și Florența. Avem două biblioteci naționale din motive istorice. O lege planificată în domeniul copyright-ului va reduce exemplarele de documente care să fie depozitate de la cinci la trei. Materialul multimedia va fi și el luat în considerare. Prezenta lege stipulează că neconformarea cu reglementările depozitului legal trebuie sancționată. Producerea Bibliografiei Naționale este sarcina Bibliotecii Naționale din Florența. Materialul bibliografic este accesibil prin Arhiva Bibliografică Națională a Rețelei de Biblioteci Italiene SBN.

Pentru stabilirea unei colecții digitale potrivit rezoluției Consiliului de Miniștri European și a Parlamentului European cu privire la publicațiile electronice și biblioteci merită să fie menționat că recomandările au fost redactate și sunt în curs unele studii asupra acestor probleme. În ceea ce privește publicațiile electronice are loc un proiect experimental în sensul de a fi depozitate la Biblioteca Națională din Florența. Acest proiect a fost agreat de Asociația Editorilor și termenii acordului urmează să fie stabiliți.

Protecția patrimoniului cultural este o chestiune de stat. Instrumentele pentru exercitarea acestui drept sunt oferite în primul rând de codul de legi civile care specifică ce părți ale patrimoniului cultural național, inclusiv cărți și patrimoniu de bibliotecă, sunt proprietatea statului și în al doilea rând de legea din 1973 pentru prezervarea obiectelor de patrimoniu cultural și de interes artistic, care includ unele clase de materiale bibliografice. Această lege a fost adusă la zi potrivit nevoilor de schimbare. Mai putem menționa că pentru a impune realizarea activităților de prezervare a patrimoniului cultural un grup specializat de carabinieri, una din forțele de poliție italiene, a fost înființat în 1992 în cadrul Ministerului Culturii. Acest grup face o treabă foarte bună de recuperare a materialelor furate sau dispărute, folosind de asemenea sprijin tehnologic avansat.

Rosaria CAMPIONI, Erica GAY, Marguerita SPINAZZOLA

Legislația și strategia regiunilor italiene în domeniul bibliotecilor

Regiunile italiene au luat ființă în 1972. Constituția a împuternicit noile administrații instituite cu dreptul de a legifera în anumite probleme și a întreprinde acțiuni specifice care înainte reveneau guvernului central. Potrivit Constituției (articolele 117, 118), care în mod special menționează muzeele și bibliotecile ca revenind în sarcina autorităților locale – exceptate fiind bibliotecile școlare, administrate încă de Ministerul Educației – regiunile au emis propriile lor legi în domeniul bibliotecilor. În același timp, funcția și dreptul de a proteja patrimoniul bibliotecilor au trecut de asemenea la regiuni. A urmat o producție bogată de legislație locală pentru a fi acoperite noile responsabilități. Procesul a fost condus de regiunea Lombardia, cu o lege care a proclamat dreptul tuturor cetățenilor la informație și cultură. Aceasta a condus la o serie de legi în alte regiuni, care s-au concentrat în general asupra aspectelor financiare de întreținere a bibliotecilor decât asupra serviciilor specifice de bibliotecă. Ideea care a guvernat acest prim grup de legi a fost aceea a bibliotecii ca centru cultural: un număr de biblioteci răspândite într-o zonă a unei regiuni urmau să asigure servicii culturale individuale nespecificate – dar nu neapărat legate între ele. Multe legi încă în vigoare datează din acea vreme, ca cele din regiunea Piemont. Totodată, câteva regiuni au încă legi din acea perioadă care reglementează pur și simplu aspectele financiare ale bibliotecilor.

În 1983 regiunea Emilia Romagna a emis Legea nr. 42/83, care a deschis un moment nou în legislația bibliotecilor. Cu această lege a fost aruncată sămânța pentru organi-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

zarea şi cooperarea bibliotecilor. Precizări în privinţa serviciilor de bibliotecă, cerinţe minime – precum cărţi, cataloage, serviciu regulat, bibliotecari pregătiţi – au fost luate acum în considerare ca premise obligatorii pentru a avea acces la finanţarea publică. Ceea ce pare banal astăzi, nu era desigur banal la vremea când s-a dat legea: "bibliotecarii" erau deseori recrutaţi din personalul existent cu orice pregătire anterioară; cataloagele erau uneori o opţiune şi despre standardele bibliografice nu se auzise. Cele mai multe dintre legile "de a doua generaţie" sunt încă coloana vertebrală a legislaţiei locale în domeniul bibliotecilor. Legea regiuni Veneto (Veneţia), de exemplu, a fost dată în 1984, cea a regiunii Campania în 1983, cea a Lombardiei în 1985 şi acestea sunt încă în vigoare.

Anii 1990 au fost martorii naşterii a ceea ce se poate numi cea de-a "treia generaţie" în legislaţia de bibliotecă. Legea 42/97 a regiunii Lazio va servi aici ca demonstraţie despre ce aspecte vrea să cuprindă această nouă abordare în privinţa legislaţiei în domeniul bibliotecii. Titlul acesteia poate fi tradus "Prevederi cu privire la patrimoniul cultural şi la servicii în Lazio". Articolul 1 stipulează că serviciile culturale sunt oferite de "biblioteci, muzee şi arhive istorice". Se constată de asemenea o tendinţă de "de-legislare": se dă un cadru general, iar accentul se pune pe programe şi nu pe norme specifice, care nu mai sunt în prim plan.

Unele regiuni au încercat să-şi schimbe legile din prima sau a doua generaţie în ultimii trei ani (de exemplu Toscana, Emilia Romagna, Lombardia şi Campania) dar până acum nu au reuşit. Principalul obstacol a fost evoluţia legislaţiei naţionale privind reorganizarea tuturor administraţiilor publice şi a serviciilor civile. În plus, descentralizarea financiară şi în special schimbarea legislaţiei privind patrimoniul cultural sunt foarte avansate. Ministerul Culturii se află în reformă şi prezentarea sa ca un "testo unico" (de exemplu: o prezentare cuprinzătoare a tuturor legilor în acest domeniu) reclamă noi prevederi ca răspuns, după cum solicită Coordinamento Regioni ANCI UPI (Associazione Nazionale dei Comuni d'Italia – Unione delle Province d'Italia). Un exemplu îl reprezintă poziţia Coordinamento privind protecţia patrimoniului şi pierderea oportunităţii unei descentralizări efective într-o direcţie federală. DRP 112/1998 stabileşte că protecţia este unul (una) din serviciile (atribuţiile) guvernului central. Decretul a dat uitării rolul jucat de Regioni pentru protecţia patrimoniului de biblioteci până în prezent.

Proiectul de Recomandări cu privire la legislaţie în domeniul bibliotecilor, prezentat de Consiliul Europei, introduce patru probleme esenţiale. Acest articol le analizează pe fiecare în raport cu legile regionale din Italia.

Libertatea expresiei şi accesul liber la informaţie

Acest drept este garantat de Constituţie. Toate legile regionale includ o referire directă la acest drept. Limbajul poate diferi, dar indiferent de "generaţia" legii – pentru a utiliza terminologia pe care am folosit-o până acum – este încă esenţial. De exemplu, Legea 78/79 din Piemont (prima generaţie), articolul 2 spune că "bibliotecile operează în beneficiul cetăţenilor... pentru a răspândi informaţii şi a facilita dezvoltarea culturală a tuturor cetăţenilor... sensul democraţiei... pentru a organiza şi stimula educaţia continuă... să garanteze dreptul la educaţie". Legea 42/83 a regiunii Emilia Romagna, articolul 1, stipulează: "Organizarea regională a bibliotecilor promovează creşterea culturală atât individuală, cât şi colectivă şi oferă oricui accesul la aptitudini în domeniul cunoştinţelor, informaţiilor şi comunicării; ea contribuie la dreptul la educaţie şi educaţie continuă". Schimbarea de terminologie de la biblioteca individuală la organizare bibliotecară este importantă. Articolul 18 al Legii 42/97 din Lazio este primul dintr-o lege destinată bibliotecilor care reintroduce instituţiile culturale şi serviciile într-un sens mai larg şi afirmă că "... bibliotecile trebuie să favorizeze cel mai bun acces posibil pentru toţi utilizatorii şi să acorde servicii persoanelor cu handicap".

Nu se fac referiri la noile tehnologii, pentru că nu erau utilizate în general când aceste legi au fost scrise, dar şi pentru că accesul la informaţie etc. este garantat fără alte detalii. O excepţie o reprezintă totuşi prevederile emise în 1993 de Provincia Autonomă din Trento, ca urmare la legea 12/87 (a doua generaţie), care este încă în vigoare. Acestea conţin reglementări privind accesul la Internet în biblioteci, ca instrument de cercetare şi studiu.

Bibliotecile în cadrul strategiilor naţionale în domeniul cărţii şi informaţiilor

Nu există o legislaţie cadru în sectorul bibliotecilor, editării şi informaţiilor în Italia. Bibliotecile de sub jurisdicţia autorităţilor locale operează activ în privinţa strategiei culturale locale, dar nu formal la nivel naţional. Autorităţile locale trebuie să-şi înfiinţeze şi să-şi întreţină bibliotecile, în timp ce regiunile răspund de coordonarea şi reglementările privind aceste biblioteci. Toate bibliotecile locale îndeplinesc funcţia primordială importantă de promovare a lecturii. Bibliotecile şcolare, instituţii cărora sarcina promovării lecturii şi a alfabetizării le aparţine în mod natural, nu fac parte nici din sistemul regional al bibliotecilor, nici din cel naţional. Toţi cei implicaţi cu copii de vârstă şcolară ştiu totuşi prea bine neajunsurile acestor biblioteci în Italia. Şi este păcat, mai ales pentru că cheltuielile pentru manuale şi cărţi sunt o povară pentru mulţi oameni.

Servizio Bibliotecario Nazionale se poate bizui pe sprijinul regiunilor în informaţiile cu care contribuie reţeaua bibliotecilor locale. Trebuie spus că la începutul proiectului forţa motrice a fost reprezentată de câteva regiuni ca Emilia Romagna, Piemont şi Lombardia.

Legislaţia acordă atenţie de asemenea calificării şi pregătirii bibliotecarilor. Genul şi modul de pregătire se întind de la prevederile foarte stricte ale Provinciei Autonome din Bolzano, prin care pregătirea este obligatorie, până la cele din Emilia Romagna şi alte regiuni ce participă activ în ceea ce priveşte cursurile de pregătire. De exemplu, Emilia Romagna a înregistrat experienţă pozitivă în organizarea de cursuri pentru bibliotecari asistenţi, larg răspândite în regiune, pentru a nu satura doar o singură zonă.

Bibliotecile ca agenţi activi în cadrul lanţului cărţii şi informaţiilor

Bibliotecile locale sunt agenţi activi pentru promovarea lecturii şi a cărţii atât în bibliotecă cât şi în afară. În bibliotecă se oferă evident acces la cărţi, la fotocopiere, la împrumut.

În afară – în afara serviciilor lor tradiţionale – organizează expoziţii, discuţii între scriitori, lecturi în grup (în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

special în secțiile de copii).

Bibliotecile joacă un rol fundamental în lanțul informației, având în vedere că sunt în special forțe în oferirea de servicii de referințe și acces la rețele și baze de date în lumea întreagă.

Ele sunt libere să cumpere orice material – carte – în cel mai larg sens posibil al cuvântului – pe care îl consideră adecvat pentru a-și spori colecțiile și a-și satisface utilizatorii. Singura obligație legală potrivit legilor regionale pare să fie cea privind achiziția și/sau depozitarea producției de carte relevantă pentru cultura locală și interesele locale (de exemplu articolul 13 al legii 78/78 a regiunii Piemont și legea 42/97, articolul 18.2 a regiunii Lazio).

Protejarea patrimoniului de bibliotecă

Controlul asupra exportului temporar de cărți care aparțin patrimoniului nostru de bibliotecă a fost trecut la regiuni în 1972 (cu Decreto del Presidente della Republica 3/72). Cu toate acestea, legea 88/98 pare să reatribuie acest drept guvernului central, oficiilor Ministerului Culturii, mai precis. Coordinamento a cerut prin urmare clarificarea a ceea ce pare o contradicție. Între timp regiunile intenționează să continue să lucreze pe baza modelului stabilit, pentru a facilita promovarea și organizarea expozițiilor. (*München, 29 aprilie 1999*).

Victoriano COLODRON

Legislație și strategie în domeniul bibliotecilor în Spania

Nu există o lege a bibliotecii naționale în Spania. Există însă la nivel național (cu excepția unor prevederi legale privind proprietatea intelectuală, patrimoniul bibliografic, Depozitul legal sau bibliotecile particulare) un decret adoptat în 1989, care reglementează sistemul bibliotecilor în Spania. Datorită unor motive diverse, această reglementare s-a dovedit insuficientă în mai multe aspecte și deficientă în altele. Se poate considera inutilă structurarea sistemului bibliotecilor la nivel național pentru că nu se potrivește cu structura regională sau descentralizată pe care o are Spania de la apariția democrației. Această prevedere legală nu a fost de aceea respectată, cel puțin în aspectele ei formale. Unele dintre aspectele ei cele mai interesante au fost totuși treptat puse în practică datorită activității a două instituții centrale, plasate în centrul întregului sistem de biblioteci spaniole și depinzând de Ministerul Educației și Culturii: Directoratul General al Cărților, Arhivelor și Bibliotecilor și Biblioteca Națională. Ambele asigură oferte complementare de servicii de sprijin bibliotecilor spaniole și ambele sprijină cooperarea între sistemele de bibliotecă regionale și diferite tipuri de biblioteci.

În afara acestui decret există o altă prevedere juridică națională referitoare la biblioteci: Legea de Bază cu privire la Guvernul Local care constituie cadrul juridic general al administrației municipale. Potrivit acestei legi, municipalitățile cu peste 5000 de locuitori trebuie să aibă o bibliotecă publică.

Cele mai multe din cele 17 regiuni ale Spaniei au reglementări juridice proprii în domeniul bibliotecilor, în cele mai multe cazuri la nivel de lege, care stabilește cadrul general al sistemelor de biblioteci din teritoriile lor și le guvernează organizarea. Regiunile asigură coordonarea și dezvoltarea bibliotecilor, precum și servicii și sprijin, în special pentru bibliotecile publice.

Potrivit distribuției responsabilităților între diferitele autorități, Ministerul Educației și Culturii urmează patru strategii principale pentru a sprijini utilizarea tehnologiilor informaționale de către biblioteci în integrarea lor în societatea informațională.

Prima vizează răspândirea informațiilor cu privire la noi implementări și dezvoltări și creșterea conștientizării în ceea ce privește importanța tehnologiilor informaționale în biblioteci și pentru societate în general. În acest scop editează un buletin lunar în probleme de bibliotecă, cu numele "Correo Bibliotecario". Acesta este distribuit într-o versiune tipărită și una prin Internet în sectorul de biblioteci. În plus, a promovat recent și a finanțat ediția spaniolă a studiului privind bibliotecile publice în societatea informațională al Comisiei Europene.

Cea de-a doua linie de acțiune sprijină asigurarea de resurse și instrumente. Încearcă astfel să faciliteze schimbări și progrese, să stimuleze și să sprijine evoluțiile. În octombrie 1998, de exemplu, a promovat crearea unei liste de distribuție specifice pentru bibliotecile publice, "Publicas". Până în prezent aproape 350 de persoane s-au abonat la ea. În plus, ia parte la un proiect, împreună cu Ministerul Telecomunicațiilor, care dezvoltă un standard Z 39.50 în spaniolă și îl distribuie gratuit la biblioteci. De asemenea, susține un program care se ocupă cu bibliotecile școlare. În 1998 a fost dezvoltat și introdus de Minister un software de bibliotecă special pentru uzul bibliotecilor școlare. Până în prezent s-au distribuit 2.400 de exemplare din soft la școli împreună cu un CD-ROM conținând 300.000 de înregistrări bibliografice produse de bibliotecile publice.

Cea de-a treia strategie vizează sprijinirea cooperării între sistemele de biblioteci regionale utilizându-se tehnologiile informaționale. În 1996 a fost lansat un program larg și cuprinzător de cooperare a bibliotecilor între regiuni în scopul conjugării eforturilor și armonizării inițiativelor. Programul, organizat sub forma unei reuniuni anuale și a activității mai multor grupuri operative specifice, a inclus până acum acțiuni în domeniile statisticilor de bibliotecă, împrumut interbibliotecar, biblioteci mobile, depozit legal și cataloage colective.

Una din cele mai importante inițiative este proiectul de catalogare REBECA. O alta este catalogul colectiv spaniol al patrimoniului bibliografic, inițiat în 1987 și la care conlucrează Ministerul și toate regiunile.

A patra strategie este de a îmbunătăți cele 52 de biblioteci publice de stat, cele mai mari din Spania. Ele se află în capitalele provinciilor și în alte orașe importante. Aceste biblioteci sunt finanțate și administrate de autoritățile regionale. Dar Ministerul Educației și Culturii contribuie la dezvoltarea lor, de exemplu, dotându-le cu echipament de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tehnologia informației. În acest mod, Ministerul încearcă să creeze biblioteci publice foarte echipate şi centre de resurse şi să facă posibilă stabilirea de rețele interbiblioteci la nivel provincial şi regional.

Toate acestea pot fi văzute ca strategii vizând completarea şi sprijinirea acțiunilor întreprinse de autoritățile regionale, de cele locale, de universități şi de alte organizații. Unele dintre acțiuni au dus la rezultate spectaculoase în ultimii ani.

La sfârşit, aş dori să mă refer la cooperarea dintre biblioteci, care are în general o importanță primordială pentru biblioteci în societatea informațională. Progresul şi extinderea tehnologiilor informaționale şi a rețelelor telematice şi impactul lor asupra bibliotecilor face necesară partajarea cunoştințelor, resurselor şi eforturilor. O cooperare interbibliotecară eficientă ajută la îmbunătățirea serviciilor şi la valorificarea deplină a resurselor.

Este adevărat că tehnologiile informaționale şi rețelele fac cooperarea mai uşoară decât a fost vreodată, creând un spațiu favorabil pentru colaborare şi asigurarea de facilități noi pentru stabilirea contactelor şi alianțelor şi dezvoltarea de inițiative comune. Dar valoarea strategică a cooperării este atât de mare pentru biblioteci în societatea informațională încât trebuie stimulată în mod dinamic, promovată şi sprijinită de organisme regionale şi naționale care se ocupă de politica în domeniul bibliotecilor.

De aceea, cooperarea între biblioteci are nevoie, în opinia mea, de un cadru legal național general, în special în țări cu guvernare federală sau cu structuri regionale, ca Spania. Se impune identificarea agenților la fiecare nivel al sistemului de bibliotecă, cât şi mecanisme specifice, resurse şi instrumente şi în special canale şi proceduri adecvate de comunicare, întrucât cooperarea se bazează pe comunicare.

Legislația în domeniul bibliotecii trebuie să armonizeze acest cadru organizațional cât şi potențialul şi facilitățile pentru cooperare pe care le pun la dispoziție tehnologiile informaționale. În această privință legislația trebuie să evite riscul de a deveni o barieră pentru capacitatea liberă a bibliotecarilor de a coopera şi a stabili asociații şi rețele.

Council of Europe, Strasbourg; Goethe-Institute, Munich. *Library Legislation in Europe*, edited by Christiane Bohrer, BOCK + HERCHEN Verlag, Berlin, 2000, pp. 35 – 76. *Traducerea grupajului: Theodor ATANASIU*

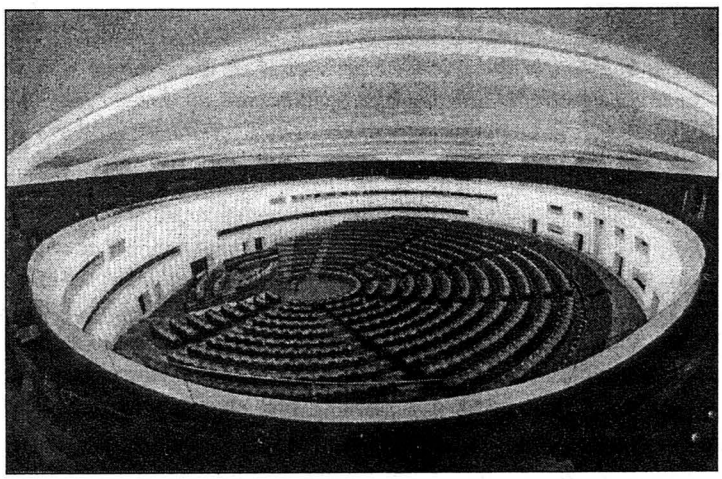

Strasbourg – Parlamentul European

EBLIDA
14 February 2001

Mr. Florin ROTARU
President ABIDOB

After 3 years, the EU Copyright Directive was today adopted by the European Parliament, giving Europe a new legal framework for copyright in the information society.

EBLIDA was there throughout, ensuring that the library provisions were safeguarded.

Thank you for your support!

EBLIDA – making a difference!

EBLIDA
14 februarie 2001

D-lui Florin ROTARU
Preşedinte ABIDOB

După 3 ani, Directiva UE Copyright a fost adoptată astăzi de către Parlamentul European, dându-i Europei un nou cadru legal pentru copyright în societatea informațională.

EBLIDA a fost activă în tot acest timp, asigurând ca prevederile pentru biblioteci să fie garantate.

Vă mulțumim pentru sprijinul acordat!

EBLIDA – o alternativă!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Gh. BULGĂR, *Momentul Eminescu în cultura română*
Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2000, 176 p., 34.900 lei

Momentul Eminescu reprezintă, pentru cultura română, un punct culminant al dezvoltării creației literare și al înnoirii conceptelor spirituale, propulsive în toate domeniile creației.

Lucrarea de față pune în evidență setea de absolut a lui Eminescu, preocupat mereu de perfecțiunea stilului, dar și de exactitatea ideilor formulate. Toate mințile luminate care i-au urmat au recunoscut în el un maestru al gândirii și al expresiei, iar cele mai exigente spirite critice ale acestei culturi – de la Maiorescu și Caragiale la Arghezi, Blaga ori Mircea Eliade – i-au omagiat geniul și forța înnoitoare a versului. În partea a doua, volumul cuprinde analize semnificative ale influenței fertile pe care creația eminesciană a exercitat-o, prin adâncimea, forța și subtilitatea ideilor, asupra spiritualității naționale. [...]

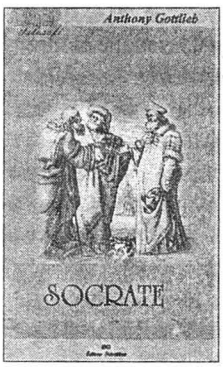

Anthony GOTTLIEB, *Socrate. Filosoful martir*
Editura Științifică, traducere din limba engleză de Teodora Pavel, Bucureşti, 2000, 74 p., 25.000 lei

"Dacă mă condamnați la moarte", *i-a avertizat Socrate pe judecătorii săi atenieni,* "nu veți găsi prea ușor pe cineva să-mi ia locul". *Și, după cum s-a dovedit, un pahar de cucută a privat tradiția filosofică occidentală de gânditorul cel mai îndreptățit să se pretindă a fi fondatorul acesteia. Îmbinarea de idealism și scepticism din gândirea sa, sensul de descoperire a sinelui pe care l-a dat educației, viziunea sa asupra filosofiei ca pregătire pentru viață au devenit temele gândirii occidentale moderne. Anthony Gottlieb este editorul executiv al lui "The Economist". Această carte este un extras dintr-o istorie a filosofiei occidentale, lucrare aflată în pregătire.*

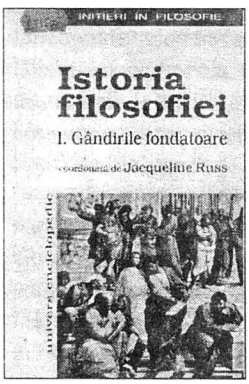

Istoria Filosofiei. Gândirile fondatoare
Lucrare coordonată de Jacqueline Russ. Editura Univers enciclopedic, traducere de Dan-Cristian Cârciumaru, Bucureşti, 2000, 228 p., 34.900 lei

Descrierea emergenței marilor momente fondatoare ale culturii și ale gândirii, o incursiune până la surse, iată obiectivul primului volum din prezenta Istorie a filosofiei, *volum consacrat "gândirilor fondatoare". Întorcându-se în trecutul spiritului, către peisajul său originar, volumul de față nu se ocupă de problema strictă a originii reperabile în timp, ci de acele fundamente care apar ca origine absolută și aproape metafizică a unei culturi. Această exigență a fondării răspunde unei orientări decisive a sfârșitului de secol pe care-l trăim. Marcat, într-adevăr, de o criză acută a fundamentelor de tot felul (în domeniul metafizic, științific etc.), timpul nostru este silit să se înhame la sarcina refondării radicale a diverselor domenii teoretice și practice. [...]* (Jacqueline Russ)

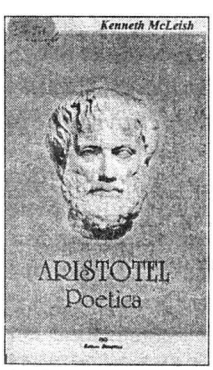

Kenneth McLEISH, *Aristotel. Poetica*
Editura Științifică, traducere din limba engleză de Aurora Niță-Martin, Bucureşti, 2000, 88 p., 25.000 lei

Deși Poetica *nu este una dintre operele majore ale lui Aristotel, faima și influența ei în secolele următoare i-au modificat acest statut. Și în Roma antică (atunci când Horațiu și Longinus au privit cu interes și au extins argumentația lui Aristotel), și în Renaștere, și ulterior, opera lui Aristotel a fost considerată drept un text ce se impunea prin criticism dramatic și printr-o mare forță estetică, iar observațiile lui, interpretările greșite și chiar reacțiile la aceste interpretări au influențat, timp de două milenii, discutarea și chiar punerea în practică a dramelor occidentale "serioase".*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Richard RESCHIKA, *Introducere în opera lui Mircea Eliade*
Editura Saeculum I.O., traducere de Viorica Nişcov, Bucureşti, 2000, 144 p., 30.000 lei

După studiile monografice parţiale ale lui Ioan Petru Culianu (1978) şi Mac Linscott Ricketts (1988), evidenţiind fie contribuţia savantului în domeniul istoriei religiilor, fie "traseul" său "românesc" până în 1945, Richard Reschika ne înfăţişează prima monografie asupra operei integrale a lui Mircea Eliade şi a tensiunilor care o străbat de la un capăt la altul.

Fin analist, cunoscător profund al epocii şi al bibliografiei critice, Richard Reschika nu trece doar în revistă principalele probleme ale creaţiei învăţatului şi scriitorului, ci încearcă, pe cât posibil, să le explice tot timpul, din interior, de cele mai multe ori polemic, punând în corelaţie viziunea de ansamblu a autorului asupra lumii şi vieţii cu realizările concrete din diversele domenii abordate şi, evident, cu mărturiile acestuia din Jurnal *sau din vasta sa corespondenţă.*

Paul ŞTEFĂNESCU, *Asasinatele politice în Istoria României*
Editura Vestala, Bucureşti, 2000, 240 p., 35.000 lei

Adepţi ai punctului de vedere conform căruia istoria este, într-o foarte mare măsură, opera personalităţilor ce conduc masele, am fost impresionaţi de numărul mare de asasinate violente ce au marcat trecutul poporului român. Aceste omoruri, în momente cruciale, nu au schimbat, oare, soarta a milioane de oameni, determinându-le un alt destin? Aceasta a fost ideea care ne-a călăuzit la întocmirea lucrării de faţă. *Propaganda, difamaţia şi manipularea opiniei publice punctează întreaga istorie nu numai a ţării noastre, ci şi a întregii omeniri. Pe baza lor, au fost create scenarii privind unele evenimente din trecutul ţării noastre. De altfel, ne întrebăm, adevărul istoric există oare cu adevărat? [...]* (Paul Ştefănescu)

Virgil NISTRU ŢIGĂNUŞ, *Lumină Lină. Discursul religios metaforic în poezia română*
Editura Alma, Galaţi, 2000, 292 p.

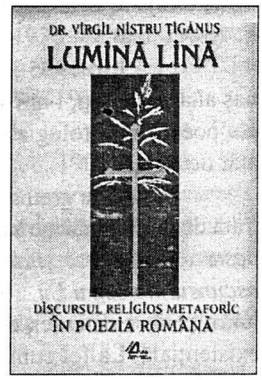

Înzestrat cu înţelepciunea de a răsfrânge formele comunicării cu frumosul ideal, haric, divin (Euharistia, Kenoza, Epifania, Epecstaza) în tiparele limbii române, spiritul religios a contribuit în mod decisiv la apariţia şi dezvoltarea literaturii şi a celorlalte arte, la cristalizarea fiinţei morale a neamului trăitor într-o ancestrală matrice, a instaurat ordinea sârguinţei şi a favorizat deschiderea ontologică către toate orizonturile de cultură. [...]

Lucrarea de faţă reprezintă o încercare de sinteză asupra componentei religioase a culturii române (I. Poezia) începând cu epoca protoromană.

Această modestă contribuţie la înţelegerea caracterului creştin al liricii – discursul religios metaforic – se închină studenţilor noştri de la Universităţile din Galaţi şi Cahul. (Virgil Nistru Ţigănuş)

Eugen ZAINEA, *Globalizarea – şansă sau blestem?* vol. I *Condiţionările creşterii economice*
Editura Valand Print, cuvânt înainte de acad. Răzvan Theodorescu, studiu introductiv de prof. univ. dr. Florin Georgescu, Bucureşti, 2000, 416 p., 100.000 lei

... Meritele cărţii sunt incontestabile. Ea reabilitează, în filigran, o doctrină politică salutară, cea a naţionalismului – aşa cum l-au conceput, congruent cu noi şi cu Europa, un Maiorescu, un Iorga, un Rădulescu-Motru –, o doctrină pe care orice intelectual normal ar trebui să o împărtăşească în sfera spiritului, fără concesii şi, desigur, fără păguboasele alunecări spre ultra-naţionalismele de tot felul.

Analizând competent resurse, venituri, educaţie, viaţă religioasă şi multe alte componente ale vieţii socio-economice, Eugen Zainea explică pe înţelesul tuturor conceptul acesta al "globalizării" – cercetat încă de prin anii '70 –, îi indică geneza, limitele şi pericolele. (acad. Răzvan Theodorescu)

NOTĂ: Cărţi achiziţionate de *Serviciul Dezvoltarea Colecţiilor* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

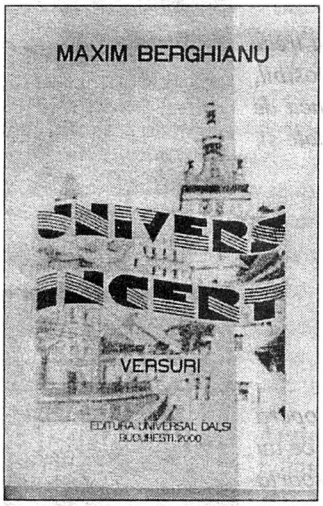

Lansare de carte

În ziua de vineri, 2 februarie a.c., la filiala "Marin Preda" a Bibliotecii Municipale a avut loc prezentarea publică a noului volum de versuri Univers incert *de Maxim BERGHIANU, apărut la editura Universal Dalsi. Evenimentul s-a bucurat de prezența numeroasă a unor personalități culturale, scriitori, actori, editori, ziariști, iubitori de poezie.*

Despre cea de a doua carte, după Râul lui Heraclit, *au vorbit scriitorii acad. Fănuș NEAGU și Ion BRAD, directoarea editurii, Maria MARIAN și moderatorul întâlnirii, poetul Dragomir MAGDIN.*

Din volumul Univers incert *au citit actorii Victoria DOBRE, Sanda TOMA, Ileana Stana IONESCU, George MOTOI și Victor REBENGIUC.*

Poetul Maxim BERGHIANU a evocat un timp al propriilor sale participări la viața social-culturală și a acordat autografe.

De la *Râul lui Heraclit* la *Timp incert*

Ion BRAD

[...] În 1995 ieșea de sub tipar volumul cu coperți albastre ca apele mărilor și golfurilor ce înconjoară Grecia. Iar ca naș al acelei cărți, i-am sugerat autorului s-o boteze *Râul lui Heraclit*. Încă de la acest prim volum se conturau temele predilecte ale poetului: mitologia și istoria, realul și metafizicul, viața și moartea, erosul dezlănțuit și fața de ceară a ființei care i-a fost atât de dragă.

Îmi este greu să ilustrez pe larg toate aceste enunțuri în rândurile fugare de față. Totuși, frunzărind din nou cartea ilustrată de peniță măiastră a lui Constantin Piliuță, dăm chiar de la început peste versuri ca acestea: *Corăbiile Heladei, cu pânzele/ peste veacuri, trec și acum spre Troia,// între maluri de legendă./ Iscoadele din Calul Troian/ mai caută cheia enigmaticului, ascunsului nostru Eu...* Această întoarcere, răsucită brusc dinspre istorie și legendă spre *eul* care caută și se caută prin hățișurile lumii și ale existenței, creează acel halou de poezie veritabilă, care ne surprinde și ne încântă. Devine propria noastră aventură existențială. La fel cum un Eros potolit, mai degrabă înțelept și singuratec, ne pune în față un tablou memorabil: *Mă cauți cu brațele oarbe,/ întârzii prin copacii fără crengi,/ bați la porți necunoscute./ O, draga mea, m-am retras dintre lucruri/ spre izbăvire și meditații.* [...]

Sentimente asemănătoare m-au încercat în fața manuscrisului, apoi a noii cărți *Univers incert*, publicată la sfârșitul anului 2000 de talentata scriitoare și editoare Maria Marian, în Editura Universal Dalsi.

Împărțit în trei cicluri, prefațat fiecare de către un citat din sonetele lui Shakespeare (*Univers incert*, *Vis de Messidor*, *Clopote înfiorate*), noul volum îl continuă în mod firesc pe primul, la un nivel artistic adeseori superior. Chiar dacă sunt reluate unele teme și motive, ele urcă pe spirala unei maturități depline, hotărnicind și mai bine personalitatea poetului. Și aici, o nouă călătorie în Elada, în 1982, este prilejul unei răscoliri adânci a memoriei, a straturilor pasiunii pentru cultura antică, mai ales pentru teatru, în special pentru tragedii. *La Micene*, cetatea atrizilor, ochiul poetului vede cum *Doarme acoperit de secoli grei/ Agamemnon regele-nșelat, veche ispită./ Pe buze mai poartă blestemul/ Oracolului pentru Ifigenia jertfită.* În felul acesta poetul ne ia mereu de mână, ca un ghid inspirat care nu se mulțumește cu generalități, cu locuri comune, ci ne obligă să plonjăm în simboluri, în idei și sensibilități mereu actuale, prin intermediul cărora ne limpezim ochii. Căutările și tragediile celor vechi devin ale noastre, ne așează în perspectiva unor semnificații durabile: *Sufletul, veacul,/ Tot mai pustiu.// Doar eu prin noapte/ Fac rondul de/ Lampagiu.* (*Mă caut*) [...]

Astfel, între forma concentrată până la *haiku*, la inscripții lapidare, la sonet și la suita lirică, poetul ne plimbă în chip firesc și cu delicatețe multă. Uneori ne cheamă să-l însoțim pe plaiuri și continente îndepărtate, cu nume și arome exotice, aduse și ele însă la viziunea celui ce rămâne statornic locurilor ce i-au determinat ființa. În acest plan, îl simțim pe urmele lui Lucian Blaga, în umbra Brașovului, a Sighișoarei, a Clujului, și a umbrelor din marea trecere a lumii noastre. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendarul evenimentelor culturale

februarie 2001

♦ 1 februarie 1916. 85 de ani de la moartea reginei Elisabeta I, suverană a României care a publicat sub pseudonimul **Carmen Sylva** (17 dec. 1843 – 1 feb. 1916)

♦ 2 februarie 1896. 115 ani de la moartea lui **Nicolae Beldiceanu**, poet (26 oct. 1844 – 2 feb. 1896)

♦ 2 februarie 1926. 75 de ani de la naşterea actriţei **Ileana Stana Ionescu**

♦ 3 februarie 1871. 130 de ani de la moartea lui **Thomas William Robertson**, dramaturg englez (9 ian. 1829 – 3 feb. 1871)

♦ 3 februarie 1921. 80 de ani de la naşterea scriitorului **Sergiu Filerot** (3 feb. 1921 – 25 sept. 1989)

♦ 3 februarie 1926. 75 de ani de la naşterea poetului **Tudor George** (3 feb. 1926 – 12 ian. 1992)

♦ 3 februarie 1941. 60 de ani de la naşterea actorului **Ştefan Iordache**

♦ 4 februarie 1881. 120 de ani de la naşterea pictorului francez **Fernand Léger** (4 feb. 1881– 17 aug. 1955)

♦ 5 februarie 1876. 125 de ani de la apariţia primei reviste româneşti de medicină **"Higiena şi Şcoala"** din Transilvania, editată de Pavel Vasici Ungureanu

♦ 5 februarie 1881. 120 de ani de la moartea lui **Thomas Carlyle**, poet, istoric şi critic englez (4 dec. 1795 – 5 feb. 1881)

♦ 6 februarie 1626. 375 de ani de la naşterea **Doamnei de Sévigné** [Marie de Rabutin-Chantal, Marchiză de Sévigné], scriitoare franceză (6 feb. 1626 – 17 apr. 1696)

♦ 6 februarie 1891. 110 ani de la naşterea poetului **Adrian Maniu** (6 feb. 1891– 20 apr. 1968)

♦ 6 februarie 1916. 85 de ani de la naşterea lui **Gabriel Ţepelea**, istoric literar, membru al Academiei Române

♦ 7 februarie 1931. 70 de ani de la moartea compozitorului **Ion Vidu** (1863 – 7 feb. 1931)

♦ 9 februarie 1881. 120 de ani de la moartea lui **Fiodor Mihailovici Dostoievski** (11 nov. 1821 – 9 feb. 1881)

♦ 10 februarie 1916. 85 de ani de la naşterea poetului **George Dan** (10 feb. 1916 – 5 ian. 1972)

♦ 10 februarie 1941. 60 de ani de la naşterea lui **Mihai Duţescu**, poet şi prozator

♦ 13 februarie 1571. 430 de ani de la moartea lui **Benvenuto Cellini**, sculptor italian (1 nov. 1500 – 13 feb. 1571)

♦ 14 februarie 1821. 180 de ani de la moartea lui **Petru Maior**, cărturar, filolog şi istoric (14 oct. 1761– 14 feb. 1821)

♦ 14 februarie 1926. 75 de ani de la moartea lui **Radu Rosetti**, scriitor (1853 – 14 feb. 1926)

♦ 14 februarie 1931. 70 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Achiţei**, eseist şi estetician

♦ 14 februarie 1931. 70 de ani de la naşterea actorului **Octavian Cotescu** (14 feb. 1931 – 1985)

♦ 14 februarie 1976. 25 de ani de la moartea sculptorului **Oscar Han** (3 dec. 1891– 14 feb. 1976)

♦ 15 februarie 1781. 220 de ani de la moartea lui **Gotthold Ephraim Lessing**, scriitor german (22 ian. 1729 – 15 feb. 1781)

♦ 15 februarie 1851. 150 de ani de la naşterea lui **Spiru Haret**, savant, matematician, astronom, pedagog, vice-preşedinte al Academiei Române între 1905 – 1907 şi om politic (15 feb. 1851 – 7 dec. 1912)

♦ 15 februarie 1921. 80 de ani de la naşterea scriitorului **Emil Galan**

♦ 15 februarie 1941. 60 de ani de la naşterea **Doinei Curticăpeanu**, critic şi istoric literar

♦ 16 februarie 1926. 75 de ani de la înfiinţarea **Fundaţiei Culturale "Regele Ferdinand I"**

♦ 17 februarie 1591. 410 ani de la naşterea lui **José de Ribera**, pictor spaniol (17 feb. 1591 – 2 sept. 1652)

♦ 17 februarie 1856. 145 de ani de la moartea lui **Heinrich Heine**, scriitor german (13 dec. 1797 – 17 feb. 1856)

♦ 17 februarie 1881. 120 de ani de la naşterea actorului **Ion Manolescu** (17 feb. 1881 – 1959)

♦ 17 februarie 1971. 30 de ani de la moartea poetului **Miron Radu Paraschivescu** (2 oct. 1911 – 17 feb. 1971)

♦ 18 februarie 1646. 355 de ani de la moartea lui **Martin Luther**, reformator german, fondator al Bisericii Luterane (10 nov. 1483 – 18 feb. 1646)

♦ 18 februarie 1896. 105 ani de la naşterea lui **André Breton**, poet francez, teoretician al suprarealismului (18 feb. 1896 – 28 sept. 1966)

♦ 19 februarie 1876. 125 de ani de la naşterea lui **Constantin Brâncuşi** (19 feb. 1876 – 16 mart. 1957)

♦ 19 februarie 1936. 65 de ani de la naşterea poetului şi dramaturgului **Marin Sorescu** (19 feb. 1936 – 8 dec. 1996)

♦ 19 februarie 1951. 50 de ani de la moartea lui **André Gide**, scriitor şi critic francez (22 nov. 1869 – 19 feb. 1951)

♦ 20 februarie 1901. 100 de ani de la naşterea lui **Radu Cioculescu**, eseist şi traducător (20 feb. 1901 – 9 ian. 1961)

♦ 20 februarie 1926. 75 de ani de la apariţia la Bucureşti a revistei **"Viaţa Literară"** sub conducerea lui G. Murnu

♦ 22 februarie 1926. 75 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Adoc**, sculptor şi pictor

♦ 23 februarie 1821. 180 de ani de la moartea lui **John Keats**, poet englez (31 oct. 1795 – 23 feb. 1821)

♦ 23 februarie 1901. 100 de ani de la moartea lui **Ioan S. Neniţescu**, publicist şi poet (11 apr. 1854 – 23feb.1901)

♦ 24 februarie 1926. 75 de ani de la naşterea lui **Ovidiu Cotruş**, eseist (24 feb. 1926 – 12 sept. 1977)

♦ 25 februarie 1841. 160 de ani de la naşterea lui **Auguste Renoir**, pictor francez (25 feb. 1841– 3 dec. 1919)

♦ 25 februarie 1866. 135 de ani de la naşterea lui **Benedetto Croce**, filosof, istoric şi estetician italian (25 feb. 1866 – 20 nov. 1952)

♦ 25 februarie 1866. 135 de ani de la **debutul literar al lui Mihai Eminescu** în revista "Familia", cu poezia *De-aş avea...*

♦ 25 februarie 1881. 120 de ani de la moartea lui **Cezar Bolliac**, poet şi publicist (23 mart. 1813 – 25 feb. 1881)

♦ 26 februarie 1881. 120 de ani de la moartea lui **August Treboniu Laurian**, lingvist şi istoric (20 iul. 1810 – 26 feb. 1881)

♦ 28 februarie 1926. 75 de ani de la naşterea pictorului **Virgil Almăşanu**

NOTĂ: Rubrică realizată de *Serviciul Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Brâncuși Anniversary Year 2

Dan CERNOVODEANU – The History of Bucharest Coat of Arms 4

Ana Maria ORĂȘANU – Old Bucharest Buildings – The Princess Bălaşa Establishment 12

Mircea Horia SIMIONESCU – Uncle Robert's Revelations 14

Teofil BĂLAJ – "The Coandă Effect" – in Springtime...(I) 17

Şerban C. ANDRONESCU – The Faust Syndrome and New Age 18

Council of Europe – Library Legislation in Europe 21

Catalogue 36

Book Launching 38

The Calendar of Cultural Events – February 2001 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poştal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob1@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor şef: Ion HOREA
Secretar general de redacție: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacție: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **„Biblioteca Bucureştilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Bucureşti, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poştal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB şi Biblioteca Municipală Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **„BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "Semne"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BENEDETTO CROCE

1866 – 1952

135 de ani de la naştere

"Deşi aparent izolat, deşi adesea combătut până la violență, Croce îşi are ascendentul său indiscutabil în intelectualitatea italiană, care nu omite totuşi să-i reproşeze rămânerea în Liberalismul pe care l-a profesat totdeauna.

O formulă curentă îi atribuie lui Croce meritul de a fi introdus definitiv Filosofia Artei în Cultura italiană modernă.

Luigi Tonelli a văzut în Croce pe exponentul celei de-a treia perioade critice, după cea romantică şi cea pozitivă; adică a perioadei idealiste, neoromantice sau estetice propriu zise.

De Sanctis, Carducci, Croce. Este, în orice caz, vorba de una din marile personalități ale Culturii italiene şi mondiale din zilele noastre".

Alexandru Marcu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ADRIAN MANIU

1891 – 1968

110 ani de la naştere

"Adrian Maniu răscoleşte zăcămintele chtonice de origine magico-superstiţioasă tot spre a surprinde manifestându-se cât mai spontan o sensibilitate primitivă. Reprezentările mitice populare apar la el libere de orice încărcătură ideologică tradiţionalistă; specificitatea locală e fixată într-un spirit antisămănătorist, fără nici o îndulcire sentimentală... În această direcţie se afirmă mai ales originalitatea lui Adrian Maniu. Primitivismul său amestecă, ascultând de o cuceritoare logică infantilă, fabulosul cu observaţia crudă realistă, ceremoniosul cu familiarul, arhaicul cu modernul".

Ov. S. Crohmălniceanu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro